

Kansainvälinen pelastuskoirakokeiden koeohje

FCl:n hallituksen hyväksymä helmikuussa 2018
IRO:n valtuuston hyväksymä 25.6.2018, Salzburg, Itävalta
Suomen Palveluskoiraliiton hallituksen hyväksymä 8.8.2018
Suomen Kennelliiton hyväksymä 11.12.2019
Koeohje tulee voimaan 11.12.2019

Johdanto

Tämän pelastuskoirakokeiden koeohjeen on laatinut FCl:n ja IRO:n pelastuskoirakomissio, ja sekä FCl:n hallitus, että IRO:n valtuusto ovat sen hyväksyneet.

Koeohje korvaa tähän saakka voimassa olleen FCl:n ja IRO:n pelastuskoirakokeiden koeohjeen.

Tähän ohjeeseen liitetty lajiohje on valmisteltu ja laadittu saksan kielellä. Muille kielille käännettyihin versioihin nähden sekä epäselvissä tapauksissa saksankielinen versio on määräävä.

Lajiohjeen ajantasaisuus sekä sen soveltamisesta saadut käytännön kokemukset käydään läpi aikaisintaan viiden vuoden kuluttua, ja tarvittaessa koeohjetta muutetaan, muokataan tai laajennetaan.

Muutokset edellyttävät FCl:n ja IRO:n vastaavien toimielimien virallista hyväksyntää. Tätä lajiohjetta tulee kaikkien kansallisten FCl:n ja IRO:n jäsenjärjestöjen noudattaa niiden järjestäessä IPO-R kokeita.

Se on tarkoitettu pelastuskoirien koulutuksen perustaksi kaikille pelastusorganisaatioille maailmanlaajuisesti.

Hälytystoimintaa varten tarkoitettuja soveltuvuustestejä säätelevät ja niistä vastaavat kansalliset ja kansainväliset hälytysorganisaatiot.

Suomenkielisen koeohjeen harmaalla pohjalla olevat tekstit eivät koske Suomessa järjestettäviä kokeita ja alleviivatut määräykset ovat voimassa vain Suomessa järjestettävissä kokeissa.

Sisällysluettelo

Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry:n palveluskoirakokeiden säännöt.....	6
Palveluskoirakokeiden sääntöihin liittyvät koe- ja lajiohjeet.....	11
Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet rotujen koe- ja kilpailuoikeuksista	14
Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet toimihenkilöistä	15
Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet mestaruuskilpailuista	19
Käyttäytymiskoe sisältäen liikenteeseen suhtautumisen BH	21
1 Yleistä.....	27
1.1 Kokeiden tarkoitus ja järjestäminen	27
1.2 Lyhenteet ja määritelmät.....	28
2 Järjestäminen.....	28
2.1 Järjestäjää koskevat vaatimukset.....	28
2.2 Koevaatimukset koiranohjaajalle.....	30
2.3 Koevaatimukset koiralle	31
2.4 Suoritusjärjestelyt	34
2.4.1 Suoritusjärjestelyt: tottelevaisuus/ketteryys.....	34
2.4.2 Suoritusjärjestelyt: vainutyöskentely	36
2.4.3 Maalihenkilöt	37
2.5 Kokeen tuomari.....	37
2.5.1 Tuomarointioikeus	37
2.5.2 Yleistä	37
2.6 Varoitus, keskeytys ja hylkäys	38
2.6.1 Varoitus	38
2.6.2 Keskeytys.....	38
2.6.3 Hylkäys	39
2.7 Seuraamukset ja muutoksenhaku sääntörikkomustapauksissa	39
3 Kokeen kulku ja arvostelu	40
3.1 Yleiset määräykset	40
3.2 Pistetaulukko.....	40
3.3 Suoritus ja arvostelu: tottelevaisuus ja ketteryys.....	41
3.3.1 Koiranohjaajan ja koiran arviointi.....	41
3.3.2 Arvonta ja liikkeiden järjestys.....	43
3.3.3 Liikkeen aloitus ja lopetus	43
3.3.4 Laukausvarmuuden arviointi.....	43
3.3.5 Kytkeytynä seuraaminen / vapaana seuraaminen.....	44
3.3.6 Henkilöryhmän läpi kulkeminen.....	45
3.3.7 Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo	45
3.3.8 Kauko-ohjaus (esikoe)	45
3.3.9 Tasamaanouto	46

3.3.10	Koiran kantaminen ja luovutus	46
3.3.11	Paikallaolo häiriön alaisena	47
3.3.12	Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla	48
3.3.13	Tunneli	48
3.3.14	Kiinteän puusillan ylitys	48
3.3.15	Liikkeestä istuminen ja luoksetulo	48
3.3.16	Kauko-ohjaus (luokat A ja B)	49
3.3.17	Liikkuva tynnyrisilta	50
3.3.18	Tikapuut	50
3.4	Suoritus ja arviointi: vainutyöskentely	50
3.4.1	Yleistä	50
3.4.2	Koiranohjaajan arviointi	51
3.4.3	Koiran arviointi	52
3.4.4	Ilmaisut	52
3.4.5	Ilmaisutesti	55
3.4.6	Jälki	56
3.4.7	Hakukoe	58
3.4.8	Rauniokoe	58
4	Tottelevaisuus ja ketteryys, esikoe (V) Osa B	58
4.1	Esikoe RH-F V, RH-FL V, RH-T V	58
4.1.1	Liikkeet Enimmäispistemäärä 100 pistettä	58
4.1.2	Liike 1: Kytkeytyä seuraaminen, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä	58
4.1.3	Liike 2: Henkilöryhmän läpi kulkeminen, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä	59
4.1.4	Liike 3: Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä	59
4.1.5	Liike 4: Kauko-ohjaus, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 15 pistettä	59
4.1.6	Liike 5: Paikallaolo häiriön alaisena, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä	59
4.1.7	Liike 6: Koiran kantaminen ja luovutus, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä	60
4.1.8	Liike 7: Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 15 pistettä	60
4.1.9	Liike 8: Tunneli , RH-F V, FL V, T V 10 pistettä	61
4.1.10	Liike 9: Kiinteän puusillan ylitys, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä	61
5	Tottelevaisuus ja ketteryys, luokka A Osa B	61
5.1	Jälki-, haku- ja rauniokoe, luokka A, RH-F A, FL A, T A	61
5.1.1	Liikkeet Enimmäispistemäärä 100 pistettä	61
5.1.2	Liike 1: Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä, RH-F A, FL A, T A 15 pistettä	61
5.1.3	Liike 2: Liikkeestä istuminen ja luoksetulo, RH-F A, FL A, T A 15 pistettä	62
5.1.4	Liike 3: Tasamaanouto , RH-F A, FL A, T A 10 pistettä	62
5.1.5	Liike 4: Koiran kantaminen ja luovutus, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä	62
5.1.6	Liike 5: Kauko-ohjaus, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä	62
5.1.7	Liike 6: Liikkuva tynnyrisilta, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä	63

5.1.8	Liike 7: Tikapuut vaakatasossa, RH-F A, FL A, T A	10 pistettä	63
5.1.9	Liike 8: Tunneli, RH-F A, FL A, T A	10 pistettä	64
5.1.10	Liike 9: Paikallaolo häiriön alaisena, RH-F A, FL A, T A	10 pistettä	64
6	Tottelevaisuus ja ketteryys, luokka B Osa B		65
6.1	Jälki- haku- ja rauniokoe, luokka B, RH-F B, FL B, T B		65
6.1.1	Liikkeet Enimmäispistemäärä 100 pistettä		65
6.1.2	Liike 1: Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä, RH-F B, FL B, T B	15 pistettä	65
6.1.3	Liike 2: Liikkeestä istuminen ja luoksetulo, RH-F B, FL B, T B	15 pistettä	65
6.1.4	Liike 3: Tasamaanouto, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	65
6.1.5	Liike 4: Koiran kantaminen ja luovutus, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	66
6.1.6	Liike 5: Kauko-ohjaus, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	66
6.1.7	Liike 6: Keinuu, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	66
6.1.8	Liike 7: Tikapuut vaakatasossa, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	67
6.1.9	Liike 8: Tunneli, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	67
6.1.10	Liike 9: Paikallaolo häiriön alaisena, RH-F B, FL B, T B	10 pistettä	67
7	Vainutyöskentely, Esikoe (V) Osa A		68
7.1	Esikoe: Jälki, RH-F V		68
7.1.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 100 pistettä		68
7.1.2	Yleiset määräykset: jälkikoe, luokka V, RH F-V		68
7.1.3	Suoritusohjeet: jälkikoe, luokka V, RH F-V		68
7.1.4	Suoritusohjeet: ilmaisutesti (ks. luku 3.4.5)		68
7.2	Esikoe: Haku, RH-F V		68
7.2.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 100 pistettä		68
7.2.2	Yleiset määräykset: hakukoe, luokka V, RH FL-V		69
7.2.3	Suoritusohjeet: hakukoe, luokka V, RH FL-V		69
7.3	Esikoe: Raunio, RH-T V		69
7.3.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 100 pistettä		69
7.3.2	Yleiset määräykset: rauniokokeen esikoe, RH T-V		69
7.3.3	Suoritusohjeet: rauniokokeen esikoe, RH T-V		69
8	Vainutyöskentely, luokka A Osa A		70
8.1	Jälki A, RH-F A		70
8.1.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 200 pistettä		70
8.1.2	Yleiset määräykset: jälkikoe, luokka A, RH-F A		70
8.1.3	Suoritusohjeet: jälkikoe, luokka A		70
8.2	Hakukoe A, RH-F A		71
8.2.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 200 pistettä		71
8.2.2	Yleiset määräykset: hakukoe, luokka A, RH-FL A		71
8.2.3	Ilmaisutesti (ks. luku 3.4.5)		72
8.2.4	Suoritusohjeet: hakukoe, luokka A	200 pistettä	72

8.3	Rauniokoe A, RH-T A.....	72
8.3.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 200 pistettä.....	72
8.3.2	Yleiset määräykset: rauniokoe, luokka A, RH-T A.....	72
8.3.3	Ilmaisutesti (ks. luku 3.4.5).....	73
8.3.4	Suoritusohjeet: rauniokoe, luokka A 200 pistettä	73
9	Vainutyöskentely, luokka B Osa A	74
9.1	Vainutyöskentely, jälki B, RH-F B.....	74
9.1.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 200 pistettä.....	74
9.1.2	Yleiset määräykset: jälkikoe, luokka B, RH-F B.....	74
9.1.3	Suoritusohjeet: jälkikoe, luokka B, RH-F B 200 pistettä	74
9.2	Vainutyöskentely, haku B, RH-FL B	75
9.2.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 200 pistettä.....	75
9.2.2	Yleiset määräykset: hakukoe, luokka B, RH-FL B	76
9.2.3	Suoritusohjeet: hakukoe, luokka B, RH-FL B 200 pistettä	76
9.3	Vainutyöskentely, raunio B, RH-T B	76
9.3.1	Osa-alueet Enimmäispistemäärä 200 pistettä.....	76
9.3.2	Vainutyöskentely: rauniokoe, luokka B, RH-T B.....	77
9.3.3	Suoritusohjeet: rauniokoe, luokka B 200 pistettä.....	77
10	Liite – Totelevaisuusosuuden kaaviot ja piirrokset	78
10.1	Kytkeytynä seuraaminen / vapaana seuraaminen.....	78
10.2	Henkilöryhmän läpi kulkeminen	79
10.3	Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo	80
10.4	Kauko-ohjaus	81
10.5	Koiran kantaminen ja luovutus, esikoe	82
10.6	Koiran kantaminen ja luovutus, luokat A ja B.....	82
10.7	Liikkeestä istuminen ja pysäytetty luoksetulo	83
20	Liite – Ketteryysosuuden kaaviot ja piirrokset.....	84
20.1	Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla	84
20.2	Kiinteän puusillan ylitys	85
20.3		86
20.4		86
20.5	Kauko-ohjaus	86
20.6	Liikkuva tynnyrisilta.....	87
20.7	Tikapuut	88
20.8	Tunneli.....	89
20.9	Keinu	90

Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) ry:n palveluskoirakokeiden säännöt

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n yleiskokouksen hyväksymät 18.4.1998

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n valtuuston hyväksymät 21.11.1998

Säännöt astuvat voimaan 1.1.2000

1§ Palveluskoirakokeet ja niiden tarkoitus

Suomessa palveluskoirille tarkoitetut kokeet ja kilpailut järjestetään näiden sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Suomen Palveluskoiraliiton ja sen jäsenyhdistysten, joiden tulee olla Suomen Kennelliiton jäseniä, näiden sääntöjen mukaisesti järjestämät kokeet ja kilpailut ovat virallisia.

Hyväksytyt koelajeja ovat:

Kaikki Suomen Palveluskoiraliiton esityksestä Suomen Kennelliiton hyväksymät palveluskoirakokeet ja kilpailut, sekä FCI:n hyväksymät palvelus- ja pelastuskoirakokeet.

Koemuotoja ovat:

- Jälkikokeet
- Hakukokeet
- Suojelukokeet
- Viestikokeet
- Pelastuskokeet
- Yleis-/käyttö- ja opastuskokeet sekä
- Valjakkohiihdot

Kokeet järjestetään näihin sääntöihin liittyvien koeohjeiden mukaisesti. FCI:n hyväksymät koelajit järjestetään voimassa olevien kansainvälisten koeohjeiden mukaisesti.

Näitä sääntöjä noudatetaan FCI:n, Suomen Kennelliiton hallituksen ja Suomen Palveluskoiraliiton hallituksen myöntämässä palveluskoirakokeissa. FCI myöntää kansainväliset palveluskoirakokeet, Suomen Kennelliiton hallitus myöntää valtakunnalliset mestaruuskilpailut ja maaottelut. Suomen Palveluskoiraliiton hallitus myöntää yleiset ja jäsentenväliset sekä yhdistysten väliset kokeet.

Koiria tehtävissään käyttävät viranomaiset voivat järjestää kokeensa ja mestaruuskilpailunsa virallisina, jos ne järjestetään näiden sääntöjen ja koeohjeiden mukaisesti.

Erillisen Suomen Palveluskoiraliiton ja viranomaisen välillä tehdyn sopimuksen mukaan voidaan myös viranomaisten omilla säännöillään järjestämät kokeet rinnastaa tuloksellisesti johonkin koelajiin ja -luokkaan. Kaikki muut kokeet katsotaan epävirallisiksi ja niiden tuloksia ei kirjata.

Kokeiden järjestämisoikeutta on kokeiden järjestäjän annettava Suomen Palveluskoiraliiton hallitukselta voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Kokeen järjestäjällä on oikeus rajoittaa osallistujien määrää Suomen Palveluskoiraliiton ohjeiden mukaisesti.

2§ Luettelo kokeista ja ilmoittautuminen

Luettelo hyväksytyistä kokeista julkaistaan Suomen Palveluskoiraliiton toimesta liiton lehdessä sekä Suomen Kennelliiton julkaisemassa lehdessä. Maksetun ilmoittautumisen kokeisiin on tapahduttava kirjallisesti kokeiden järjestäjän asettamaan määräaikaan mennessä.

Ilmoittautumisessa on käytävä selville Palveluskoiraliiton hallituksen määräämät tiedot. Osallistumismaksun määrää kokeen järjestäjä.

Koira saa samoissa kokeissa osallistua vain yhteen koelajiin ja -luokkaan. Jos ilmoittautumisen yhteydessä annetut tiedot ovat virheellisiä tai puutteellisia, voidaan koiralta kieltää osallistumisoikeus ilmoitettuun kokeeseen. Osallistumismaksua ei tällöin makseta takaisin. Osallistumismaksua ei myöskään makseta takaisin, jos ilmoitettu koira jää pois kokeista tai jos kokeesta vastaava tuomari kieltää sen osallistumisen.

Osallistumismaksu maksetaan takaisin, jos kokeesta vastaava tuomari osallistujista riippumattomista syistä peruu kokeen tai sen jonkun lajin tai luokan tai jos osallistuja esittää eläinlääkäriin- tai lääkärintodistuksen, joka estää kokeeseen osallistumisen. Lääkärintodistus on esitettävä kolmen vuorokauden sisällä viimeisestä koepäivästä lukien.

Valjakkohiihtojen peruutuksen johtuessa sääolosuhteista osallistumismaksua ei makseta takaisin. Kokeiden peruutuksista on määräykset ja ohjeet lajien koeohjeissa sekä sääntöjen pykälässä 9.

Ennen kokeiden alkua osallistujan on luovutettava Suomen Palveluskoiraliiton hyväksymä virallinen kilpailukirja kokeiden järjestäjälle ja osoitettava osallistuvan koiran todellinen koeluokka sekä oikeutensa osallistua kyseiseen kokeeseen. Kirjaan merkitään saavutettu tulos, myös hylätty, jonka kokeesta vastaava tuomari varmentaa. Koiralla on oltava hyväksyttävä todistus voimassa olevista rokotuksista. Kirjassa on oltava vähintään 6 kk ikäisenä todettu eläinlääkäriin merkintä kiveksistä, jolloin kliinistä tarkastusta ei välttämättä tarvitse suorittaa.

3§ Osallistumisoikeus

Kokeisiin saavat osallistua koirarodut, joille Suomen Kennelliiton hallitus on Suomen Palveluskoiraliiton hallituksen esityksestä myöntänyt kilpailuoikeuden.

Kansainvälisissä palveluskoirakokeissa Cacitin voivat saavuttaa FCI:n koesäännöissä mainitut koirarodut. Kokeisiin osallistuvan koiran on oltava merkitty Suomen Kennelliiton tai sen hyväksymään koirarekisteriin. Lajeissa, joihin Suomen Kennelliitto on oikeuttanut osallistumisen rekisteröimättömillä koirilla, toimitaan Kennelliiton antamien ohjeiden mukaisesti.

Koiran on oltava rokotettu ja tunnistusmerkitty Kennelliiton määräysten mukaisesti.

Koiran osallistumisoikeuden ikärajat on mainittu kunkin koelajin koeohjeissa. Koiran omistajan ja ohjaajan tulee olla Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen tai FCI:n alaisen maan vastaavan yhdistyksen jäsen. Yhteisön omistaman koiran ohjaajan on täytettävä edellä mainittu vaatimus muissa kuin ns. viranomaiskokeissa. Käyttäytymiskokeeseen osallistuvan koiran omistajan ja ohjaajan osalta riittää kuitenkin vaihtoehtoisesti Suomen Kennelliiton tai sen jäsenyhdistyksen jäsenyys.

Kokeisiin osallistumisoikeus määritellään kunkin koelajin koeohjeissa. Kokeissa noudatetaan kulloinkin voimassaolevaa Suomen Kennelliiton kokeita koskevaa yleistä jääviyssääntöä (liite 4).

Kokeisiin eivät saa osallistua:

- narttu 30 vrk ennen odotettua penikoimista ja alle 42 vrk penikoimisen jälkeen
- selvästi arka tai liian aggressiivinen koira.

4§ Kokeisiin osallistuvan vastuu

Ilmoittautuessaan kokeeseen koiranohjaaja sitoutuu vapaaehtoisesti noudattamaan koesääntöä sekä lajiohjeita ja näin ollen vastaa kaikista mahdollisista koiralle aiheutuneista tai koiran kokeen aikana aiheuttamista vahingoista.

5§ Koeluokat

Mikäli lajiohjeissa ei toisin määrätä, koeluokat ovat:

- 1-luokka, johon osallistuvat koeohjeissa määritellyn vähimmäisiän saavuttaneet koirat, jotka ovat suorittaneet käyttäytymiskokeen hyväksytysti.
- 2-luokka, johon osallistuvat 1-luokasta siirtyneet koeohjeissa mainitun vähimmäisiän saavuttaneet koirat.
- 3-luokka, johon osallistuvat 2-luokasta siirtyneet koeohjeissa mainitun vähimmäisiän saavuttaneet koirat.

Koira, joka on saavuttanut koulutustunnuksen, voi siirtyä samassa lajissa seuraavaan luokkaan lajiohjeissa määritellyn karenssiajan jälkeen. Koira, joka on saavuttanut koelajissaan kolme eri kertaa koulutustunnuksen arvosanalla erinomainen, on seuraavana vuonna osallistuttava luokkaansa yhtä korkeampaan luokkaan.

6§ Koulutustunnus

Koulutustunnusrajat on määritelty kunkin lajin koeohjeissa. Koulutustunnus merkitään koiran kilpailukirjaan koeohjeissa mainituin lajitunnuksin.

7§ Loppupisteet ja palkintosijat

1. palkinto on vähintään 90 % koelajin kokonaispistemäärästä.
2. palkinto on vähintään 80 % koelajin kokonaispistemäärästä.
3. palkinto on vähintään 70 % koelajin kokonaispistemäärästä.

Kokonaispistemäärä on koeosien summa. Alin hyväksytty tulos on koulutustunnus ja vähintään 70 % lajin kokonaispistemäärästä.

8§ Arvostelu, koelajin tai sen osan uusiminen

Jokaisessa lajissa suoritetaan laatuarvostelu. Aika lasketaan minuuteissa ja sekunneissa.

Jokaisen koiranohjaajan tulee ilmoittautua koiransa kanssa koeosan aloituspaikalla tuomarille ennen suorituksen alkamista. Tuomari antaa suorituksesta suullisen arvostelun, arvosanan ja pistemäärän, jota koiranohjaaja kuuntelee osoitetulla paikalla koiransa kanssa.

Kokeesta vastaava tuomari on oikeutettu sallimaan uusinnan, jos koesuoritus on häiriintynyt koiran tai ohjaajan olematta siihen syytä. Kokeissa otettuja videokuvauksia ei voida käyttää perusteina arvostelun muuttamiseen tai liikesuoritusten uusimiseen.

Valjakkohiihdoissa suoritetaan vain kilpailuarvostelua. Aika lasketaan minuuteissa ja sekunneissa. Aika voidaan kuitenkin, kokeesta vastaavan tuomarin luvalla, jos käytössä on sähköinen ajanotto, ottaa kymmenesosasekunnin tarkkuudella.

9§ Kokeiden tai kilpailujen ajankohdan siirto tai peruuttaminen

Koe voidaan perua, mikäli kokeeseen ei ole ilmoittautunut enempää kuin kaksi osallistujaa, ellei lajiohjeissa ole toisin määrätty. Kokeiden ja kilpailujen siirroissa ja peruuttamisissa noudatetaan muutoin Suomen Kennelliiton kulloinkin voimassa olevaa ohjetta (liite 2).

10§ Mestaruuskilpailut

Suomen Palveluskoiraliiton hallituksen määräämänä ajankohtana, jäsenyhdistysten anomuksesta, järjestetään vuosittain kussakin koelajissa suomenmestaruuskilpailut.

Kilpailuiden osallistumisoikeus ja mestaruusarvojen jakoperusteet on määritelty mestaruuskilpailuiden koeohjeissa. Vuosittain voidaan järjestää myös yhdet kunkin kennelpiirin ja rodun mestaruuskilpailut virallisina kussakin koelajissa.

11§ Koetoimikunta

Koeanomuksessaan kokeita anova yhdistys ilmoittaa Palveluskoiraliitolle kokeesta vastaavan tuomarin ja kokeesta vastaavan toimitsijan sekä muut koeanomuksessa mainitut tiedot.

Yhdistys valitsee koetta varten koetoimikunnan, joka suunnittelee ja järjestää kokeet. Koetoimikunnassa tulee olla vähintään yksi koetoimitsijakurssin hyväksytysti suorittanut henkilö. Koetoimikunnan on huolehdittava siitä, että kokeessa on riittävä määrä palkintotuomareita. Koetoimikunnan on jätettävä kokeiden tuloslue-telo liitteineen kokeesta vastaavalle tuomarille 7 vuorokauden kuluessa viimeisestä koepäivästä lukien.

12§ Kokeesta vastaava tuomari

Kokeesta vastaavana tuomarina saa toimia Suomen Kennelliiton hyväksymä ylituomari tai kokeen käsittäessä vain yhden lajin ja enintään 10 koiraa voidaan nimetä ylituomarin sijasta vastaava tuomari. Heillä tulee olla voimassa oleva Kennelliiton jäsenyys. Vastaavana tuomarina voi toimia tuomari, joka on pätevöitynyt kyseessä olevaan lajiin vähintään kolmea vuotta aiemmin ja on käynyt vastaavan tuomarin kurssin. Hänellä saa olla apunaan yksi tuomari. Kokeesta vastaava tuomari valvoo, että kokeissa noudatetaan näitä sääntöjä ja koeohjeita sekä tuloslaskentaa ja varmentaa kunkin kilpailukirjaan kokeessa saavutetun lopputuloksen. Tarkastettuaan tulokset kokeesta vastaava tuomari lähettää ne 7 vuorokauden kuluessa Palveluskoiraliitolle, joka toimittaa ne edelleen Kennelliitolle.

13§ Tuomari

Tuomareina kokeessa saavat toimia vain arvosteluoikeuden omaavat Suomen Palveluskoiraliiton hyväksymät palveluskoirakokeiden tuomarit sekä Suomen Kennelliiton hyväksymät palveluskoirakokeiden ylituomarit. Heillä tulee olla voimassa oleva Suomen Kennelliiton jäsenyys. Palveluskoirakokeissa voidaan käyttää myös ulkomaalaisia palkintotuomareita, jotka ovat ko. FCI:n kennelkeskusjärjestöjen virallisia tuomareita. Näiden tuomareiden tuomarioikeudet Suomen Palveluskoiraliitto tarkistaa ko. maan kennelkeskusjärjestöstä.

Tuomari voi arvostella päivän aikana enintään 30 osasuoritusta. Tuomari suorittaa arvostelun itsenäisesti.

14§ Valitukset

Valitusmenettelynä käytetään Suomen Kennelliiton kulloinkin voimassaolevaa valituskäytäntöä (liite 3).

15§ Käyttäytyminen koepaikalla

Tämä sääntöosa koskee kaikkia koepaikalla olevia henkilöitä. Kokeessa on noudatettava tuomarin sekä järjestäjän ohjeita ja määräyksiä sekä esiinnyttävä muutenkin moitteettomasti kokeen ajan. Jos Suomen Palveluskoiraliiton jäsenjärjestön jäsen tai muu henkilö käyttäytyy kokeissa sopimattomasti esim. esiintyy päihtyneenä, arvostelee tuomaria, kurittaa omaa tai toisen koiraa tai toimii vilpillisesti, tulee kokeesta vastaavan tuomarin antaa tästä varoitus tai kokeeseen osallistujan kyseessä ollessa sulkea ao. henkilö pois kokeesta. Asiasta on tehtävä merkintä tuomarikertomukseen. Kokeesta pois suljettu osallistuja menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa tulokset. Vakavimmat tapaukset on kokeesta vastaavan tuomarin ilmoitettava Suomen Palveluskoiraliiton hallitukselle toimenpiteitä varten. Suomen Palveluskoiraliiton hallitus voi tällöin rangaista sopimattomasti käyttäytynyttä henkilöä muistutuksella tai määräaikaisella kilpailu-, arvostelu- tai toimintakiellolla. Ylituomarin tai Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykseen kuulumattoman henkilön ollessa kysymyksessä on asia esitettävä Suomen Kennelliiton hallituksen käsiteltäväksi.

Kokeesta vastaavan tuomarin tai kokeen järjestävän yhdistyksen hallituksen ehdottaessa kokeeseen osallistujalle kilpailukieltoa, on hän kilpailukiellon alaisena asian käsittelyn ajan.

Jos Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen esiintyy koealueella häiritsevästi tai Suomen Palveluskoiraliiton periaatteiden vastaisesti, voi Suomen Palveluskoiraliiton hallitus rangaista tällaista henkilöä tai velvoittaa jäsenyhdistystä ryhtymään toimenpiteisiin ao. henkilön suhteen.

16§ Sääntöjen muutokset

Näitä sääntöjä voi Suomen Kennelliiton valtuusto muuttaa Suomen Palveluskoiraliiton yleiskokouksen esityksestä.

17§ Muut ohjeet

Näihin sääntöihin liittyvät Suomen Kennelliiton hallituksen, Suomen Palveluskoiraliiton hallituksen esityksestä, vahvistamat koe- ja lajiohjeet.

Palveluskoirakokeiden sääntöihin liittyvät koe- ja lajiohjeet

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 10.3.1999, 17.11.2007, 16.11.2011, 24.9.2014, 28.11.2014, 8.6.2017

Suomen Kennelliitto ry:n hallituksen hyväksymä 15.6.1999, 15.12.2011, 21.11.2014, 9.4.2015, 24.11.2017
Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2018

Yleistä

1. Kokeet järjestetään sääntöihin liittyvien koe- ja lajiohjeiden mukaisesti. Kokeen järjestäjä päättää osien suoritusjärjestyksen, ellei koeohje toisin määrää.
2. Ilmoittautuessaan kokeeseen koiran omistaja ja ohjaaja antavat luvan julkaista nimensä ja kotipaikkansa kokeen osallistuja- ja tuloluetteloissa.
3. Mikäli maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet ovat havaittavissa, ei palveluskoirakoetta saa suorittaa niissä lajeissa, joiden koeohjeet sen kieltävät. Palveluskoirakoetta (lukuun ottamatta valjakkohiihtokokeet) ei saa järjestää, mikäli lämpötila on alle -5°C, lumen syvyys on yli 5 cm, tai olosuhteet muutoin voivat aiheuttaa vaaraa koirille, ohjaajille tai toimihenkilöille.
4. Ohjaajat eivät jälkikokeessa saa fyysisesti merkitä käyttämiään reittejä. Tällainen merkitseminen johtaa suorituksen hylkäämiseen. Paikannuslaitteen käyttö koiran ohjaajan reitin tallentamiseen on sallittu.
5. Jotta koe voidaan järjestää, siihen tulee osallistua vähintään 2 koiraa.
6. Kokeeseen ilmoittautuja/osallistuja ei voi vaatia tuomarimuutosta tuomarin jääviyden vuoksi.
7. Kussakin lajissa ja luokassa määrätään koirien suoritusjärjestys arpomalla. Tottelevaisuusosassa koiran ohjaajalla on oltava numero näkyvissä.
8. Ennen koesuorituksen alkamista kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomaripätevyyden omaava henkilö suorittaa koiran kiimatarkastuksen. Tarkastukseen koiran voi tuoda joku muukin henkilö kuin koiranohjaaja.
9. Mikäli johonkin lajiin tai luokkaan on ilmoittautunut enemmän kuin 10 koiraa, voi kokeen järjestäjä kokeesta vastaavan tuomarin luvalla jakaa kokeen arvostelun ja alueet useammalle tuomarille.
10. Jos lajiohjeissa ei ole määrätty koiralle samaa ohjaajaa koko kokeeseen, voi tottelevaisuus- ja maasto-osassa koiralla olla eri ohjaaja. Ohjaajan vaihtaminen kesken tottelevaisuus- tai maasto-osan on kielletty. Jos lajiohjeissa ei ole toisin määrätty, samassa kokeessa voi toimia vain yhden koiran ohjaajana.
11. Koiranohjaaja saa antaa käskyt omalla äidinkielellään.
12. Ruumiillisesti vammautunut ohjaaja, joka ei vammansa vuoksi voi ohjata koiraa koeohjeen edellyttämällä tavalla, voi anoa Palveluskoiraliiton hallitukselta henkilökohtaisen poikkeusluvan koiran ohjaamiseen siten kuin se hänelle on mahdollista. Palveluskoiraliiton hallituksen myöntämä poikkeuslupa on pysyvä, jos luvassa ei ole toisin mainittu.
13. Ohjaajan on koko kokeen ajan pidettävä mukanaan talutinta. Vastaavasti koiralla on koko ajan oltava kaulassaan yksirivinen, metallinen, löysä ketjukaularin, joka ei saa olla kuristavassa asennossa. Kokeessa ei saa käyttää muita kaulaimia, kuten esim. nahkakaularin, punkkipantoja, piikkipantoja ym. Nämä määräykset eivät koske käyttäytymiskoetta ja siihen kuuluvaa luonnetestausta eikä kansallisten kokeiden maasto-osuutta; näissä koiralla voidaan käyttää myös muita pantoja/valjaita. Talutinta voidaan pitää mukana koiralta näkymättömissä tai vasemman olan yli ja oikean käden ali. Nämä määräykset eivät koske Mondioring-koetta, mikäli lajin koeohjeissa ei ole toisin määrätty. Suojavaatteen ja suoja-alustojen käyttö on kokeissa kielletty lukuun ottamatta viestikokeen viestiosuuksien välistä odotusaikaa. Kaikenlaisten siteiden, teippausten ym. käyttö koiralla on kielletty kokeissa, samoin kuin suojatossujen käyttö, lukuun ottamatta valjakkohiihtokokeita, joissa kokeesta vastaava tuomari voi sallia suojatossut keliolosuhteiden niin vaatiessa.

14. Maastokokeessa liikettä vapaana suorittavalla koiralla tulee olla virallinen tai PK-tunnus.
15. Pillin käyttö ja viheltäminen on sallittu vain, jos lajiohjeissa niin mainitaan.
16. Tehtävänsä osaamattoman koiran suorituksen saa tuomari keskeyttää. Myös kokeeseen osallistuja voi keskeyttää koiransa suorituksen ilmoittamalla tästä tuomarille. Kokeessa keskeytetyn koiran koepisteet säilyvät, ja se saa jatkaa koetta toisessa osassa. Jos koira joudutaan hylkäämään jossakin kokeen vaiheessa ampumisarkuuden, arkuuden tai aggressiivisuuden takia, myös muita koiria kohtaan, tai jos ohjaaja toimii vilpillisesti, koesuoritus hylätään. Tällaisesta hylkäämisestä tehdään merkintä koepöytäkirjaan. Kokeissa hylätty koira menettää kaikki siihen asti saavuttamansa koepisteet, eikä se saa enää jatkaa koetta.
17. Tulosten mennessä tasan ratkaistaan paremmuus lajiohjeissa mainitulla tavalla.
18. Kaikkien kokeissa käytettyjen välineiden tulee olla lajiohjeissa mainittujen kaltaisia (liitteet).
19. Kivesvikainen uros saa Suomessa osallistua palveluskoirakokeisiin. Se ei voi saada valionarvoa eikä sille anota cacitia. Kansainvälisiin edustusjoukkueisiin ei kivesvikaista urosta voida valita, ellei ko. kokeen järjestämisohje toisin määrää.
20. Mikäli koira käyttäytyy kokeessa aggressiivisesti, esimerkiksi puree kokeen toimihenkilöä, kokeeseen osallistujaa tai yleisöä, annetaan sille kilpailukielto määräajaksi koepäivästä alkaen. Kilpailukiellon pituuden määrää Suomen Palveluskoiraliiton hallitus. Jos koira kilpailukiellon päätyttyä käyttäytyy em. tavalla aggressiivisesti, annetaan sille elinikäinen kilpailukielto.
21. Jos toinen koira selvästi häiritsee jotain kokeeseen osallistuvaa koiraa, saa häirityn koiran ohjaaja tuomarin luvalla korjata koiransa suorituksen. Tätä korjausta ei huomioida arvostelussa.
22. Ainoastaan Palveluskoiraliiton hyväksymät sekä FCI-maiden vastaavien järjestöjen hyväksymät kilpailuavustajat saavat toimia maalimiehinä suojelukoelajeissa.
23. Suomen Palveluskoiraliiton tiedotuslehtenä käytetään Palveluskoirat-lehteä. Kaikki palveluskoirakokeisiin liittyvät muutokset, tarkennukset, tulkinnot tms. julkaistaan tässä lehdessä sekä Palveluskoiraliiton verkkosivuilla ja sähköisessä koetietojärjestelmässä.
24. Koiran voi ilmoittaa vain sellaiseen lajiin ja luokkaan, mihin sillä on osallistumisoikeuden edellyttämät tulokset sillä hetkellä, kun se ilmoitetaan kokeeseen.
25. Ennen kuin kokeeseen ilmoitetut koirat voivat osallistua itse kokeeseen, on niiden luoksepäästävyys tarkastettava.
26. Palveluskoirakokeeseen osallistuvalla koiranohjaajalla tulee olla Palveluskoiraliiton myöntämä ja voimassa oleva SPKL-lisenssi. Lisenssivaatimus ei koske seuraavia kokeita: käyttäytymiskoe, kansallinen pelastuskoirakoe, opastuskoe. Ulkomaalaisilta koiranohjaajilta ei edellytetä lisenssiä.

Luoksepäästävyden tarkastus

Jokaisen kokeen aluksi ennen ensimmäistä koeosaa tuomarin tulee suorittaa koiralle luoksepäästävyden tarkastus. Tunnistusmerkinnän (tatuointi, mikrosiru jne.) tarkastus on osa luoksepäästävyden tarkastusta. Koirat, joilta sirua ei tarkastuksessa löydy, eivät voi osallistua kokeeseen, vaan ne on suljettava pois kokeesta. Koirat, jotka eivät läpäise luoksepäästävyden tarkastusta aggressiivisuuden tai arkuuden vuoksi, eivät voi osallistua kokeeseen, vaan ne on hylättävä.

Tuomari jatkaa koiran luoksepäästävyden (luonteen) arviointia koko kokeen ajan. Mikäli koira osoittaa luonneongelmia, tuomarilla on velvollisuus hylätä se välittömästi kokeesta. Hylkääminen ja selvitys luonneongelmasta merkitään kilpailukirjaan.

Luoksepäästävyden tarkastuksen suoritus

1. Luoksepäästävyden tarkastus suoritetaan normaalissa ympäristössä paikassa, joka on koiran kannalta neutraali.
2. Kaikki kokeeseen osallistuvat koirat tuodaan yksitellen tuomarin luo. Koesihteerä voi toimia tuomarin avustajana tunnustusmerkinnän tarkastuksessa, mutta muita henkilöitä ei saa olla tarkastuksessa koiran lähellä.

3. Koiralla on oltava yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain ja siihen kytkettynä tavallinen talutin. Taluttimen on oltava löysällä, mutta ohjaaja saa antaa koiralle käskyjä sen hallinnassa pitämiseksi. Koiralla ei saa käyttää kuonokoppaa eikä sillä saa olla suussaan mitään lelua tms.
4. Tuomarin tulee välttää koiran ärsyttämistä. Koiran on hyväksyttävä, että siihen kosketaan.

Arviointi:

- a) koiran positiivinen käytös: Koira käyttäytyy tarkastuksessa esim. neutraalisti, itsevarmasti, varmasti, tarkkaavaisesti, temperamentikkaasti, asiallisesti.
- b) vielä hyväksyttävä rajatapaus: Koira käyttäytyy esim. hieman levottomasti, hieman ärsyyntyneesti, hieman epävarmasti. Tällainen koira voidaan hyväksyä, mutta tuomarin tulee tarkkailla sitä huolellisesti koko kokeen ajan.
- c) koiran negatiivinen käytös tai käytöshäiriö: Koira käyttäytyy esim. arasti, epävarmasti, pelokkaasti, on laukausarka, ei ole ohjattavissa, näykkii, on aggressiivinen (hylkäys).

Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet rotujen koe- ja kilpailuoikeuksista

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 28.5.2002, 8.6.2017

Suomen Kennelliitto ry:n hallituksen hyväksymä 14.8.2003, 17.8.2017

Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2018

Palveluskoirakoeoikeuksien myöntämisen edellytykset

Kilpailuoikeutta anottaessa rodun tulee täyttää seuraavat ehdot:

Kilpailuoikeutta anovan rodun rotuyhdistyksen tai rotujärjestön tulee olla Palveluskoiraliiton jäsen tai sen tulee liittyä Palveluskoiraliiton jäseneksi heti, kun rotu on saanut palveluskoirakoeoikeuden.

- Rodun tulee olla fyysisiltä ominaisuuksiltaan sellainen, että se vaivattomasti pystyy suoriutumaan palveluskoirakokeiden 3-luokan vaatimuksista.
- Viimeisen kahden kalenterivuoden aikana vähintään viiden kyseisen rotuisen koiran tulee olla suorittanut käyttäytymiskoe hyväksytysti.
- Rodun rotuyhdistyksen/rotujärjestön tulee yleiskokouksessaan tehdä päätös kilpailuoikeuksien anomisesta.
- Rodun käyttövalionarvo määräytyy Suomen Kennelliiton valionarvosääntöjen mukaisesti.
- Rodulle kerran myönnetyt palveluskoiraoikeudet pysyvät voimassa riippumatta rodun osallistujamäärästä palveluskoirakokeissa.

Koe- ja kilpailuoikeuksien menettäminen ja niiden palauttaminen.

Mikäli palveluskoirakoeoikeuden omaavan rodun rotuyhdistys tai rotujärjestö eroaa Palveluskoiraliiton jäsenyydestä, rotu menettää palveluskoirakoeoikeutensa.

Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet toimihenkilöistä

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 17.11.2007, 13.3.2014, 8.6.2017

Suomen Kennelliitto ry:n hallituksen hyväksymä 15.6.1999, 17.8.2017

Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2018

Ohje koulutusohjaajista, kilpailuavustajista, kokeesta vastaavista toimitsijoista, tuomareista ja ylituomareista

Kaikkien Suomen Palveluskoiraliiton toimihenkilöiden, joita ovat koulutusohjaajat, kilpailuavustajat, kokeesta vastaavat toimitsijat, tuomarit ja ylituomarit, tulee olla Palveluskoirat-lehden tilaajia. Kaikkia toimihenkilökoulutukseen liittyviä kursseja saavat pitää Palveluskoiraliiton hallituksen nimeämät ylituomarit tai muut henkilöt.

Koulutusohjaaja

Palveluskoiraliitto tai sen jäsenyhdistykset voivat järjestää koulutusohjaajakursseja. Kurssia on anottava kirjallisesti kaksi kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton laatiman ohjelman mukaan. Kurssin hyväksytysti suorittaneet koulutusohjaajat saavat Palveluskoiraliiton myöntämän koulutusohjaajakortin. Kurssille voi osallistua enintään 20 henkilöä.

Vaatimukset koulutusohjaajakurssille ovat:

- on ominaisuuksiltaan koulutusohjaajaksi sopiva
- on täyttänyt 16 vuotta
- on Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Suomen Kennelliiton henkilöjäsen
- on itse kouluttamallaan koiralla osallistunut Suomen Palveluskoiraliiton hyväksymään koelajiin ja saanut 1/A-luokassa hyväksytyn tuloksen

Kilpailuavustaja/maalimies

Palveluskoiraliitto järjestää kilpailuavustajakursseja. Kurssia anotaan kirjallisesti kaksi kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton laatiman ohjelman mukaan. Kilpailuavustajakurssin ja virallisen loppukokeen (korttikoe) hyväksytysti suorittaneet kilpailuavustajat saavat Palveluskoiraliiton myöntämän kilpailuavustajakortin. Säilyttääkseen kilpailuavustajaoikeutensa hyväksytyn kilpailuavustajan tulee suorittaa taidontarkistuskoe joka toinen vuosi.

Vaatimukset kilpailuavustajakurssille ovat:

- on ominaisuuksiltaan kilpailuavustajaksi sopiva
- on täyttänyt 18 vuotta
- on Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Suomen Kennelliiton henkilöjäsen
- on itse kouluttamallaan koiralla saanut hyväksytyn tuloksen suojelukokeessa tai on muutoin osoittanut hallitsevansa erinomaisesti suojelukokeiden koekäytännön

Palveluskoiraliitto hyväksyy myös jäsenjärjestöinä olevien rotujärjestöjen kouluttamat kilpailuavustajat korttikokeeseensa ilman Palveluskoiraliiton järjestämää kilpailuavustajakurssia. Tällaisesta erioikeudesta tulee kuitenkin olla sopimus Palveluskoiraliiton ja kyseisen rotujärjestön välillä. Myös rotujärjestöjen koulutuksen kautta kilpailuavustajapätevyyttä hakevien tulee täyttää yllämainitut kurssivaatimukset.

Rotujärjestön antaman koulutuksen tulee olla laadultaan hyväksyttävää. Ainoastaan Palveluskoiraliiton hyväksymät sekä FCI-maiden vastaavien järjestöjen hyväksymät kilpailuavustajat saavat toimia maalimiehinä suojelukoelajeissa.

Koetoimitsija

Kokeesta vastaavan toimitsijan koulutus järjestetään kaksiosaisena. 1-osan järjestää kennelpiiri aluekouluttajansa toimesta. 2-osan järjestää Palveluskoiraliitto tai sen jäsenyhdistys. 2-osaa on anottava kirjallisesti kaksi kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Suomen Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton laatiman ohjelman mukaan.

Kurssin hyväksytysti suorittaneet saavat Palveluskoiraliiton myöntämän koetoimitsijakortin. Järjestäjä voi rajoittaa osallistujien määrää.

Vaatimukset koetoimitsijakurssin 2-osaan ovat:

- on ominaisuuksiltaan koetoimitsijaksi sopiva
- on täyttänyt 18 vuotta
- on suorittanut koetoimitsijakoulutuksen 1-osan
- on Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Suomen Kennelliiton henkilöjäsen

Tuomari/ylituomari

Ainoastaan Palveluskoiraliiton sekä FCI-maiden vastaavien järjestöjen hyväksymät tuomarit saavat toimia palveluskoirakokeiden tuomareina. Palveluskoirakokeen kokeesta vastaavana tuomarina voi toimia joko Kennelliiton hyväksymä ylituomari tai (korkeintaan 10 koiran/yhden lajin kokeet) Palveluskoiraliiton hyväksymä vastaava tuomari.

Ainoastaan Palveluskoiraliitto ja sen jäsenyhdistykset voivat järjestää tuomarikursseja.

Kurssin pito-oikeutta anotaan kirjallisesti kaksi kuukautta ennen sen suunniteltua ajankohtaa Palveluskoiraliiton hallitukselta. Kurssi pidetään Palveluskoiraliiton valvonnassa. Kurssiohjelman laatii Palveluskoiraliitto.

Tuomarikurssin, koearvostelut ja virallisen loppuarvostelun hyväksytysti suorittaneet tuomarikokelaat saavat Palveluskoiraliiton hallituksen myöntämät palveluskoiratuomarioikeudet ja Kennelliiton myöntämän ylituomaripätevyyden.

Palveluskoirakokeiden tuomareiden ja ylituomareiden tulee osallistua Palveluskoiraliiton järjestämään tuomareiden jatkokoulutukseen vähintään joka toinen vuosi. Ylituomareiden tulee osallistua Kennelliiton järjestämiin ylituomareiden jatkokoulutuksiin Kennelliiton ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Vaatimukset tuomarikurssille ovat:

- on ominaisuuksiltaan palveluskoiratuomariksi sopiva
- on täyttänyt 18 vuotta
- on Suomen Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksen jäsen
- on Suomen Kennelliiton henkilöjäsen
- on itse kouluttamallaan koiralla osallistunut Suomen Palveluskoiraliiton hyväksymään koelajiin ja täyttää tuomaripätevyyteen Palveluskoiraliiton hallituksen asettamat koevaatimukset
- on ennen kurssin loppuarvosteluun osallistumista suorittanut koetoimitsijakurssit 1 ja 2

- on toiminut kaksi kertaa palveluskoirakokeessa vastaavana koetoimitsijana tai muuten vastuullisessa tehtävässä (yhdistyksen todistus).
- on toiminut koulutusohjaajana tai koulutusmaalimiehenä Palveluskoiraliiton jäsenyhdistyksissä
- on ennen kurssin päättymistä suorittanut Suomen Kennelliiton ylituomariperuskurssin
- suojelutuomarikurssille pyrkivällä tulee olla kilpailuavustajapätevyys tai hänen tulee omata vastaavat tiedot

Kurssille voi osallistua enintään 10 henkilöä. Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset lähettävät anomukset osallistujista liiton toimistoon.

Valjakkohiihto- ja opastuskoetuomarikoulutus on kuvattu erillisessä tuomarikoulutusohjeessa.

Palveluskoiratuomarikoulutus jakaantuu neljään vaiheeseen:

1. Peruskurssi; osa 1 kaikille, osa 2 FCI:n kansainvälisen tottelevaisuusosan sisältävien lajien tuomariksi pyrkiville
2. Ylituomarikurssit
3. Lajikurssit
4. Koe- ja loppuarvostelu

Vaiheet 2 ja 3 voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä sen jälkeen, kun kokelaalle on myönnetty koe-arvostelu-oikeus peruskurssivaiheen lopuksi.

Koe-arvostelut on suoritettava virallisissa palveluskoirakokeissa Palveluskoiraliiton hallituksen nimeämille ylituomareille. Loppuarvostelu suoritetaan Palveluskoiraliiton nimeämille henkilöille.

Myönnettyjen toimihenkilöoikeuksien poistaminen

Palveluskoiraliitto voi poistaa myöntämänsä oikeuden henkilöltä, joka toiminnallaan haittaa Palveluskoiraliiton tai Kennelliiton toimintaa, tai jos hänen toimintansa on muutoin ristiriidassa näiden yhdistysten periaatteiden kanssa. Päätöksen asiasta tekee Palveluskoiraliiton hallitus.

Palveluskoiraliiton hallitus voi lievemmissä tapauksissa antaa määräaikaisen toimintakiellon henkilölle, joka toimii edellä mainitulla tavalla. Palveluskoiraliiton hallituksen velvollisuus on kuulla asianomaista henkilöä ennen oikeuksien poistamista.

Arvostelu-oikeuksien poistaminen

Suomen Palveluskoiraliitto poistaa arvostelu-oikeuden tuomarilta, joka ei ole osallistunut Suomen Palveluskoiraliiton järjestämään tuomareiden jatkokoulutukseen kahden edellisen vuoden aikana. Arvostelu-oikeudet palautetaan, jos tuomari osallistuu kolmantena vuonna tuomareiden jatkokoulutukseen. Myöhemmin arvostelu-oikeuksien palauttaminen edellyttää, että arvostelukiellossa oleva tuomari suorittaa jatkokoulutuskurssin ja osoittaa pätevyytensä Suomen Palveluskoiraliiton määräämälle henkilölle. Jos tuomari ei ole osallistunut jatkokoulutuksiin 5 vuoteen, hänen on suoritettava uudelleen tuomarikoulutukseen kuuluvat kurssit. Ylituomarin ollessa kyseessä asia ilmoitetaan Suomen Kennelliiton hallitukselle. Arvostelu-oikeus poistuu myös silloin, jos henkilö laiminlyö Suomen Kennelliiton jäsenmaksun. Tässä tapauksessa arvostelu-oikeus palautuu jäsenmaksun suorittamisen jälkeen.

Kokeesta vastaavan tuomarin tehtävät

- Tutustua ennakolta koejärjestelyihin.

- Pitää tuomareille tuomarineuvottelu.
- Suorittaa kokeiden avaus.
- Vastata koirien tarkastuksista.
- Ratkaista syntyneet erimielisyydet.
- Ratkaista tuomareiden esittämät kilpailukieltoesitykset.
- Varmistaa koetulokset.
- Päättää kokeet.
- Tarkastaa ja varmentaa koepöytäkirja.

Tuomarin tehtävät

- Antaa suullinen ja kirjallinen arvostelu koiran ja ohjaajan työskentelystä.
- Huolehtia, etteivät sivulliset pääse häiritsemään kokeiden suorittamista.
- Ohjata liikkeiden suoritusta.
- Ratkaista keskeytykset.

Kokeen ylitoimitsijan tehtävät

- Perustaa ja kutsua koolle koetoimikunta.
- Huolehtia kokeessa tarvittavista lomakkeista.
- Järjestää sopivat ja koeohjeiden mukaiset koealueet sekä niihin tarvittavat luvat.
- Pitää yhteyttä kokeesta vastaavaan tuomariin ja vastaavaan toimitsijaan (jos ylitoimitsija ei ole vastaava toimitsija).
- Antaa arvosteleville tuomareille ohjeet kokeen aikataulusta.
- Järjestää opastus koealueelle.
- Valvoa, että kokeessa käytettävät välineet ovat sääntöjen mukaisia.
- Valvoa ratamestareiden toimintaa.
- Vastata koetoimiston toiminnasta.

Palveluskoirakoesääntöihin liittyvät ohjeet mestaruuskilpailuista

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 10.3.1999, 8.6.2017

Suomen Kennelliiton ry:n hallituksen hyväksymä 15.6.1999, 17.8.2017

Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2018

Suomenmestaruuskilpailut

Yleistä

Suomen Palveluskoiraliiton hallitus myöntää vuosittain anomuksesta kilpailujen järjestämisoikeuden jollekin jäsenyhdistyksistään, lajikohtaisesti kesä- ja talvikaudelle erikseen. Mestaruuskilpailujen järjestämisoikeutta on jäsenyhdistyksen anottava Palveluskoiraliiton hallitukselta sen asettamien aikarajojen kuluessa.

Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus mestaruuskilpailuihin on koiralla, joka täyttää Palveluskoiraliiton hallituksen asettamat osallistumisvaatimukset. Niissä lajeissa, joissa on tottelevaisuusosuus, voidaan mestaruuskilpailuissa suorittaa lajeittain karsinta, jolloin tottelevaisuusosuuden perusteella määrätty määrä koiria pääsee jatkamaan koetta maasto-osuudella.

Joukkuekilpailu

Joukkuekilpailuissa kilpaillaan parhaan palveluskoirayhdistyksen arvosta. Joukkuekilpailuun saavat osallistua Palveluskoiraliiton jäsenyhdistysten joukkueet. Joukkueeseen nimetään ennen kilpailun alkua enintään neljä henkilöä, joista kolmen parhaan kokonaispisteet lasketaan yhteen. Eniten tällä tavalla pisteitä saanut yhdistys voittaa joukkuekilpailun. Valjakkohiihtokilpailuiden joukkuekilpailut toteutetaan viestikilpailuina, joiden ohjeet ovat lajiohjeissa.

Mestaruuden jakoperusteet

Mestaruus jaetaan vain niissä lajeissa/sarjoissa, joissa on vähintään 3 osallistujaa.

Kesä-mestaruuskilpailuissa suomenmestaruuden voi voittaa vain koulutustunnukseen oikeuttavalla tuloksella.

Suomenmestaruuskilpailujen tuomarit

Suomenmestaruuskilpailujen tuomareista ja siitä, suoritetaanko kilpailussa pari- vai yksittäisarvostelu, päättää Palveluskoiraliiton hallitus.

Piirinmestaruuskilpailut

Yleistä

Suomen Palveluskoiraliiton hallitus myöntää vuosittain piirinmestaruuskilpailujen järjestämisoikeuden lajikohtaisesti jollekin jäsenyhdistykselleen, kesä- ja talvikaudelle erikseen. Piirin rajat määräytyvät Suomen Kennelliiton piirirajojen mukaan. Piirinmestaruusarvo jaetaan valjakkohiihtokoetta lukuun ottamatta vain lajin korkeimmassa luokassa.

Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus on kaikilla piirin alueella asuvilla ohjaajilla riippumatta heidän edustamistaan yhdistyksistä.

Ohjeet mestaruuskilpailuista

Kilpailussa kilpaillaan henkilökohtaisesta mestaruudesta, ei yhdistysten välisestä paremmuudesta. Niissä lajeissa, joissa on tottelevaisuusosuus, voidaan piirinmestaruuskilpailuissa suorittaa lajeittain karsinta, jolloin tottelevaisuusosuuden perusteella määrätty määrä koiria, kuitenkin vähintään 10, pääsee jatkamaan koetta maasto-osuudella.

Mestaruuden jakoperusteet

Kesämestaruuskilpailussa piirinmestaruuden voi voittaa vain koulutustunnukseen oikeuttavalla tuloksella.

Piirinmestaruuskilpailujen tuomarit

Piirinmestaruuskilpailujen tuomarit valitsee järjestävä yhdistys. Kokeesta vastaavana tuomarina tulee kuitenkin olla ylituomarioikeuden omaava henkilö.

Rotujen mestaruuskilpailut

Yleistä

Palveluskoiraliiton hallitus myöntää anomuksesta jäseninään oleville rotuyhdistyksille vuosittain yhden rodun mestaruuskilpailut ja yhden karsintakilpailut koelajeittain.

Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus on kaikilla rotuyhdistyksen asettamat osallistumisvaatimukset täyttävillä.

Mestaruuden jakoperusteet

Rotuyhdistykset määräävät itse mestaruuden jakoperusteet.

Rotumestaruuskilpailujen tuomarit

Rotumestaruuskilpailujen tuomarit valitsee rotujärjestö. Kokeen tuomareiden tulee täyttää palveluskoirakoesääntöjen vaatimukset.

Käyttäytymiskoe sisältäen liikenteeseen suhtautumisen BH

Kokeeseen voivat osallistua kaikki koiranohjaajat, jotka esittävät todistuksen siitä, että ovat jo aiemmin suorittaneet hyväksytysti maaorganisaation määräysten mukaisesti järjestetyn teoriakokeen, tai virallisen todistuksen teoriaosaamisestaan. Kokeeseen saavat osallistua kaikenrotuiset ja -kokoiset koirat. Maaorganisaatiot määrittävät osallistumisoikeuden alaikärajan, jonka on kuitenkin oltava vähintään 12 kuukautta.

Yllä oleva vaatimus ei ole voimassa Suomessa. Suomessa BH-kokeen alaikäraja on 12 kk.

Juoksuiset nartut saavat osallistua käyttäytymiskokeeseen, mutta ne on pidettävä erillään muista osallistujista ja ne suorittavat tottelevaisuusosuuden viimeisenä.

Käyttäytymiskokeeseen tulee osallistua vähintään kaksi koiranohjaajaa, jotta koe voidaan järjestää. Ohjaaja voi kokeessa ohjata korkeintaan kahta koira, jos se kokeen järjestelyjen kannalta on mahdollista.

Luoksepäästävyyden tarkastus

Ennen kuin käyttäytymiskokeeseen ilmoitetut koirat voivat osallistua itse kokeeseen, on niiden luoksepäästävyys tarkastettava. Tatuoinnin ja/tai tunnistussirun tarkastus on osa testiä. Koirat, joilla ei ole tunnistusmerkintää, eivät saa osallistua kokeeseen. Luoksepäästävyyden arvostelua jatketaan koko kokeen ajan. Koirat, jotka eivät läpäise luoksepäästävyyden tarkastusta, eivät saa jatkaa koetta.

Koira, joka ei saavuta vaadittua 70 % pisteistä osassa A ("käyttäytymiskoe koulutuskentällä"), ei saa osallistua osaan B ("liikenteeseen suhtautuminen"). Kokeen päättyessä tuomari ei anna pistemäärää, vaan pelkästään arvostelun muodossa "hyväksytty" tai "ei hyväksytty" ja arvosanan. Koira läpäisee kokeen, kun se saavuttaa 70 % maksimipistemäärästä osassa A ja osassa B tuomari arvioi kaikki suoritukset riittäviksi. Tuomari voi kuitenkin järjestäjän pyynnöstä sijoittaa osallistujat paremmuusjärjestykseen palkintojenjakoa varten. Käyttäytymiskokeen suoritus on vaatimus kaikkiin muihin tämän koeohjeen mukaisiin kokeisiin. Epäonnistuneen kokeen uusimisella ei ole karenssiaikaa, mutta samassa kokeessa (kaksipäiväiset kokeet) kokeen voi suorittaa vain kerran. Kaikki koetulokset merkitään kokeesta annettavaan todistukseen riippumatta siitä, läpäiseekö koira kokeen vai ei.

Kokeen kuvaus: Käyttäytymiskoe sisältäen liikenteeseen suhtautumisen

Käyttäytymiskoe koulutuskentällä. Kokonaispistemäärä 60

Kytkeytyminen seuraamiseen	15 pistettä
Vapaana seuraaminen	15 pistettä
Istumisliike	10 pistettä
Maahanmeno ja luoksetulo	10 pistettä
Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä

Ilmoittautuminen

Ohjaaja ilmoittautuu koiransa kanssa tuomarille, joka tervehtii ohjaajaa. Ilmoittautuminen tehdään koira kytkettynä.

Liikesuorituksen aloitus ja lopetus

Tuomari antaa jokaiseen liikesuoritukseen aloitusluvan. Suorituksen muut osat, kuten käännökset, pysähdykset, käyntinopeuden muutokset jne. ohjaaja tekee ilman tuomarin ohjeita. Jos koiranohjaaja unohtaa jonkun liikesuorituksen kokonaan, tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa suorittamaan liike. Tästä ei seuraa pistevähennystä. Jos liikesuorituksesta jää suorittamatta joku liikesuorituksen osa, tämä vaikuttaa arvosanaan.

Perusasento

Jokainen liikesuoritus alkaa ja päättyy koira perusasennossa. Perusasennon saa ennen jokaista liikesuoritusta ottaa vain kerran eteenpäin liikkuen. Koiran on perusasennossa istuttava ohjaajan vasemmalla sivulla suorassa asennossa, ohjaajaa kohti tarkkaavaisena, lapa ohjaajan vasemman polven tasolla. Ohjaaja ei saa perusasennossa seisoa haara-asennossa ja ohjaajan kummankin käsivarren on oltava rennosti vartalon sivulla.

Valmisteleva osa

Perusasennosta lähdetään valmistelemaan osaan liikesuorituksissa "liikkeestä istuminen" sekä "maahanmeno ja luoksetulo". Valmistelevan osan pituus ennen liikkeen suoritusta varten annettavaa käskyä on vähintään 10 ja enintään 15 askelta.

Koiran luo palaaminen

Liikesuorituksissa, joissa ohjaaja palaa koiran luo, ohjaaja voi joko mennä suoraan koiran viereen tai kiertää koiran takaa.

Luoksetulo / eteen istuminen / perusasentoon siirtyminen

Luoksetulossa voidaan käskysanan "tänne" sijasta käyttää myös koiran nimeä. Koiran nimen sanominen yhdessä käskysanan kanssa katsotaan kaksoiskäskyksi. Koiran tulee tulla ohjaajan luokse iloisesti, määrätietoisesti ja suoraan ja istua tiiviisti ja suoraan ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee siirtyä suoraan loppuperusasentoon. Koira voi siirtyä perusasentoon joko ohjaajan takaa kiertäen tai ohjaajan edessä kääntymällä.

Koiran kiittäminen

Koiran kiittäminen on sallittu kunkin liikesuorituksen jälkeen vain perusasennossa. Jos asento on samalla seuraavan liikesuorituksen alkuperusasento, on kiittämisen ja uuden liikesuorituksen aloittamisen välillä pidettävä 3 sekunnin tauko.

Asentovirheet

Teknisissä liikesuorituksissa (istuminen, maahanmeno) virheasento aiheuttaa 50 % pistevähennyksen muiden mahdollisten virheiden lisäksi.

Liikesuoritusten kuvaus

Kytkeytyä seuraaminen – vapaana seuraaminen:

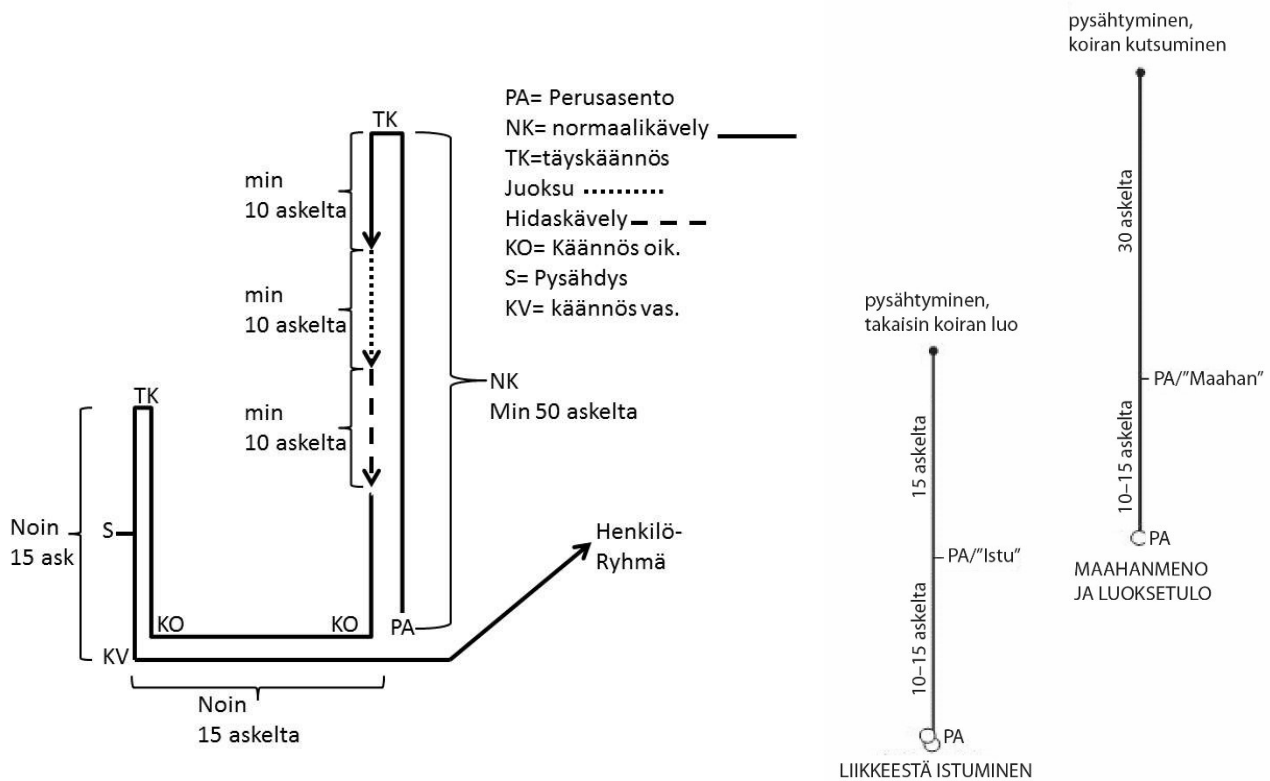
Koiran tulee perusasennosta käskyllä "seuraa" seurata ohjaajaa tarkkaavaisesti, iloisesti ja keskittyneesti ohjaajan vasemmalla puolella lapa ohjaajan polven tasolla. Koirakon tulee ottaa aloitusperusasento viimeistään silloin, kun toinen koirakko on valmiina perusasennossa liikesuoritusta "paikallaolo häiriön alaisena" varten.

Ohjaajan on suoritettava täyskäännökset vasemmalle kääntyen. Koira voi suorittaa täyskäännöksen joko kääntyen oikealle ja kiertäen ohjaajan takaa tai kääntyen vasemmalle ohjaajan polven tasolla pysyen. Juoksuosuuden ja hitaan kävelyn on erotuttava selvästi normaalista käyntinopeudesta. Siirtymisen nopeudesta toiseen tulee tapahtua ilman väliaskelia.

Toisen täyskäännöksen jälkeen ohjaajan tulee suorittaa pysähdys. Koiran on ohjaajan pysähtyessä istuttava heti ilman käskyä.

Kytkeytyä seuraamisessa koirakko kulkee liikkuvan henkilöryhmän läpi. Ohjaajan ja koiran tulee ryhmässä kiertää yhden henkilön ympäri oikealta ja yhden henkilön ympäri vasemmalta (esim. kahdeksikkona) sekä pysähtyä ryhmässä vähintään kerran yhden henkilön lähellä. Tuomari voi määrätä ohjaajan ja koiran uudelleen ryhmään. Tuomarin merkistä ohjaaja ja koira poistuvat ryhmästä ja ottavat perusasennon ennen vapaana seuraamisen aloittamista. Koiran kiittäminen on ryhmästä poistumisen jälkeen sallittu vasta perusasennossa.

Seuraamiskaavio:

Suoritus

Ohjaaja kulkee kytkettynä seuraavan koiransa kanssa tuomarin luo, ottaa koiran perusasentoon ja esittelee itsensä.

Tuomarin annettua luvan ohjaaja siirtyy kytkettynä seuraavan koiransa kanssa aloituspaikkaan perusasentoon. Liikkeen suoritus aloitetaan tuomarin luvalla. Koiran tulee suorasta, rauhallisesta ja tarkkaavaisesta perusasennosta käskyllä "seuraa" seurata ohjaajaa tarkkaavaisesti, iloisesti, suorana ja nopeasti, ohjaajan vasemmalla puolella, lapa koko ajan ohjaajan polven tasolla ja ohjaajan pysähtyessä ilman käskyä istua nopeasti ja suorassa asennossa.

Kytettynä seuraamisen aluksi ohjaaja ja koira kulkevat pysähtymättä 50 askelta suoraan eteenpäin. Ohjaaja tekee täyskäännöksen ja kuljettuaan 10–15 askelta suorittaa käskyllä "seuraa" juoksuosuuden ja hitaan kävelyn osuuden (kumpaakin 10–15 askelta). Siirtymisen juoksusta hitaaseen käyntiin on tapahduttava ilman väliaskeleita.

Loppuperusasento otetaan samassa kohdassa kuin alkuperusasento.

Ohjaajan ja koiran tulee ryhmässä kiertää yhden henkilön ympäri oikealta ja yhden henkilön ympäri vasemmalta sekä pysähtyä ryhmässä vähintään kerran.

Täyskäännöksen suorituksessa on kaksi vaihtoehtoa, mutta koiran on koko kokeen ajan suoritettava täyskäännös samalla tavalla.

Kytettynä seuraaminen suoritetaan asianomaisen kaavion mukaan. Vapaana seuraamisessa koirakko kulkee pysähtymättä 50 askelta suoraan eteenpäin, tekee täyskäännöksen ja 10–15 askelen jälkeen ohjaaja siirtyy ensin juoksuun ja 10–15 juoksuaskeleen jälkeen ilman väliaskelia siirtyy hitaaseen käyntiin ja taas 10–15 askeleen jälkeen siirtyy takaisin normaaliin käyntiin. Liike loppuu loppuperusasentoon.

Arvostelu

Edistäminen, sivuttaispoikkeamat, jättäminen, hidas tai viivyttelevä istuminen, lisäkäsky, vartaloavut, perusasennon virheet, tarkkaamattomuus, suorituksen puutteellinen iloisuus/työskentelyhalu sekä koiran paineistuneisuus ja stressi. Nämä virheet alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Liikkeestä istuminen

1. osa: Alkuperusasento, valmisteleva osa, istuminen. 50 % pisteistä.

2. osa: Ohjaajan poistuminen koiran luota ja palaaminen koiran luo, loppuperusasento. 50 % pisteistä.

10–15 askeleen valmistelevan osan jälkeen koiran tulee käskyllä "istu" istua nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden ilman, että ohjaaja muuttaa kulkuaan tai katsoo taakseen. Koiran tulee istua paikallaan rauhallisesti ja tarkkaavaisena ohjaajaa kohti. Ohjaaja siirtyy koirasta 15 askeleen päähän kaikissa koeluokissa. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo.

Vaihtoehtoisesti ohjaaja saa valmistelevan osan jälkeen pysähtyä ja antaa "istu"-käskyn ennen siirtymistään pois koiran luota.

Arvostelu

Hidas istuminen, rauhaton ja tarkkaamaton paikallaan istuminen alentavat muiden virheiden lisäksi arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira menee maahan tai jää seisomaan istumisen sijaan, vähennetään lisäksi -5 pistettä.

Maahanmeno ja luoksetulo

1. osa: Alkuperusasento, valmisteleva osa, maahanmeno. 50 % pisteistä.

2. osa: Luoksetulo, eteen istuminen, loppuperusasento. 50 % pisteistä.

10–15 askeleen valmisteleva osuus tehdään kävelynopeudella. Koiran tulee käskyllä "maahan" mennä maahan nopeasti ja suoraan kulkusuuntaan nähden ilman, että ohjaaja muuttaa kulkuaan tai katsoo taakseen. Sen jälkeen ohjaaja jatkaa kävelyä vielä 30 askelta, ja kääntyy koiraa kohti. Koiran tulee luoksetulokäskyyn asti maata paikallaan rauhallisesti ja ohjaajaa kohti tarkkaavaisena. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen käyttäen käskyä "tänne" tai koiran nimeä. Koiran tulee tulla ohjaajan luokse iloisesti, määrätietoisesti ja suoraan ja istua tiiviisti ja suoraan ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee siirtyä suoraan loppuperusasentoon.

Vaihtoehtoisesti ohjaaja saa valmistelevan osan jälkeen pysähtyä ja antaa "maahan"-käskyn ennen siirtymistään pois koiran luota. (Ohjaajan on huomioitava aikajaksotus.)

Arvostelu

Hidas maahanmeno, rauhattomuus ja tarkkaamattomuus makuullaolon aikana, koiran luoksetulo ei ole määrätietoinen, ohjaajan avut, kuten esim. haara-asento. Nämä virheet alentavat muiden virheiden lisäksi arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira istuu tai jää seisomaan, liikesuorituksen kokonaispisteistä vähennetään lisäksi 50 %.

Jos koira ei suorita luoksetuloa toisellakaan lisäkäskyllä, liikesuoritus arvostellaan puutteellisena (0 p.). Ohjaajan on silloin haettava koira, minkä jälkeen hän voi jatkaa koesuoritusta.

Paikallaolo häiriön alaisena

Liike "paikallaolo häiriön alaisena" suoritetaan toisen koiran suorittaessa muut liikkeet. Ohjaaja käskee koiransa perusasennosta maahan tuomarin osoittamaan paikkaan käskyllä "maahan". Sen jälkeen ohjaaja siirtyy tuomarin merkistä vähintään 30 askeleen päähän koirasta koiran näkyviin (ohjaajan selkä koiraan päin).

Koiran tulee maata rauhallisesti paikallaan ilman ohjaajan vaikutusta toisen koiran suorittaessa muita liikkeitä.

Arvostelu

Virheet perusasennoissa, rauhaton käytös, ohjaajan avut, ennakoiva nousu seisomaan tai istumaan, pois paikalta siirtyminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Jos koira tulee ohjaajaa vastaan ohjaajan palatessa koiran luo, seuraa korkeintaan 3 pisteen vähennys.

Liikenteeseen suhtautuminen

Yleistä

Seuraavat liikkeet on suoritettava koulutuskentän ulkopuolella sopivalla taajama-alueella. Tuomari määrittää yhdessä vastaavan toimitsijan kanssa missä paikoissa ja miten liikkeet suoritetaan yleisillä paikoilla (kadut, tiet ja aukiot). Koe ei saa häiritä yleistä liikennettä. Osan B läpiviemiseen kuluu sen luonteen vuoksi runsaasti aikaa. Suoritusvaatimuksia ei saa lieventää niin, että jos koiria on runsaasti, ne arvostellaan vain ylimalkaisesti. Osan B yksittäisistä liikkeistä ei anneta pisteitä. Kokeen tämän osan läpäisemiseen vaikuttaa koiran liikenteeseen/ihmisiin suhtautumisesta saatava yleisvaikutelma. Liikkeiden kuvaukset ovat ohjeellisia ja tuomari voi mukauttaa liikkeitä paikallisten olosuhteiden mukaan. Tuomarilla on epäselvissä arvostelutapauksissa oikeus suorittaa liikkeet koiralla uudelleen tai muuntaa liikkeiden suoritustapaa.

Kokeen kulku

(Seuraavat liikekuvaukset ovat vähimmäisvaatimuksia, joita maaorganisaatiot voivat laajentaa)

Suomessa noudatetaan näitä vähimmäisvaatimuksia.

Suhtautuminen henkilöryhmään

Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee koira kytkettynä kadun jalankulkuun varatulla osalla. Tuomari seuraa ohjaajaa ja koira sopivalla etäisyydellä. Koiran tulee seurata ohjaajaa halukkaasti tämän vasemmalla puolella – lapa ohjaajan polven kohdalla – talutin löysänä. Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi jalankulkijoihin ja ajoneuvoihin. Tämän liikkeen aikana ohjaajan edestä poikittain koiranohjaajan kulkusuuntaan nähden juoksee henkilö (sovittu henkilö). Koiran tulee suhtautua henkilöön neutraalisti ja välinpitämättömästi. Tämän jälkeen ohjaaja ja koira kulkevat väljästi seisovan, vähintään 6 henkilöstä koostuvan ryhmän läpi. Yksi ryhmän henkilöistä puhuttelee ja kättelee ohjaajaa. Koiran tulee ohjaajan komennolla istua tai mennä maahan ohjaajan viereen ja pysyä rauhallisena lyhyen keskustelun ajan.

Suhtautuminen polkupyöräilijöihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa tietä pitkin, jolloin takaa tuleva pyöräilijä ohittaa ohjaajan antaen samalla äänimerkin pyörän kellolla. Pyöräilijä jatkaa kauemmaksi eteenpäin, kääntyy ja palaa ohjaajaa ja koira vastaan, antaen jälleen äänimerkin. Ohitus tapahtuu siten, että koira on ohjaajan ja pyöräilijän välissä. Koiran tulee suhtautua pyöräilijään välinpitämättömästi.

Suhtautuminen autoihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa usean pysäköidyn auton ohi. Ohjaajan ohittaessa autot yksi autoista käynnistetään. Ohjaajan ollessa toisen auton kohdalla sen ovi lyödään kiinni. Ohjaajan ja koiran jatkaessa matkaansa heidän viereensä pysähtyy auto. Auton ikkuna avataan ja ohjaajalta kysytään jotain tietoa. Koiran tulee tällöin ohjaajan käskystä istua tai mennä maahan. Koiran tulee suhtautua rauhallisesti ja välinpitämättömästi autoihin ja liikenteen meluun.

Suhtautuminen lenkkeilijöihin tai rullaluistelijoihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa rauhallista tietä pitkin. Vähintään kaksi lenkkeilijää ohittaa ohjaajan ja koiran vauhtiaan muuttamatta. Kun lenkkeilijät ovat poistuneet, kaksi uutta lenkkeilijää tulee ohjaajaa ja koira vastaan ja juoksee näiden ohi vauhtiaan muuttamatta. Koiran ei tarvitse seurata ohjaajaa tiivistä, mutta se ei saa kuitenkaan häiritä takaa ohittavia tai vastaantulevia henkilöitä. Ohjaaja saa kommentaa koiran istumaan tai maahan lenkkeilijöiden kohtaamisen ajaksi. Lenkkeilijöiden sijasta ohjaajan ja koiran voi kumpaankin suuntaan ohittaa yksi tai kaksi rullaluistelijaa.

Suhtautuminen muihin koiriin

Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi ohitettavaan ja vastaantulevaan, ohjaajansa kanssa liikkuvaan toiseen koiraan. Ohjaaja saa toistaa "seuraa"-käskyn tai komentaa koiran kohtaamisen ajaksi istumaan tai maahan.

Liikenteen keskelle hetkellisesti yksin kytkettynä jätetyn koiran käyttäytyminen, suhtautuminen eläimiin

Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa kohtuullisen vilkkaan kadun jalankulkijoille varatulla osalla. Jonkun matkan kuljettuaan ohjaaja pysähtyy tuomarin merkistä ja kiinnittää koiran taluttimen aitaan, seinärenkaaseen tai vastaavaan. Ohjaaja poistuu näkyvistä johonkin myymälään tai jonkun muun rakennuksen sisäänkäyntiin. Koira saa seisoa, istua tai maata. Ohjaajan ollessa poissa joku henkilö (sovittu henkilö) kulkee kytketyn koiran kanssa koetta suorittavan koiran ohi, sivusuunnassa noin 5 askeleen etäisyydellä. Yksin jätetyn koiran tulee pysyä rauhallisena ohjaajan poissaolon ajan. Se ei saa reagoida ohittavaan koiraan (joka ei saa olla haukkuvaa tyyppiä) aggressiivisesti (voimakas vetäminen hihnassa ja jatkuva haukkuminen). Tuomarin merkistä ohjaaja noutaa koiran. Huom: Kokeesta vastaava tuomari voi päättää, suorittaako jokainen koira kaikki liikkeet peräjälkeen niille varatuilla paikoilla, vai suorittavatko kaikki koirat kullakin paikalla suoritettavat liikkeet, minkä jälkeen kaikki siirtyvät seuraavalle suorituspaikalle.

1 Yleistä

1.1 Kokeiden tarkoitus ja järjestäminen

Tarkoitus

Tässä koeohjeessa mainittujen pelastuskoirakokeiden tarkoitus on testata koirien kelpoisuutta pelastuskoiratoimintaan sekä koulutuksessa etenemiseen kunkin koelajin käyttötarkoituksen mukaisesti.

Hyväksytysti suoritettu koe on osoitus onnistuneesta pelastuskoirakoulutuksesta kyseisessä lajissa.

Se on perusta koulutuksen jatkamiselle kulloisessakin hälytysorganisaatiossa.

Hälytyskelpoisuus

Hälytyskelpoisuuden voivat määrittää ja myöntää ainoastaan hälytysorganisaatiot.

Kelpoisuudelle voidaan asettaa lisävaatimuksia, kuten tietyn kokeen säännöllinen uusinta, koiranohjaajalta vaadittavat lisätaidot, radioliikennekurssit, vuoristokurssit, ikärajat koiralle ja koiranohjaajalle, kuntotestit, varustevaatimukset, ensiapukurssit jne.

Suomessa käytetään omia viranomaisten kanssa sovittuja menettelytapoja koirakoiden hälytyskelpoisuuden todentamiselle.

Kokeiden järjestäminen

Pelastuskoirakokeita voidaan järjestää ympäri vuoden. Jollei ihmisten ja koirien turvallisuutta voida taata, on koe peruttava.

Suurtapahtumissa, kuten suurissa kokeissa tai kansallisissa ja kansainvälisissä mestaruuskilpailuissa, ovat osallistujamäärään ja aikatauluun liittyvät rajoitukset mahdollisia.

Pelastuskoirakokeiden kaikissa koelajeissa ja luokissa on mahdollista järjestää ainoastaan vainutyöskentely- ja tottelevaisuuskokeita. Tällöin toteutetaan vain yksi koeosa. Myös vain yhden koeosan sisältävät kokeet ja niiden pisteet sekä arvosana merkitään kilpailukirjaan lisähuomautuksella, että kokeessa testattiin ainoastaan yksi koeosa.

Esimerkki: RH-F B ...kokonaan suoritettu koe ja koulutustunnus

RH-F B, N ...vain vainutyöskentely

RH-F B, UO ...vain tottelevaisuus/ketteryys

Koulutustunnusta ei koeohjeen tai näyttely- tai jalostustarkastussääntöjen tarkoittamalla tavalla myönnetä, vaan koulutustunnus edellyttää molempien koeosien (vainutyöskentely ja tottelevaisuus/ketteryys) suorittamista hyväksytysti.

Pelastuskoirakokeet tulee järjestää kokonaisena kokeena, joka sisältää kaikki kokeen osat. Pelastuskoirakokeen kaikissa koelajeissa ja -luokissa on mahdollisuus järjestää **myös osakokeita, jotka sisältävät joko vainutyöskentely- tai tottelevaisuusosuuden.** Myös vain yhden koeosan sisältävät **suoritukset** ja niiden pisteet sekä arvosanat merkitään kilpailukirjaan lisähuomautuksella, että kokeessa testattiin ainoastaan yksi koeosa.

Osakokeita voidaan järjestää ainoastaan koko kokeen yhteydessä.

Esimerkki kokeesta:

RH-F B ...kokonaan suoritettu koe ja koulutustunnus

Lisäksi voidaan samassa tapahtumassa järjestää osakokeet:

RH-F B, N ... vain vainutyöskentely

RH-F B, UO ... vain tottelevaisuus/ketteryys

Osakokeiden koulutustunnusta ei koeohjeen tai näyttely- tai jalostustarkastussääntöjen tarkoittamalla tavalla myönnetä, vaan koulutustunnus edellyttää molempien koeosien (vainutyöskentely ja tottelevaisuus/ketteryys) suorittamista hyväksytysti samassa kokeessa.

1.2 Lyhenteet ja määritelmät

Järjestöt	FCI	Fédération Cynologique Internationale
	LAO	Kansallinen kennelkeskusjärjestö joka on FCI:n jäsen
	IRO	Internationale Rettungshunde Organisation
	NRO	IRO:n alainen kansallinen pelastuskoirajärjestö
Asiakirjat	IPO-R	Pelastuskoirakokeiden kansainvälinen koeohje
Kokeet	RH-F	Pelastuskoirien jälkikoe
	RH-FL	Pelastuskoirien hakukoe
	RH-T	Pelastuskoirien rauniokoe
Koeluokat	A	Luokka A
	Osa A	Vainutyöskentely
	Osa B	Tottelevaisuus ja ketteryys
	B	Luokka B
	V	Esikoe (aiemmin soveltuvuuskoe)

2 Järjestäminen

2.1 Järjestäjää koskevat vaatimukset

Järjestämisoikeus	Kokeen järjestämisoikeuden voi myöntää järjestäjän kattojärjestö (FCI:n kansallinen maaorganisaatio tai IRO:n alainen kansallinen pelastuskoirajärjestö). Kaikki FCI:n kansalliset maaorganisaatiot tai IRO:n alaiset kansalliset pelastuskoirajärjestöt voivat vahvistaa koetuloksen. Koe järjestetään vain, jos siihen osallistuu vähintään neljä eri koiranohjaajaa.
--------------------------	---

Kennelliiton hyväksymiin kokeisiin virallisuuden voi myöntää ainoastaan Kennelliiton jäsenjärjestö, jolle se kokeen hallintaoikeuden on antanut. Kaikki muut kokeet katsotaan epävirallisiksi, eikä niissä saavutettuja tuloksia tallenneta kennelliiton koetietojärjestelmiin, eivätkä ne oikeuta luokkanousuihin eivätkä valionarvoihin tai edustuspaikka-oikeuksiin. Suomen Kennelliiton alaisissa kokeissa koe järjestetään vain, jos siihen osallistuu vähintään kaksi eri koiranohjaajaa.

Vaatimukset järjestäjälle	Järjestäjällä tulee olla käytettävissään kaikki järjestämisohjeessa mainitut henkilöt, välineet ja kulkuvälineet. Järjestäjä voi järjestää kokeen yksin tai yhdessä toisten järjestöjen kanssa. Maalihenkilöt ja avustajat toimivat tuomarin apuna ja heidän on kaikissa tilanteissa noudatettava tuomarin antamia ohjeita. Maalihenkilöt ja avustajat, jotka eivät noudata tuomarin ohjeita esimerkiksi ilmaisutilanteessa, on vaihdettava ja heidän tilalleen otetaan uudet toimihenkilöt. Henkilöryhmässä saa käyttää ainoastaan yhteiskuntakelpoisesti käyttäytyviä koiria. Mikäli ryhmässä käytettävän koiran käytös ei ole yhteiskuntakelpoista, on sen tilalle otettava toinen koira.
Koetoimitsija	Järjestäjällä on oltava käytössään joko oman yhdistyksen tai toisen järjestön pätevyöity koetoimitsija. Koetoimitsija valvoo, että koe valmistellaan ja viedään läpi sääntöjen mukaisesti. <u>Kokeissa on käytettävä Kennelliiton toimihenkilövaatimusten mukaisesti koulutettuja henkilöitä (kokeesta vastaava toimitsija)</u> Koetoimitsijan on varmistettava etukäteen, että suorituspaikat ovat koeohjeen mukaiset. Koetoimitsija on kokeen tuomarin käytettävissä koko kokeen ajan.
Määräajat	Koetoimitsija huolehtii siitä, että kokeesta on ilmoitettu ajoissa ja asianmukaisesti koeohjeen mukaisissa toimielimissä.
Hallinto	Kaikkien muodollisuuksien hoitamisesta vastaa koetoimitsija. Muistilistan käyttäminen on suositeltavaa.
Henkilöstötarve	Tarvittavien ja pätevien henkilöiden valinnasta vastaa koetoimitsija.
Aikataulu	Ennen tapahtumaa laaditaan aikataulu, josta osallistujat näkevät omat suoritusaikansa. Aikataulu on lähetettävä kokeen tuomarille vähintään kolme päivää ennen kokeen alkua. Aikataulua laadittaessa on otettava huomioon, että jokaisen koirakon samassa koelajissa ja luokassa arvostelee sama tuomari ja että tuomarin työskentelyaika päivässä saa olla enintään yhdeksän tuntia.
Arvostelulomakkeet	Arvostelulomakkeet / koetulokset dokumentoidaan ja lähetetään eteenpäin kansallisten määräysten mukaisesti.

Osasuoritukset

Tuomarikohtaista osasuoritusten enimmäismäärää on noudatettava:

☐ **Osa A - vainutyöskentely:**

Esikoe	1 osasuoritus
Luokka A	2 osasuoritusta
Luokka B	3 osasuoritusta

☐ **Osa B - tottelevaisuus ja ketteryys:**

Esikoe	1 osasuoritus
Luokka A	1 osasuoritus
Luokka B	1 osasuoritus

Yksi tuomari saa arvostella päivän aikana korkeintaan 36 osasuoritusta.

2.2 Koevaatimukset koiranohjaajalle

Ilmoittautuminen kokeeseen

Koiranohjaajan tulee ilmoittautua kokeeseen oikeaan aikaan. Mikäli koiranohjaaja ei pysty saapumaan paikalle ajoissa, on hänen ilmoitettava tästä viipymättä koetoimitsijalle.

Koiranohjaajan tulee ottaa selvää ilmoittautumisajan päättymisestä.

Jokaisella kokeeseen osallistuvalla ohjaajalla on oltava kuhunkin koelajiin ja osasuoritukseen soveltuva varustus ja vaatetus.

Alku- ja loppuilmittautuminen

Alkuilmittautuminen kokeen tuomarille tapahtuu ennen ensimmäistä liikettä ja loppuilmittautuminen viimeisen liikkeen jälkeen. Koira on tällöin kytkettynä perusasennossa ja sillä tulee olla (n. 1 metrin pituinen) talutin sekä kaulapanta.

Tunnus- ja muut valjaat jne. ovat sallittuja ainoastaan silloin, kun niitä edellytetään kyseisessä osasuorituksessa.

Koiranohjaajan on noudatettava koetoimitsijan ja kokeen tuomarin ohjeita.

Kunkin koirakon tulee suorittaa loppuun kaikki koeosat, vaikkei koirakko jossakin koeosassa olisi saavuttanut vähimmäispistemäärää.

Suomen Kennelliiton alaisissa kokeissa ohjaaja voi kokeen missä tahansa vaiheessa ilmoittaa luopuvansa ja keskeyttää kokeen.

Koe päättyy koetulosten julkistamiseen ja kilpailukirjan palauttamiseen.

Noudatetaan Kennelliiton muutoksenhakuohjetta (Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet).

Mikäli koiranohjaaja joutuu poistumaan koepaikalta ennen kokeen päättymistä esimerkiksi sairauden, loukkaantumisen tai muun painavan syyn vuoksi, on tästä ilmoitettava koetoimitsijalle. Poistuminen muusta kuin perustellusta syystä johtaa hylkäämiseen ja merkitään kilpailukirjaan.

Eläinsuojelu

Järjestäjävaltion eläinsuojelulakeja sekä turvallisuus- ja ympäristömääräyksiä on noudatettava.

Koiran kaikenlainen pakottaminen on kiellettyä koko koetapahtuman ajan. Tämän vuoksi koiran liiallisesta painostamisesta tai kovakouraisesta käsittelystä rangaistaan luvun 2.6 mukaisesti.

Jos Suomen Palveluskoiraliiton jäsenjärjestön jäsen tai muu henkilö käyttäytyy kokeissa sopimattomasti esim. esiintyy päihtyneenä, arvostelee tuomaria, kurittaa omaa tai toisen koiraa tai toimii vilpillisesti, tulee kokeesta vastaavan tuomarin antaa tästä varoitus tai kokeeseen osallistujan kyseessä ollessa sulkea ao. henkilö pois kokeesta. Asiasta on tehtävä merkintä tuomarikertomukseen. Kokeesta pois suljettu osallistuja menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa tulokset.

Vastuut ja velvollisuudet

Koiranohjaaja on vastuussa itselleen ja koiralleen kokeen aikana mahdollisesti tapahtuvista vahingoista. Koiran omistaja on vastuussa kaikista henkilö- ja esinevahingoista, jotka hänen koiransa tai hän itse aiheuttaa.

Koiranohjaajan tulee tämän vuoksi ennen kokeen alkua esittää koetoimitsijalle todistus koiranohjaajalle ja koiralle otetusta vastuuvakuutuksesta.

Suomen Kennelliiton alaisissa kokeissa vastuukysymyksissä noudatetaan Palveluskoiraliiton koesääntöä (Palveluskoirakoesääntö 4§).

Koiranohjaaja noudattaa kokeen tuomarin ja järjestäjän antamia ohjeita vapaaehtoisesti ja omalla vastuullaan.

Sallitut apuvälineet

Etsintätyöskentelyssä vainutyöskentelyn apuvälineinä ovat sallittuja seuraavassa lueteltavat välineet.

Pilli: Tuomarille on ennen työskentelyn alkua ilmoitettava kuuluvat vihellysäänet. Pilliä käytettäessä ei käytetä muita äänimerkkejä.

Vettä ja/tai sieni: Sallittuja tuomarin luvalla, jos ne olosuhteiden tai säätilan vuoksi ovat tarpeen – ei kuitenkaan välittömästi ilmaisun jälkeen tai sen aikana.

Kielletyt apuvälineet

- GPS ja tallentavat laitteet (koiranohjaajalla) vainutyöskentelyn aikana
- motivaatioesineet
- ruoka.

2.3 Koevaatimukset koiralle

Vähimmäisikä

Koiran alaikärajat kussakin kokeessa ovat seuraavat:

Suomessa suomalaiselta koiralta vaaditaan ensimmäisenä koesuorituksena käyttäytymiskoe. Henkilön, jonka asuinpaikka on vakituisesti Suomessa, omistama tai ohjaama koira katsotaan suomalaiseksi.

Alaikäraja:	Luokka V	esikoe	15 kuukautta
	Luokka A	koe	18 kuukautta
	Luokka B	koe	20 kuukautta

Koiran on saavutettava vaadittu vähimmäisikä viimeistään koepäivänä.

Koiran tunnistaminen	Koira, jota ei voida tunnistaa tatuoinnista tai mikrosirusta, ei saa osallistua kokeeseen.
Osallistumisoikeus	Pelastuskoirakokeisiin saavat osallistua kaiken rotuiset ja kaikenkokoiset koirat, myös rekisteröimättömät. <u>Lajeissa, joihin Suomen Kennelliitto on oikeuttanut osallistumisen rekisteröimättömillä koirilla, toimitaan Kennelliiton antamien ohjeiden mukaisesti.</u> Sama koiranohjaaja voi osallistua yhtenä päivänä vain yhteen koetapahtumaan ja ohjata tapahtumassa enintään kahta koira. Sama koira voi suorittaa yhdessä koetapahtumassa enintään kaksi koetta. Edellisen kokeen tulee olla päättynyt ennen kuin seuraavan kokeen ensimmäinen koeosa voi alkaa. <u>Koira saa samoissa kokeissa osallistua vain yhteen koelajiin ja -luokkaan.</u> Osallistumisoikeus esikokeeseen: Ei vaatimusta. (IRO:n alaisen kansallisen pelastuskoirajärjestön ja FCI:n kansallisen jäsenjärjestön määräyksiä tulee noudattaa!) <u>Suomessa Kennelliiton alaisuudessa järjestettävissä kokeissa tulee noudattaa kaikkia sen kokeille asettamia sääntöjä ja ohjeita.</u> Osallistumisoikeus luokkaan A: Saman koelajin hyväksytysti suoritettu esikoe. Osallistumisoikeus luokkaan B: Vähintään 2 koetta saman koelajin luokassa A vähintään kokonaisarvosanalla ”hyvä” (H). Koekäyntien määrää luokissa ei ole rajattu. Jos koira ei saa kokeesta hyväksyttyä tulosta, saa se osallistua saman lajin kokeeseen aikaisintaan viiden (5) päivän kuluttua. Kahden hyväksytysti samassa lajissa luokassa A vähintään arvosanalla ”hyvä” (H) suoritettun kokeen jälkeen sama koira saa osallistua seuraavana päivänä saman lajin kokeeseen luokassa B, mikäli vähimmäisikävaatimus täyttyy. Koiralla voi samassa koetapahtumassa olla vain yksi ohjaaja. Tapahtumissa, joissa koirakot sijoitetaan paremmuusjärjestykseen, tulee koiran osallistua korkeimpaan luokkaan, jonka se kyseisessä lajissa on saavuttanut. Juoksuiset nartut saavat osallistua kokeeseen, mutta ne on pidettävä erillään muista osallistujista ja ne suorittavat oman osuutensa viimeisinä sikäli kuin se on mahdollista järjestää. Sairaat ja mahdollisesti tartunnan saaneet koirat eivät saa osallistua kokeisiin eikä niitä saa tuoda koepaikalle.

Kilpailukirja

Jokaisella kokeeseen osallistuvalla tulee olla kansallisen järjestön myöntämä ja FCI:n kansallisen jäsenjärjestön tai IRO:n alaisen kansallisen pelastuskoirajärjestön hyväksymä kilpailukirja.

Kilpailukirja luovutetaan ennen kokeen alkua kokeen järjestäjälle. Kokeen järjestäjä kirjaa kilpailukirjaan kokeen tuloksen, jonka kokeen tuomari tarkistaa ja vahvistaa allekirjoituksellaan.

Ennen kokeiden alkua osallistujan on luovutettava Suomen Palveluskoiraliiton hyväksymä virallinen kilpailukirja kokeiden järjestäjälle ja osoitettava osallistuvan koiran todellinen koeluokka sekä oikeutensa osallistua kyseiseen kokeeseen. Kirjaan merkitään saavutettu tulos, myös hylätty, jonka kokeesta vastaava tuomari varmentaa. Koiralla on oltava hyväksyttävä todistus voimassa olevista rokotuksista. Kirjassa on oltava vähintään 6 kk ikäisenä todettu eläinlääkärin merkintä kiveksistä, jolloin kliinistä tarkastusta ei välttämättä tarvitse suorittaa.

Hylkäys sekä hylkäysperuste kirjataan kilpailukirjaan siitä kertovalla merkinnällä tai kansainvälisellä leimalla («dis»).

Rokotukset

Koetoimitsijalle on pyynnöstä esitettävä todistus kansallisten määräysten mukaisten rokotusten voimassaolosta (rokotustodistus). **Koiran on oltava rokotettu ja tunnistusmerkitty Kennelliiton määräysten mukaisesti.**

Yhteiskuntakelpoisen käyttäytyminen

Kokeen tuomari tarkkailee koiran käyttäytymistä ennen koetta sekä koko kokeen ajan.

Mikäli tuomari havaitsee koiran luonteessa selkeitä puutteita, on hänen keskeytettävä koe koiran osalta. Koiran aggressiivinen käyttäytyminen aiheuttaa hylkäyksen, josta on viipymättä ilmoitettava koetoimitsijalle luvussa 2.6 kuvatulla tavalla.

Luonteen selkeitä puutteita ovat:

- aggressiivinen käyttäytyminen vieraita ihmisiä ja toisia koiria kohtaan
- koiranohjaajan luota tai suorituspaikalta poistuminen.

Koiran tottelevaisuus

Mikäli koira ei osoita riittävää tottelevaisuutta, ts. koiranohjaaja ei pysty pitämään koira hallinnassaan, antaa kokeen tuomari koiranohjaajalle kolme mahdollisuutta kutsua koira luokseen.

Tuomarilla on oikeus keskeyttää suoritus, jos koiran koulutustaso on selvästi puutteellinen, jos koira ei osoita riittävää työskentelyvalmiutta, jos koira ei selvästikään ole koiranohjaajan hallinnassa tai jos koiralla on selkeästi havaittavissa olevia fyysisiä rajoituksia.

Varustus

Tunnusvaljaat on sallittu lukuun ottamatta rauniokokeen raunioetsintäosuutta. Valot ja/tai kulkuset ovat sallittuja. Valoilla tarkoitetaan esim. vilkkuvaloja ja valotikkuja, jotka auttavat koiranohjaajaa näkemään koiran. Lamppuja tai kohdevaloja koiran suuntaamiseksi ei kuitenkaan saa käyttää.

Kaulapantana saa käyttää mitä tahansa tavanomaista kaulapantaa, joka ei kuitenkaan saa olla muunneltu. Kaulapanta on joko puettu koiralle tai ohjaaja pitää

sitä mukanaan. Lääkinnälliset kaulapannat (esim. hyönteispannat) ovat sallittuja, kunhan ne on väljästi kiinnitetty.

Kokeessa ei saa käyttää muita kaulaimia esim. punkki- tai lääkinällisiä pantoja.

2.4 Suoritusjärjestelyt

Yleistä	Kaikki esteitä koskevat tiedot materiaaleista, rakenteista ja mitoista on esitetty tekstiosuuden lisäksi liitteenä olevissa piirustuksissa. Kokeen suorituspaikkojen tulee kaikissa osasuorituksissa olla koeohjeen mukaiset. Osan A suorituspaikalle kuljetaan kokeen järjestäjien ja tuomarin osoittamalla tavalla.
Turvallisuus	Jotta onnettomuuksilta vältytään, tulee suorituspaikkojen ja esteiden vastata järjestäjämaan turvallisuusmääräyksiä. Kokeen tuomari voi tarvittaessa olla hyväksymättä suorituspaikkoja tai esteitä, mikäli katsoo ne koiranohjaajille tai koirille vaarallisiksi.
Avustajat	Avustajien on käytäydyttävä koiran työskentelyn ajan neutraalisti ja oltava häiritsemättä koira.

2.4.1 Suoritusjärjestelyt: tottelevaisuus/ketteryys

Yleistä	Kokeen tuomari voi tarvittaessa olla hyväksymättä suorituspaikkoja tai esteitä, jos ne eivät ole koeohjeen mukaiset.
Jälki-, haku- ja rauniokoe	Tottelevaisuus- ja ketteryysosaan käytettävän alueen tulee olla riittävän kokoinen.
Merkinnät	Merkinnät tulee tehdä kunkin liikkeen kuvauksessa tai piirustuksissa esitetyllä tavalla. Kokeen tuomari määrää esteiden ja liikkeiden sijoittamisen tutustuttuaan suorituspaikkaan. Tämä koskee erityisesti paikallaoloa häiriön alaisena, henkilöryhmää sekä kauko-ohjausta. Kunkin liikkeen aloituspaikka merkitään tuomarin ohjeistamalla tavalla. Tällöin tulee ottaa huomioon, että askelin ilmoitetuissa etäisyyksissä laskennallinen askelmitta on 0,7 metriä.
Henkilöryhmä:	Kaavio 10.2. Ryhmän paikan merkintätavaksi suositellaan kahta ympyrää, joiden säde on 2,0 ja 2,5 metriä. Henkilöryhmä sijoittuu sisempään ympyrään, ja koirakko liikkuu ulommalla ympyrällä. Tällöin henkilöryhmän ja koirakon välinen etäisyys on 0,5 metriä. Henkilöryhmässä tulee olla vähintään neljä henkilöä, joista kahdella on mukanaan kytketty, yhteiskuntakelpoisesti käyttäytyvä koira (uros ja narttu). Ryhmä liikkuu ympyrällä myötäpäivään ja pysähtyy kokeen tuomarin tai koetoimitsijan ohjeiden mukaisesti.

Paikallaolo häiriön alaisena	Kaavio 10.1. Kaksi viivalla merkittyä paikkaa, toinen urokselle ja toinen nartulle. Paikalla makaavan koiran ja esteiden välisen etäisyyden tulee olla vähintään 10 m ja koirien (U/N) välisen etäisyyden vähintään 6 m.
Koiran kantaminen ja luovutus	Piirustukset 10.5 (esikoe) ja 10.6 (A, B). - 1 pöytä tai korotettu alusta - 1 merkki luovutuspaikalle - 1 merkki liikkeen lopetuspaikalle.
Noutoesineet	Vähintään 5 käyttöesineettä, jotka saavat olla enintään kengän kokoisia ja joita tulee olla yksi kutakin seuraavaa materiaalia: puu, nahka, kevytmetalli, tekstiili, muovi ja/tai näiden yhdistelmä. Motivaatiopatukoita, leluja tai vastaavia ei katsota käyttöesineiksi. Muunnellut esineet (ympäri käännetyt käsi- tai jalat esineet tai muut yhteen sidotut esineet) eivät ole sallittuja.
Epämiellyttävä materiaali	Piirustus 20.1. Noin 3 x 3 m:n kokoiselle alueelle levitetään karkeapintaista/rosoista rakennusmateriaalia. Alueen tulee olla epämiellyttävää kulkea, epävakaata sekä vaihtelevaa.
Kiinteän puusillan ylitys	Piirustus 20.2. Kiinteässä puusillassa on kaksi jalustaa sekä niihin kiinnitetty lankku, jonka pituus on n. 4 m ja leveys n. 30 cm.
Kauko-ohjaus	Piirustus 20.5. Käytettävien pöytien korkeus on 60 cm. Alue, johon koira lähetetään, on kooltaan 100 x 100 cm. Pinnat saavat olla liukumattomia. Pöytiä ei saa peittää eikä merkitä. - 1 merkintä liikkeen aloituspaikalle. - Pöytien järjestys arvotaan (luokka B).
Liikkuva tynnyrisilta	Piirustus 20.6. Liikkuvassa tynnyrisillassa on kaksi samankokoista, halkaisijaltaan 40 cm:n kokoista tynnyriä sekä lankku, jonka pituus on n. 4 m ja leveys n. 30 cm. Rakennelma tulee rakentaa siten, että lankku voi liikkua paikaltaan n. 20 cm. Samankaltaiset rakennelmat samoilla mitoilla ja samalla liikkuvuudella ovat sallittuja, kuten esim. 2 tukevaa pukkia, joiden välissä on liikkuva kelkka.
Tikapuut	Piirustus 20.7. Vaakatasossa olevat noin 4 metrin pituiset tikapuut, joiden askelmien väli on 30 cm, askelmaleveys 5 cm ja askelmien lukumäärä 14. Tikkaiden molemmissa päissä on jalusta. Korkeus maasta n. 0,5 m. Ylösmeno: Pituus 1,2 m, leveys 0,5 m, poikkipuut kiipeämisen helpottamiseksi on sallittu. Ylösmeno on rakennettava vakaaksi ja kiinnitettävä tukevasti tikapuihin.

Tunneli	Piirustus 20.8. Sisäänmeno-osa jäykkä, läpimitta 0,5 m ja pituus 3 m. Loppuosan putki pehmeää materiaalia, pituus 3 m.
Keinu	Piirustus 20.9. Esteessä on seuraavat osat: - 1 puinen lankku, jonka pituus on n. 3 m ja leveys n. 0,3 m. - Molemmissa päissä on tukirakenne sekä mekanismi, johon lankun voi kiinnittää. - Lankun korkeus maanpinnasta 0,4 m. Ylösmeno ja alastulo: - 2 puista lankkua/levyä, joiden pituus on n. 1,5 m ja leveys n. 0,3 m. - Yläreunan korkeus maanpinnasta 0,35 m. - Poikki puut kiipeämisen helpottamiseksi on sallittu. Keinussa on kaksi tukirakennetta, niihin köydellä tai ketjulla kiinnitettävä lankku sekä ylösmeno- ja alastulosilta. Keskilankku ripustetaan vapaasti roikkumaan tukirakennelmiin siten, että se pääsee heilumaan. Samankaltaiset rakennelmat samoilla mitoilla ja samalla liikkuvuudella (pitkittäis- ja sivusuuntaan) ovat sallittuja.
2.4.2 Suoritusjärjestelyt: vainutyöskentely	
Jälkikoe	Jos osallistujia on useita, arvotaan jäljet maastossa ennen jälkiosuuden alkua. Luokan B jälkiosuudessa tulee olla selkeitä haasteita, kuten maastonvaihteluja, oja tai teiden ja/tai katujen ylityksiä jne. Suunnanmuutokset eivät voi olla loivia kaaria, vaan niiden tulee olla selkeitä kulmia.
Tunnistusesine	1 hyvin hajustettu käyttöesine, joka ei väriltään saa merkittävästi erottua pohjasta ja joka asetetaan maastoon siten, ettei koiranohjaaja voi nähdä sitä.
Esineet	Sallittuja ovat hyvin hajustetut, mistä tahansa materiaalista valmistetut, suurimmillaan lenkkikengän kokoiset esineet, jotka eivät väriltään merkittävästi erotu pohjasta. Jäljentekijä asettaa esineet jäljelle kävellessään ja jäämättä seisomaan paikalleen.
Rauniokoe	Etsintäalueen tulee olla joko näkyvästi rajattu tai sen rajojen tulee olla selkeästi tunnistettavissa. Järjestäjän tulee valmistella piilot kokeen tuomarin hyväksymällä tavalla siten, että turvallisuusmääräyksiä voidaan noudattaa.
Rauniokokeen esikoe ja luokka A	Etsintäalueen tulee olla koiranohjaajan selvästi hahmotettavissa.
Rauniokokeen luokat A ja B	Sallittuja häiriöitä ovat kytevä tuli, moottorimelu, vasaraniskut, rummutus, nauhoitetut äänet jne. Käytettävistä häiriöistä tulee sopia kokeen tuomarin kanssa.

2.4.3 Maalihenkilöt

Yleistä

Maalihenkilöt ovat kokeen tuomarin avustajia. Heidän tulee olla piilossa rauhallisesti eivätkä he saa missään tilanteessa eivätkä millään tavalla auttaa koiranohjaajaa ja/tai koira. Erityisesti koiran tukeminen ilmaisutilanteessa on kiellettyä.

Piiloihin, joita ei enää käytetä, ei saa jättää mitään esineitä, kuten peittoja, reppuja tms.

Hakukoe

Maalihenkilön vaatetus ei saa erottua selkeästi maastosta. Heijastavia tai voimakkaita värejä ei saa käyttää.

Maalihenkilöt siirtyvät kokeen tuomarin ohjeiden mukaan heille osoitettuihin paikkoihin. Maalihenkilöiden välisen etäisyyden tulee olla vähintään 20 metriä.

Maalihenkilöt toimivat piilossa kokeen tuomarin antamien ohjeiden mukaan. Heidän tulee joko maata tai istua piilossa.

Maalihenkilöt siirtyvät paikoilleen 10 minuuttia ennen koiran tuloa alueelle.

Maalihenkilöt sijoittuvat siten, että koiran on mahdollista nähdä heidät ja koskettaa heitä. Maalimiehiä ei saa kokonaan peittää pressuilla, peitoilla tms.

Maalihenkilöt tulevat pois piilosta tuomarin merkistä sen jälkeen, kun koira on löytänyt heidät. Myös mahdollinen alusta otetaan mukaan.

Maalihenkilöiden paikkoja voi vaihtaa jokaisen koiran jälkeen. Käytettyjä piiloja voi käyttää uudestaan.

Rauniokoe

Maalihenkilöt siirtyvät piiloihin vähintään 10 minuuttia ennen koiran tuloa alueelle.

Maalihenkilöitä ei saa sulkea ilmatiiviiseen tilaan. Piiloissa tulee varoa etenkin myrkyllisiä kaasuja.

Maalihenkilöiden välisen etäisyyden tulee olla vähintään 10 metriä, ja piilot on valittava siten, että ne voidaan ilmaisutilanteessa selkeästi erottaa toisistaan.

Käytettyjä piiloja voi käyttää uudestaan. Piiloja vaihdettaessa on valeilmaisun mahdollisuus pyrittävä sulkemaan pois jättämällä piilot auki silloin, kun niitä ei käytetä.

Rauniokoe

Luokissa A ja B koiralla ei saa olla maalihenkilöön näkö- ja/tai kosketusyhteyttä. Piilonkansien tulee olla mahdollisimman huomaamattomia.

2.5 Kokeen tuomari

2.5.1 Tuomarointioikeus

Kokeissa tuomareina saavat toimia ainoastaan järjestäjän katto-organisaation (FCI tai IRO) hyväksymät, pätevöityneet tuomarit. Tuomarointiin sovelletaan järjestäjän katto-organisaation voimassa olevaa tuomariohjetta.

2.5.2 Yleistä

Kokeen tuomarin päätökset ovat lopullisia. Sääntörikkomustapauksissa on olemassa valitus- ja muutoksenhakuoikeus.

Odottamattomien tapahtumien sattuessa tuomari voi määrätä liikkeitä tai koelajin uusittaviksi. Koiranohjaajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia uusintaa.

Tuomari ei voi toimia kokeessa tuomarina koiralle, jonka omistaja tai haltija hän on.

Suomessa noudatetaan Kennelliiton yleistä jääviyssääntöä ja SPKL:n siihen tekemiä lisäyksiä.

Kokeen tuomarin tulee ennen kokeen alkua käydä läpi kaikki hänen vastuualueellaan olevat tehtävät – etenkin suorituspaikkojen varustamiseen liittyvät asiat – ja tarvittaessa yhdessä koetoimitsijan kanssa korjata puutteet. Jos korjausten tekeminen ei ole mahdollista, tekee kokeen tuomari päätöksen siitä, voidaanko koetta järjestää.

Kokeen tuomarilla tulee olla tehtävänsä edellyttämä varustus, joihin kuuluvat raunioilla kypärä ja turvakengät.

2.6 Varoitus, keskeytys ja hylkäys

Tiedoksianto

Tuomarin on ilmoitettava koiranohjaajalle varoituksesta, keskeytyksestä tai hylkäyksestä suullisesti välittömästi tapahtuman jälkeen.

2.6.1 Varoitus

Perusteet

- Tuomarin ohjeiden noudattamatta jättäminen.
- Koiran avustaminen tai koskettaminen kielletyllä tavalla vainutyöskentelyn tai tottelevaisuus- tai ketteryys-suorituksen aikana. Tällä ei tarkoiteta kehumista tai kiittämistä.
- Epäurheilijamainen käyttäytyminen.
- Liikkeen tai liikkeen osan suorittamatta jättäminen.

Ensimmäisestä varoituksesta vähennetään 5 pistettä, ja toisesta varoituksesta kyseinen koeosa keskeytetään.

2.6.2 Keskeytys

Keskeytetty koeosa katsotaan suorittamatta jääneeksi. Siihen mennessä saavutetut pisteet, vähennettynä 61 pisteellä osassa A ja 31 pisteellä osassa B, hyväksytään, ja osallistuja osallistuu kokeen seuraavaan koeosaan sikäli kuin se on vielä tarpeen.

Perusteet

- Koira poistuu suorituspaikalta eikä palaa koiranohjaajan luo kolmannellakaan käskyllä.
- Koira ei tottele kolmattakaan käskyä.
- Puutteellinen valmistautuminen
- Puutteellinen työskentelyvalmius
- Laukausarkuus
- Puutteelliset luonneominaisuudet
- Koiran ja/tai koiranohjaajan selkeä fyysinen rajoittuneisuus
- Kaksi jo saatua varoitusta
- Ruuan tai motivaatioesineen käyttö suorituksen aikana
- Kaksi valeilmaisua.

2.6.3 Hylkäys

Perusteet

- **Koira poistuu suorituspaikalta eikä palaa koiranohjaajan luo kolmannellakaan käskyllä.**
- Koiranohjaajan epäurheilijamainen käyttäytyminen kokeen aikana ja sen jälkeen
- pakkokeinojen käyttö koepaikalla sekä siihen rajoittuvilla alueilla
- koiran aggressiivinen käytös ihmisiä ja/tai eläimiä kohtaan
- maalihenkilön loukkaantuminen
- perusteeton poistuminen kokeesta.

Hylkäyksen tapahtuessa on koirakon keskeytettävä koe välittömästi. Hylätty koirakko ei voi saada pisteitä kokeesta.

Hylkäys perusteineen merkitään kilpailukirjaan sekä tuloluetteloon.

Tuomari laatii kirjallisen raportin **kokeen myöntäjätaholle.** Tuomari laatii kirjallisen raportin IRO:n koulutusvastaavalle tai asianomaiselle FCI:n kansalliselle maaorganisaatiolle. Nämä tahot päättävät tarvittaessa muista sanktioista. IRO, IRO:n alainen kansallinen pelastuskoirajärjestö tai FCI:n kansallinen maaorganisaatio voi määrätä ennaltaehkäisevän kilpailukiellon siihen saakka, kunnes tapauksen tutkiminen on saatu valmiiksi.

2.7 Seuraamukset ja muutoksenhaku sääntörikkomustapauksissa

Muutoksenhaku

Muutosta voi hakea ainoastaan sääntörikkomusten takia, ei tuomarin päätöksistä.

Jos koiranohjaaja haluaa sääntörikkomuksen vuoksi tehdä oikaisuvaatimuksen tuomarin arvostelusta, voi hän samana päivänä enintään puoli tuntia suoritusten päättymisen jälkeen (viimeisen koiran kanssa tehtävän suorituksen päätyttyä) esittää koetoimitsijalle kirjallisen valituksen perusteluineen. Samassa yhteydessä tulee maksaa 300 euron valitusmaksu.

Jos valitus hylätään, valitusmaksu jää järjestäjälle.

Muutoksenhakutoimikunta

Muutoksenhakutoimikunnan kokoonpano on seuraava:

- koetoimitsija sekä kokeen tuomari, jota asia koskee.

Jos yksimielisyyteen ei päästä, on tapauksesta tehtävä ilmoitus järjestäjän kattoorganisaatiolle, joka tekee lopullisen päätöksen.

Valtakunnallisissa tapahtumissa muutoksenhakutoimikunta on nimettävä tapahtuman toimintasuunnitelmassa.

Muutoksenhaun käsittely

Muutoksenhakutoimikunnan on käsiteltävä oikaisuvaatimus välittömästi sen tiedoksi saatuaan.

Käsittelyssä voidaan kuulla mahdollisia todistajia.

Muutoksenhakutoimikunnan päätös on sitova.

Suomen Kennelliiton alaisissa kokeissa noudatetaan Kennelliiton ohjetta Muutoksenhaku.

3 Kokeen kulku ja arvostelu

3.1 Yleiset määräykset

Suorituksia saa arvioida ainoastaan tässä koeohjeessa annettujen kriteereiden mukaisesti. Arvostelussa käytetään sanallisia laatuarvosanoja ja pisteitä. Laatuarvostelun ja pisteiden tulee olla tapahtuneen liikesuorituksen mukainen.

Tapahtumissa, joissa osallistujat sijoitetaan paremmuusjärjestykseen, tasapisteissä sijoituksen ratkaisevat yksittäisten koeosien pistemäärät seuraavassa ensisijaisuusjärjestyksessä: 1. osa A (vainutyöskentely), 2. osa B (tottelevaisuus ja ketteryys).

Kokonaisarvostelussa annetaan vain kokonaisia pisteitä. Yksittäisten liikkeiden arvosana voidaan kuitenkin ilmoittaa pisteen osina. Jos koeosan loppupistemääräksi ei tule kokonaislukua, pyöristetään pistemäärä koeosan kokonaisvaikutelman perusteella joko ylös- tai alaspäin.

Koe on hyväksytysti suoritettu, kun koira saa jokaisesta koeosasta vähintään 70 % maksimipistemäärästä.

Koetulokset dokumentoidaan ja lähetetään eteenpäin kansallisten määräysten mukaisesti.

Arvostelussa tulee ottaa huomioon, ettei jokin toistuvasti suorituksen aikana esille tuleva virhe (esim. vino perusasento) saa jokaisen liikkeen arvioinnissa liian voimakasta painotusta. Tuomari voi mainita tällaisesta virheestä suullisessa arvioinnissa ja huomioida sen kokonaisvaikutelmassa.

Arvostelussa sovelletaan kaikkia luvussa 3 esitettyjä suoritusohjeita sekä yksittäisten koelajien ja luokkien erillisiä määräyksiä ja arviointikriteereitä.

3.2 Pistetaulukko

E	=	erinomainen
EH	=	erittäin hyvä
H	=	hyvä
T	=	tydyttävä
P	=	puutteellinen

Arvosana	Erinomainen		Erittäin hyvä		Hyvä		Tyydyttävä		Puutteellinen	
Yhteensä		väh.		väh.		väh.		väh.	enint.	väh.
		96 %		90 %		80 %		70 %	69 %	0 %
5		5,0		4,5		4,0		3,5	3,0	
10		10,0		9,0		8,0		7,0	6,5	
15		14,5		13,5		12,0		10,5	10,0	
20		19,5		18,0		16,0		14,0	13,5	
30		29,0		27,0		24,0		21,0	20,5	
40		38,5		36,0		32,0		28,0	27,5	
50		48,0		45,0		40,0		35,0	34,5	
60		57,5		54,0		48,0		42,0	41,5	
70		67,0		63,0		56,0		49,0	48,5	
80		76,5		72,0		64,0		56,0	55,5	
100		96,0		90,0		80,0		70,0	69,0	
200		191,0		180,0		160,0		140,0	139,0	
300		286,0		270,0		240,0		210,0	209,0	

3.3 Suoritus ja arvostelu: tottelevaisuus ja ketteryys

3.3.1 Koiranohjaajan ja koiran arviointi

- Yleisiä kriteereitä koiranohjaajan arvioinnissa**
- koiranohjaajan käyttäytyminen
 - yhteistyö
 - urheilullisuus.

Koiranohjaajan haara-asento katsotaan virheeksi ja se alentaa liikkeen arvosanaa.

- Yleisiä kriteereitä koiran arvioinnissa**
- Työskentelymotivaatio, ohjattavuus, tarkkaavaisuus, ketteryys, yleiskunto, kestävyys ja kokonaisvaikutelma sekä laukausvarmuus.

- Käskysanat ja käsimerkit**
- Koiranohjaaja saa itse valita liikesuorituksissa käyttämänsä käskysanat ja käsimerkit. Niiden tulee kuitenkin olla lyhytkestoisia. Koiran nimi katsotaan käskysanaksi.

	Jos koira suorittaa liikkeen tai liikkeen osan vasta toisella käskysanalla ja/tai käsimerkillä, alennetaan kyseisen liikkeen tai liikkeen osan arvosanaa kahdella arvosanalla. Jos koira kieltäytyy suorittamasta jotakin estettä tai tehtävää, on liikkeen pistemäärä 0. Estettä tai tehtävää ei saa suorittaa uudelleen. Jos koira suorittaa liikkeen vasta kolmannella käskysanalla tai käsimerkillä, on liikkeen arvosana puutteellinen. Jos koira ei tottele kolmattaakaan käskysanaa tai käsimerkkiä, liike keskeytetään ja pistemäärä on 0. Eri käskyjen ja käsimerkkien välillä tulee olla 3 sekunnin tauko. Koiranohjaaja voi halutessaan käyttää vain jompaakumpaa. Molempia käytettäessä tulee käskysana ja käsimerkki antaa samanaikaisesti. Ohjeen rikkominen alentaa arvosanaa. Koiran nimi katsotaan yhdeksi käskysanaksi. Käskysanojen tai käsimerkkien käyttämättä jättäminen ei vaikuta arvosteluun negatiivisesti.
Avut	Ylimääräiset käskysanat tai käsimerkit ja vartaloavut sekä muut peiteltyt avut alentavat arvosanaa.
Valmistelevat osuudet	Koiranohjaaja ohjaa koira luontevasti kävellen. Koira seuraa koiranohjaajaa polven kohdalla tarkkaavaisesti, iloisesti, tiiviisti ja suorassa asennossa. Kun koiranohjaaja pysähtyy, koira pysähtyy itsenäisesti istumaan tiiviiseen ja suoraan asentoon.
Asennot	Käskysanan tai käsimerkin jälkeen koiran tulee ottaa asento nopeasti, epäröimättä, tarkkaavaisesti ja suorassa pysyen.
Täyskäännös ja loppuperusasento	Koiranohjaaja tekee täyskäännöksen vasemmalle 180 astetta paikallaan kääntyen. Koira voi suorittaa käännöksen kahdella tavalla: se voi joko kiertää oikealle kääntyen koiranohjaajan takaa tai kääntyä paikallaan vasemmalle 180 astetta. Koira voi siirtyä loppuperusasentoon joko suoraan ohjaajan edestä tai tiiviisti ohjaajan takaa kiertäen.
Luoksetulo, eteen istuminen ja liikkeen lopetus	Koiran tulisi tulla ohjaajan luo iloisesti ja istua ohjaajan eteen tiiviisti ja suoraan. 3 sekunnin tauon jälkeen koiranohjaaja käskää koiran loppuperusasentoon.
Tikapuut, tynnyrisilta, keinu	Virheellisiä ja pistevähennyksen aiheuttavia toimintoja ovat mm.: - epäröivä tai varomaton ylösmeno - viivyttely, pelokas tai epävarma liikkuminen tai kiirehtiminen - epäröinti asennon ottamisessa - jos estettä ei suoriteta loppuun.
Virheen toistuminen	Vähäistä virhettä, joka toistuu suorituksen aikana (esim. vino perusasento) ei tule painottaa liikaa jokaisen liikkeen arvostelussa, vaan se voidaan ottaa esille suullisessa arvostelussa ja huomioida kokonaisvaikutelmassa.

3.3.2 Arvonta ja liikkeiden järjestys

Esikoe

Esikokeessa tottelevaisuuden/ketteryyden liikejärjestystä ei arvota. Liikkeet suoritetaan koeohjeen mukaisessa järjestyksessä.

Luokat A ja B

Liikkeiden suoritusjärjestys arvotaan ennen kokeen alkua ja se on sama kaikille osallistujille.

Vapaana seuraaminen on kuitenkin aina ensimmäinen liike ja paikallaolo häiriön alaisena viimeinen. Kaikki ketteryysliikkeet ovat yhtenä kokonaisuutena samassa arpalipukkeessa. Ketteryysliikkeiden järjestyksen päättää kokeen tuomari.

Järjestyksen arvonta koskee siis seuraavia liikkeitä:

- liikkeestä istuminen ja luoksetulo
- tasamaanouto
- koiran kantaminen ja luovutus
- kauko-ohjaus
- ketteryysliikkeet (*tikapuut, tynnyrisilta tai keinu, tunneli*).

Kauko-ohjaus B

Asentojen ja pöytien järjestys arvotaan.

3.3.3 Liikkeen aloitus ja lopetus

Suoritus

Tottelevaisuus- ja ketteryysosuudessa jokainen liike alkaa ja päättyy perusasentoon tuomarin merkistä.

Perusasennossa koira istuu tiiviisti ja suorassa ohjaajan vasemmalla puolella siten, että sen lapa on ohjaajan polven kohdalla. Poikkeaminen tästä ohjeesta alentaa arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Jos koiranohjaaja siirtyy paikaltaan liikkeen aikana ilman tuomarin lupaa tai muutoin kuin liikkeen suoritusohjeissa on esitetty, alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Koiran tulee suorittaa liikkeet iloisesti ja ripeästi.

Koiran tulee ottaa perusasento aloituksessa ja jokaisessa pysähdyksessä itsenäisesti ilman ohjaajan käskysanaa tai käsimerkkiä.

Ketteryysosiossa jokainen liike alkaa perusasennosta noin kahden askeleen päässä esteestä ja päättyy perusasentoon esteen jälkeen, jollei liikkeen kuvauksessa muuta ohjeisteta.

Koiran kiittäminen lyhyesti liikkeen päättymisen jälkeen on sallittua.

Koira voi siirtyä ohjaajan edestä perusasentoon joko edestä suoraan kääntymällä tai ohjaajan takaa kiertämällä.

3.3.4 Laukausvarmuuden arviointi

Yleiset määräykset

Tottelevaisuus- ja ketteryysosuuden sekä paikallaolon aikana ammutaan kaksi laukausta kaliiberiltaan 6 mm:n paukkupanospistoolilla.

Suoritus

Laukaukset ammutaan tuomarin merkistä **3–5 sekunnin** välein tottelevaisuus- ja ketteryysosuuden ensimmäisen liikkeen aikana.

Arvostelu

Laukaukset ampuu avustaja ja ne kohdistetaan ylöspäin.

Koiran tulee suhtautua laukauksiin välinpitämättömästi.

Jos koira paikallaololiikkeessä nousee laukausten vuoksi joko istumaan tai seisomaan tai siirtyy paikallamakuupaikalta enintään 3 metriä, annetaan osa-arvostelu.

Laukauksiin hyökkäävästi reagoiminen katsotaan virheeksi, jonka vakavuus riippuu siitä, onko koira vielä ohjaajansa hallittavissa.

Täydet pisteet voi saada ainoastaan laukauksiin välinpitämättömästi suhtautuva koira.

Tuomari voi halutessaan määrätä ylimääräisen, tottelevaisuus- ja ketteryysosuudesta erillisen laukausvarmuuden arvioinnin.

Jos koira osoittaa laukausarkuutta, koeosan suoritus keskeytetään.

3.3.5 Kytkettynä seuraaminen / vapaana seuraaminen

Kytkeä seuraaminen

Koira on kytketty.

Vapaana seuraaminen

Koira ei ole kytketty.

Suoritus

Tuomari antaa merkin, kun liike voidaan aloittaa. Käännökset, pysähdykset, nopeuden muutokset jne. tehdään itsenäisesti ilman tuomarin merkkiä.

Koirakko kulkee aluksi keskilinjaa normaalikäyntiä 50 askelta suoraan pysähtymättä. Laukaukset ammutaan tämän osuuden aikana. Täyskäännöksen jälkeen koirakko kulkee 10–15 askelta normaalikäyntiä ja siirtyy tämän jälkeen juoksuun (vähintään 10 askelta) ja hitaaseen käyntiin (vähintään 10 askelta).

Nopeuden muutos juoksusta hitaaseen käyntiin tulee tehdä ilman väliaskelia. Eri käyntinopeuksien tulee sekä koiran että koiranohjaajan kohdalla erota selvästi toisistaan.

Hitaasta käynnistä koirakko siirtyy normaalikäyntiin ja jatkaa suoraan muutaman askeleen, tekee ensimmäisen kulman nopeutta muuttamatta, kävelee suoraan 20–25 askelta, tekee toisen kulman ja kävelee suoraan 25–30 askelta, tekee täyskäännöksen, kulkee 10–15 askelta normaalikäyntiä ja pysähtyy perusasentoon.

Perusasennosta koirakko jatkaa 10–15 askelta normaalikäyntiä, tekee kulman ja kävelee 20–25 askelta normaalikäyntiä takaisin keskilinjalle, jossa pysähtyy perusasentoon.

Arvostelu

Edistäminen, irtautuminen sivusuunnassa, jättäminen, hidas tai epäröivä istuminen, kiristynyt hihna, koiran paineistuminen sekä koiranohjaajan ylimääräiset käskysanat tai käsimerkit ja vartaloavut alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä

Liikkeessä ”vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä” suoritus jatkuu henkilöryhmään. Tämä osio muodostaa kolmanneksen liikkeen kokonaispistemäärästä.

3.3.6 Henkilöryhmän läpi kulkeminen

Esikoe	Koira on kytkettynä.
Luokat A ja B	Koira ei ole kytkettynä.
Suoritus	Ennen kuin koiranohjaaja menee ryhmän keskelle, ryhmä pysähtyy tuomarin merkistä paikalleen. Koirakko jatkaa perusasennosta normaalikäyntiä ja kiertää ympyrämuodostelmassa liikkuvaa henkilöryhmää tiiviisti vastapäivään siten, että suorittava koira kohtaa ryhmän molemmat koirat. Koirakko pysähtyy kerran, jolloin ryhmä jatkaa liikkumistaan ja vähintään yksi henkilö ja ryhmän molemmat koirat ohittavat suorittavan koirakon. Tuomarin merkistä ryhmä pysähtyy. Tämän jälkeen koirakko kulkee ryhmän läpi kaavion osoittamalla tavalla ja kiertää yhden henkilön vasemmalta ja yhden oikealta. Kierrettävät henkilöt ovat ne, joilla on koira mukana. Henkilöiden kiertämisen jälkeen koirakko pysähtyy ryhmän keskelle, jolloin ryhmä lähtee jälleen liikkeelle. Tämän jälkeen ohjaaja poistuu ryhmästä ja liike päättyy.
Esikoe	Henkilöryhmän jälkeen koiran talutin irrotetaan.
Arvostelu	Koiran tulee henkilöryhmässä osoittaa yhteiskuntakelpoista käytöstä. Keskittymättömyys sekä ylimääräiset käskysanat tai käsimerkit alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira käyttäytyy aggressiivisesti ja käy kiinni ryhmässä olevaan koiraan, on seurauksena hylkäämisen.

3.3.7 Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo

Suoritus	Koiranohjaaja kävelee perusasennosta suoraan eteenpäin koiran seuratessa vapaana vierellä. 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee ohjaajan käskystä ja/tai käsimerkistä mennä maahan liikkeen suuntaisesti ilman, että ohjaaja muuttaa kulkutapaansa tai kääntää katsettaan. Ohjaaja kävelee suoraan 30 askelta, pysähtyy ja kääntyy ympäri kohti rauhallisesti paikallaan makaavaa koira. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran käskysanalla tai käsimerkillä luokseen. Koiran tulee mennä ohjaajan luo iloisesti ja ripeästi ja istua tiiviisti ohjaajan eteen. Käskysanalla koira siirtyy perusasentoon.
Arvostelu	Virhe valmisteleavassa osuudessa, hidas maahanmeno, rauhaton paikallamakuu, hidas luoksetulo, virhe eteenistumisessa tai liikkeen päättämässä sekä ohjaajan lisäkäskyt ja vartaloavut alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.3.8 Kauko-ohjaus (esikoe)

Suoritus	Koirakko ottaa perusasennon 10 askeleen päässä pöydästä. Perusasennosta koiranohjaaja lähettää koiran käskysanalla tai käsimerkillä pöydälle. Koiran tulee hypätä pöydän päälle epäröimättä ja jäädä seisomaan. Pöydän päällä koira tulee tuomarin merkistä ohjata seuraaviin asentoihin: istu - maahan - seiso.
-----------------	--

Tämän jälkeen ohjaaja kutsuu koiran tuomarin merkistä luokseen. Koiran tulee istua ohjaajan eteen ja siirtyä siitä yhdellä käskysanalla perusasentoon.

Arvostelu

Epäröinti pöydän päälle hyppäämisessä, hidas luoksetulo, virhe eteenistumisessa ja liikkeen päättämisen sekä ohjaajan lisäkäskyt ja vartaloavut alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Suorittamatta jääneestä asennosta alennetaan arvosanaa kunkin koeluokan kuvauksen mukaisesti.

3.3.9 Tasamaanouto

Liikkeessä käytetään kokeen järjestäjän noutoesineitä, jotka ovat luvun 2.4.1 mukaiset.

Luokka A

Koiranohjaaja valitsee itse esineen kokeen järjestäjän käyttöesineistä.

Luokka B

Tuomari valitsee liikkeessä käytettävän esineen kokeen alussa. Esine on kaikille koirakoille sama.

Suoritus

Koiranohjaaja hakee koiran seuratessa vapaana esineen hieman ennen liikkeen alkua esineiden säilytyspaikasta aloituskohdan läheltä ja palauttaa esineen samaan paikkaan liikkeen päätyttyä.

Perusasennosta koiranohjaaja heittää käyttöesineen noin 10 askeleen päähän. Noutokäskyn saa antaa vasta, kun esine on pysähtynyt paikalleen.

Ohjaajan vierellä vapaana perusasennossa istuvan koiran tulee yhdestä käskysanasta tai käsimerkistä lähteä ripeästi hakemaan esinettä, ottaa se heti suuhunsa ja tuoda yhtä ripeästi takaisin ohjaajalle.

Koiran tulee istua tiiviisti ohjaajan eteen ja pitää esinettä suussa, kunnes ohjaaja ottaa sen häneltä lyhyen tauon jälkeen yhdellä käskysanalla.

Yhdellä käskysanalla koira siirtyy perusasentoon.

Koiranohjaaja ei saa liikkeen aikana siirtyä paikaltaan.

Arvostelu

Virheellisiä ja pistevähennyksen aiheuttavia toimintoja ovat mm.:

- hidas esineelle meno ja poikkeamat suoraan etenemisessä
- virhe esineen ottamisessa
- hidas tuontivaihe ja poikkeamat suoraviivaisuudessa
- esineen pudottaminen
- esineellä leikkiminen tai sen pureskelu.

Liian lyhyt heittomatka ja koiranohjaajan antamat avut alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Jos ohjaaja liikkuu paikaltaan, on liikkeen arvosana 0.

Jos koira ei tuo esinettä, on liikkeen arvosana 0.

3.3.10 Koiran kantaminen ja luovutus

Suoritus

Liikkeeseen tarvitaan yksi avustaja:

Koira hyppää perusasennosta ohjaajan käskysanalla ja/tai käsimerkillä pöydälle. Pöydältä ohjaaja nostaa koiran syliinsä, kantaa sitä 10 askelta suoraan ja luovuttaa

avustajalle. Koira on kannettava siten, että se pystyy liikuttamaan häntäänsä vapaasti.

Koiranohjaajan tulisi pystyä kantamaan koiraansa. Jos koiranohjaaja ei pysty kantamaan koira, suorittaa pöydältä nostamisen, kantamisen ja luovuttamisen avustaja. Koiranohjaaja kulkee avustajan vierellä luovutukseen saakka ja suorittaa luovutuksen jälkeen liikkeen loppuun.

Esikoe

Tämän jälkeen avustaja kantaa koira 10 askelta suoraan eteenpäin koiranohjaajan kulkiessa vierellä. Koiran pää on ohjaajan puolella. Ohjaaja saa puhua koiralleen.

Kun avustaja on laskenut koiran maahan, päättää koiranohjaaja liikkeen kutsumalla koiran perusasentoon.

Luokat A ja B

Luovutuksen jälkeen avustaja kantaa koira 10 askelta eteenpäin ja laskee sen maahan. Koiranohjaaja jää seisomaan paikalleen.

Koiran tulee odottaa paikallaan, kunnes koiranohjaaja tuomarin merkistä kutsuu koiran yhdellä käskysanalla luokseen. Koiran on siirryttävä koiranohjaajan luo nopeasti ja iloisesti ja istuttava tiiviisti ohjaajan eteen. Ohjaajan edestä koira siirtyy yhdellä käskysanalla perusasentoon.

Arvostelu

Koiran haluttomuus yhteistyöhön, rauhattomuus kannettaessa, hiljainen murina tai väistäminen nostettaessa tai laskettaessa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Jos koira hyppää maahan, on liikkeen arvosana puutteellinen.

Jos koira lähtee avustajan luota maahan laskemisen jälkeen ennen tuomarin merkkiä, voi liikkeen arvosana olla enintään tyydyttävä.

3.3.11 Paikallaolo häiriön alaisena

Suoritus

Ennen toisen koiran tottelevaisuus- tai ketteryys-suorituksen alkamista koiranohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiran kanssa paikallaoloa varten merkitylle paikalle perusasentoon.

Tuomarin merkistä koiranohjaaja käskää koiran yhdellä käskysanalla tai käsimerkillä maahan. Koiran luo ei saa jättää mitään esinettä.

Koiranohjaaja siirtyy koirasta 40 askeleen päähän tuomarin osoittamaan paikkaan ja jää rauhallisesti seisomaan paikalleen koiraan päin kääntyneenä.

Toisen koiran lopetettua ensimmäisen liikkeen koiranohjaaja siirtyy itsenäisesti henkilöryhmään ja palaa henkilöryhmäsuorituksen jälkeen takaisin omalle paikalleen.

Tuomarin merkistä koiranohjaaja palaa koiransa luo ja asettuu sen oikealle puolelle.

Tuomarin merkistä koiranohjaaja käskää koiran yhdellä käskyllä tai käsimerkillä istumaan, jolloin koiran tulee nousta nopeasti istumaan suoraan asentoon.

Arvostelu

Koiran rauhaton ja keskittymätön paikallaolo tai liian aikainen ylösnousu joko seisomaan tai istumaan tai koiranohjaajaa vastaan tuleminen ohjaajan palatessa alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Koiranohjaajan ylimääräiset käskysanat tai käsimerkit ja vartaloavut tai rauhaton käyttäytyminen sekä muut peitellyt avut alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.3.12 Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla

Suoritus	Koirakko ottaa ennen suoritusaluetta perusasennon. Ohjaaja antaa koiralle seuraamiskäskyn, siirtyy alueelle ja kulkee vapaana seuraavan koiran kanssa alueen yli ja takaisin. Takaisin tullessa koirakko pysähtyy alueelle kerran. Koiran on tällöin istuttava ripeästi.
	Alueelta poistumisen jälkeen koirakko ottaa perusasennon.
Arvostelu	Koiran epävarmuus, viivyttely tai materiaalien väistäminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.3.13 Tunneli

Suoritus	Koiranohjaaja kulkee vapaana seuraavan koiran kanssa esteen eteen ja ottaa perusasennon. Ohjaajan käskystä ja/tai käsimerkistä koiran tulee kulkea varmasti tunnelin läpi.
	Kun koira on tullut ulos tunnelista, antaa koiranohjaaja koiralle käskysanalla ja/tai käsimerkillä pysähtymiskäskyn. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiran luo ja ottaa sen käskysanalla ja/tai käsimerkillä perusasentoon.
Arvostelu	Epävarmuus, viivyttely ja/tai ryntäävä sisäänmeno ja tunnelin läpi kulkeminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.
	Jos koira ei poistu tunnelista tai ei pysähdy käskyn/käsimerkin jälkeen, on arvosana puutteellinen.

3.3.14 Kiinteän puusillan ylitys

Suoritus	Koiranohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiran kanssa esteen eteen ja ottaa perusasennon.
	Koiranohjaajan käskystä ja/tai käsimerkistä koiran tulee hypätä puusillalle ja käskysanasta pysähtyä viipymättä rintamasuunta kohti kulkusuuntaa.
	Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiran viereen, antaa koiralle käskyn tai käsimerkin kulkea eteenpäin ja kulkee itse koiran vierellä loppuperusasentoon saakka. Liikkeen lopuksi ohjaaja pysähtyy ja koira ottaa itsenäisesti perusasennon.
	Koiran tulee kulkea puusilta päästä päähän osoittamatta pelkoa tai halua hypätä alas.
Arvostelu	Epävarmuus, viivyttely ja/tai ryntäävä liikkuminen, edistäminen ja jättäminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.3.15 Liikkeestä istuminen ja luoksetulo

Suoritus	Koiranohjaaja kävelee perusasennosta vapaana seuraavan koiran kanssa suoraan eteenpäin.
	Noin 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee ohjaajan käskystä ja/tai käsimerkistä istua nopeasti ilman, että ohjaaja muuttaa kulkutapaansa tai kääntää katsettaan.

Ohjaaja kävelee suoraan vielä 40 askelta, pysähtyy, kääntyy kohti koiraa ja kutsuu koiran luokseen yhdellä käskysanalla tai käsimerkillä. Koiran tulee juosta ohjaajaa kohti iloisesti ja ripeästi.

Kun koira on edennyt puoliväliin, koiranohjaaja käskee sen yhdellä käskysanalla ja/tai käsimerkillä maahan, jolloin koiran tulee mennä maahan viipymättä.

Luokka A

Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran yhdellä käskysanalla tai käsimerkillä istumaan eteensä.

Luokka B

Tuomarin merkistä koiranohjaaja käskee koiran yhdellä käskysanalla ja/tai käsimerkillä seisomaan. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran yhdellä käskysanalla tai käsimerkillä istumaan eteensä.

Koiran tulee siirtyä ohjaajan luo iloisesti ja ripeästi ja istua tiiviisti ohjaajan eteen.

Ohjaajan käskystä tai käsimerkistä koira siirtyy perusasentoon.

Arvostelu

Jos koira ylittää pysäytyskohdan ensimmäisen luoksetulon ja toisen asennon suorittamisen aikana enemmän kuin 10 askeleella, on kokonaisarvosana enintään tyydyttävä.

Suorittamatta jääneestä asennosta alennetaan arvosanaa kunkin koeluokan kuvauksen mukaisesti.

3.3.16 Kauko-ohjaus (luokat A ja B)

Luokka A

Koiranohjaaja kertoo liikkeen aluksi tuomarille pöytien suoritusjärjestyksen.

Luokka B

Pöytien suoritusjärjestys arvotaan.

Suoritus

Koiranohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiran kanssa liikkeen aloituspisteeseen ja ottaa perusasennon. Tuomarilta luvan saatuaan koiranohjaaja lähettää itse paikaltaan siirtymättä koiran käskysanalla ja/tai käsimerkillä 20 metrin päässä sijaitsevalle, selkeästi merkitylle paikalle. Kun koira on merkin kohdalla, antaa ohjaaja pysähtymiskäskyn käskysanalla ja/tai käsimerkillä.

Koeohjeen mukaisen tauon jälkeen koiranohjaaja lähettää koiran käskysanalla ja/tai käsimerkillä kohti ensimmäistä suoritettavaa pöytää. Koiran tulee ohjaajan käskystä hypätä pöydälle ja pysähtyä siihen. Ohjaaja saa antaa yhden käskysanan hyppyyn ja yhden pysähtymiseen.

Tämän jälkeen ohjaaja lähettää koiran käskysanalla ja/tai käsimerkillä seuraavalle pöydälle, jonka päälle koiran tulee jälleen käskystä hypätä ja pysähtyä. Kolmas pöytä suoritetaan samalla tavalla.

Kolmannelta pöydältä ohjaaja kutsuu koiran käskysanalla tai käsimerkillä luokseen. Koiran tulee istua tiiviisti ohjaajan eteen. Käskysanasta tai käsimerkistä koira siirtyy perusasentoon.

Merkityllä paikalla ja kullakin pöydällä koiran tulee pysähtyä 3 sekunnin ajaksi. Koiranohjaaja saa kääntää rintamasuuntaansa koiralle osoitettuun suuntaan ja ottaa tässä yhteydessä sivuaskeleen samaan suuntaan paikaltaan kuitenkin siirtymättä.

Arvostelu

Virheellisiä ja pistevähennyksen aiheuttavia toimintoja ovat mm.:

- viivyttely pöydälle / merkitylle alueelle juoksemisessa
- selkeä poikkeama ihanteellisesta juoksulinjasta

- viivyttely pöydälle hyppäämisessä
- ennakoiva poistuminen pöydältä / merkityltä alueelta
- viivyttely asennon ottamisessa
- hidas luoksetulo ja eteenistuminen
- koiranohjaajan avut, esim. lisäkäskyt
- virhe liikkeen päättämisessä.

3.3.17 Liikkuva tynnyrisilta

Suoritus

Koiranohjaaja kulkee vapaana seuraavan koiran kanssa esteen eteen ja ottaa perusasennon. Koiranohjaajan käskystä ja/tai käsimerkistä koiran tulee hypätä tynnyrisillalle ja käskysanasta pysähtyä viipymättä rintamasuunta kohti kulkusuuntaa. Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiran viereen, antaa koiralle käskyn tai käsimerkin kulkea eteenpäin ja kulkee itse koiran vierellä esteen toiseen päähän.

Koiran tulee pysähtyä sillan päässä itsenäisesti. Tuomarin merkistä ohjaaja antaa koiralle käskyn tai käsimerkin kulkea eteenpäin ja jatkaa itse matkaa muutaman askeleen esteen ohi. Sitten ohjaaja pysähtyy ja koira ottaa itsenäisesti perusasentoon.

Koiran tulee kulkea silta päästä päähän osoittamatta pelkoa tai halua hypätä alas.

Arvostelu

Epävarmuus, viivyttely ja/tai ryntäävä liikkuminen, edistäminen ja jättäminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.3.18 Tikapuut

Suoritus

Koiranohjaaja kulkee vapaana seuraavan koiran kanssa esteen eteen ja ottaa perusasennon. Käskysanasta ja/tai käsimerkistä koira kulkee ylösmenoa pitkin tikapuille ja jatkaa itsenäisesti askelmia pitkin tikkaiden toiseen päähän, missä sen tulee pysähtyä.

Luokka A

Koiranohjaaja siirtyy estettä suorittavan koiran viereen, kun se on siirtänyt etutassut ensimmäiselle askelmalle ja kulkee koiran vierellä koira tai estettä koskettamatta. Tikapuiden päässä koiranohjaaja nostaa koiran alas ja käskyy sen käskysanalla tai käsimerkillä perusasentoon.

Luokka B

Koiranohjaaja jää seisomaan, kunnes koiran etutassut ovat viimeisellä askelmalla, ja siirtyy koiran luo tuomarin merkistä. Tikapuiden päässä koiranohjaaja nostaa koiran alas ja käskyy sen käskysanalla tai käsimerkillä perusasentoon.

Arvostelu

Epävarmuus, viivyttely ja/tai ryntäävä liikkuminen, edistäminen ja jättäminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.4 Suoritus ja arviointi: vainutyöskentely

3.4.1 Yleistä

Suoritukseen valmistautuminen

Koiranohjaaja odottaa suoritusvalmiin koiran kanssa etsintäalueen ulkopuolella poissa näköetäisyydeltä, kunnes hänet kutsutaan alueelle.

Koiralla voi olla tunnusvaljaat tai vastaavat ja/tai kaulapanta. Jos koiran ilmaisutapa on rullailmaisuus, on rulla puettava koiralle ennen suoritusta.

	Koiralla saa olla pieni tiuku tai kulkunen. Pimeissä olosuhteissa pienet valot (ei kohdevaloja tai lamppuja) ovat sallittuja koiralla.
Ilmoittautuminen	Kutsusta koiranohjaaja ilmoittautuu taluttimeen kytketyn ja perusasennossa istuvan koiran kanssa tuomarille ja kertoo tälle ilmaisutavan.
Etsintäsuunnitelma	Tuomari esittelee etsintäalueen piirroksen avulla. Etsintäalueen tulee olla näkyvästi rajattu tai sen rajojen tulee olla selkeästi tunnistettavissa. Tuomarin esittelyn jälkeen koiranohjaaja analysoi tilanteen ja kertoo tuomarille taktiikkansa. Tilanteen esittelyssä tuomarin tulee antaa oleelliset tiedot siitä, - mitä on tapahtunut - mikä on etsintäalue - millainen rakennus tai alue on - mitä edeltäviä toimia on tehty - mitä infrastruktuuria alueella on - mitä vaaroja alueella on.
Etsintäaika	Etsintäaika alkaa, kun tuomari on antanut tilannetiedot.
Käskysanat ja käsimerkit	Koiraa saa ohjata vapaasti käskysanoilla ja käsimerkeillä. Liiallinen etsimiseen käskeminen on virhe.
Ilmaisu	Koiranohjaajan tulee ilmoittaa tuomarille ilmaisun hyväksymisestä. Vasta tämän jälkeen hän saa tuomarin merkistä lähteä koiran luo.
T, FL	Tuomarin esittelyn jälkeen koiranohjaaja analysoi tilanteen ja kertoo tuomarille etsintätaktiikkansa. Mahdollisista muutoksista suorituksen aikana tulee aina ilmoittaa tuomarille. Ajanottoa ei tällöin pysäytetä. Tuomari voi halutessaan lopettaa etsintätyöskentelyn kaikkien maalihenkilöiden löydyttyä. Etsintätyöskentely päättyy koiranohjaajan loppuilmottautumiseen ja tuomarin arvosteluun.

3.4.2 Koiranohjaajan arviointi

Yleistä	- Koiran ohjaaminen (ohjaaminen, koiran painostaminen tai sen työskentelyn estäminen, koiranlukutaito) - yhteistyö - koiran ohjaaminen siten, että etsintä on tehokasta.
Taktiikka	Tilanteen tiedostaminen, valitun taktiikan soveltaminen, yleisvaikutelma koiranohjaajan toiminnasta koko vainutyöskentelyn aikana. Keskeisiä arvosteluperusteita ovat mm.: - alueen ominaispiirteiden ja muodon huomioon ottaminen - tuulensuunta - koiran kykyjen arvioiminen - mahdollisten rakennusten ominaispiirteet (sisäänkäynnit, pohjarakenne jne.)

- henkilöiden viimeisimmät tiedetyt olinpaikat.

Lisäksi haku- ja rauniokokeessa otetaan huomioon:

- tilannetietojen kokoaminen, päätöksenteko ja päätösten soveltaminen käytännössä
- todistajia ja heidän olinpaikkojaan ja lausuntojaan koskevat kysymykset
- päätöksestä ilmoittaminen ja perustelut
- koiran lähettäminen sopiviin paikkoihin
- yleiskäsitys etsityistä ja etsimättä jääneistä alueista
- loppuraportti (etsityt alueet, henkilöiden kunto).

Hakukoe

Mikäli maalihenkilön löytää koiranohjaaja, ei tällä ole vaikutusta arvosteluun, jos ohjaaja antaa koiran jatkaa työskentelyä vapaasti ja ilmaisu on korrekti.

3.4.3 Koiran arviointi

Yleistä

- Hallittavuus ja ohjattavuus,
- halu etsiä ja löytää,
- liikkuvuus, kunto ja kestävyys,
- itsenäisyys, työskentelyhalu ja -vietti,
- maalihenkilön häiritseminen, ahdisteleminen tai vahingoittaminen,
- suorituksen kokonaisvaikutelma.

Ohjattavuus

Yhteistyö koiranohjaajan kanssa, ripeä ja päämäärätietoinen käskyjen noudattaminen ja etsimismotivaation säilyttäminen sekä ohjaajan ja koiran työskentely yhdessä.

Etsinnän tehokkuus

Etsintävietti, etsintäkäytös, temperamentti, motivaatio, työskentelyhalu.

Liikkuminen

Liikkumistapa, vaikeiden tilanteiden selvittäminen, kunto.

Itsenäisyys

Oma-aloitteisen ja vietikkään työskentelyn ilmentäminen.

Lisäksi haku- ja rauniokokeessa otetaan huomioon:

- alueen systemaattinen läpikäyminen.

3.4.4 Ilmaisut

Yleistä

Koiranohjaaja ilmoittaa ilmaisutavan tuomarille ennen vainutyöskentelyn alkua.

Koiranohjaaja, maalihenkilö tai ratamestari eivät saa tukea koiraan millään tavalla. Tällaisessa tapauksessa ilmaisu arvostellaan 0 pisteellä.

Koiranohjaajan tulee ilmoittaa tuomarille ilmaisun hyväksymisestä. Vasta tämän jälkeen hän saa tuomarin merkistä lähteä koiran luo.

Koiran tulee ilmaista henkilö itsenäisesti, selkeästi ja intensiivisesti ja jatkaa ilmaisua, kunnes koiranohjaaja on saapunut koiran luo.

Koiranohjaaja päättää, koska ilmaisu päättyy. Hän voi joko kutsua koiran luokseen lähietäisyydeltä tai hakea koiran mukaansa. Oikealla tavalla päätetyssä ilmaisussa koira osoittaa selkeän vietinvaihdon ja koiranohjaaja puhuttelee maalihenkilöä.

Ohjaajan puhutellessa maalihenkilöä koiran tulee pysytellä rauhallisena sille osoitetussa paikassa.

Hakukoe

Koiranohjaaja ilmoittaa ennen työskentelyn aloittamista, palaako hän löydöltä vapaana seuraavan koiran kanssa paikkaan, jossa hän oli ilmaisun alkaessa, vai jatketaanko etsintää ilmaisupaikalta. Taktiikkaa voi perustellusta syystä muuttaa milloin tahansa.

Rauniokoe

Rauniokokeessa ohjaaja voi lähettää koiran ilmaisupaikalta yhden kerran etsintään tai jatkaa etsintää alueen reunalta. Jos maalihenkilöitä ei oteta pois piiloista, ei uusintailmaisua katsota virheeksi. Koira voidaan hakea pois piilolta ja lähettää etsintään uudelleen alueen reunalta.

3.4.4.1 Haukkuva ilmaisu (F, FL, T)

Suoritus

Haukkumalla ilmaisevan koiran tulee asettua selkeästi maalihenkilöä tai hajun ulostuloaukkoa kohti. Koiran tulee haukkua itsenäisesti, keskeytyksettä ja kohdistuen, kunnes koiranohjaaja tuomarin merkistä saapuu koiran luo ja päättää ilmaisun.

Ilmaisupaikalta poistuminen

Jos koira jättää maalihenkilön kerran lyhyeksi hetkeksi ja palaa itsenäisesti takaisin tämän luo, on ilmaisun arvosana korkeintaan tyydyttävä. Jos koira jättää maalihenkilön uudelleen, arvostellaan ilmaisu puutteelliseksi. Jos koira ei palaa omatoimisesti maalihenkilön luo, on ilmaisu arvostellaan 0 pisteellä.

T

Haukkumalla ilmaisevan koiran tulee asettua selkeästi maalihenkilöä tai hajun ulostuloaukkoa kohti. Koiran tulee haukkua keskeytyksettä ja kohdistuen, kunnes koiranohjaaja saapuu koiran luo ja päättää ilmaisun.

Koira ei saa koskea maalihenkilöön. Suljetuilla piiloilla, joiden luo koiralla on pääsy, koiran tulee käytöksellään osoittaa täsmällisesti hajun ulostuloaukon sijainti. Piiloon sisälle pyrkiminen ei ole virhe.

Jos maalihenkilö jää piiloon, voidaan koira lähettää suoraan piilolta jatkamaan etsintää vain ensimmäisen ilmaisun jälkeen.

Arvostelu

- työskentely
- haukkuminen
- paikallaan pysyminen ilmaisupaikalla.

3.4.4.2 Rullailmaisu (F, FL, T)

Suoritus

Rullalla ilmaisevalla koiralla on kaulassaan panta, johon ilmaisurulla on kiinnitetty. Norjalaisrullaa käytettäessä on ennen suoritusta tarkistettava, että koira voi pitää rullaa suussa vapaasti ja pystyy pudottamaan sen itsenäisesti.

Kaulapannassa tulee olla avautumismekanismi, joka suojaa koiraa loukkaantumiselta.

Maalihenkilön löydettyään koira tuo rullan ohjaajalle.

Koiran ei tarvitse istua ohjaajan eteen.

Rullan luovuttamisen jälkeen koira ohjaajan käskystä johdattaa ohjaajan suoraa reittiä itsenäisesti maalihenkilön luo tai ilmaisupaikalle pysyen koko ajan kontaktissa ohjaajaan. Viennissä voidaan käyttää enintään 10 metrin pituista liinaa. Raunioetsinnässä näyttöliinaa ei kuitenkaan saa käyttää.

Maalihenkilön luo saapuessaan koiran tulee pysähtyä itsenäisesti. Koiranohjaaja menee koiran luo, irrottaa liinan ja päättää ilmaisun.

Arvostelu

- Työskentely
- rullan ottaminen
- rullan tuominen pudottamatta suoraan ohjaajalle
- ohjaajan suoraviivainen vienti maalihenkilön luo rullan luovuttamisen jälkeen.
- Rullan rauhaton pitäminen ei ole virhe, mutta voimakkaasta pureskelusta arvosanaa alennetaan virheen suuruuden mukaan.

Joissakin olosuhteissa (maastosta johtuen) koiran ja ohjaajan välinen kontakti saattaa katketa ilman, että tämä vaikuttaa negatiivisesti arvosteluun. Virheeksi ei katsota sitä, jos koira tiheäkasvustoisessa maastossa pysähtyy hetkeksi odottamaan ohjaajaa ja jatkaa matkaansa, kun ohjaaja on saavuttanut sen.

Lyhyt pysähtymiskäsky ja vapautus ovat sallittuja, jos ne maastosta johtuen ovat tarpeellisia.

3.4.4.3 Vapaa ilmaisu (F, FL, T)

Suoritus

Vapaassa ilmaisussa koira liikkuu edestakaisin koiranohjaajan ja maalihenkilön välillä nopeinta (suorinta) reittiä johdattaen tällä tavalla ohjaajan maalihenkilön luo tai ilmaisupaikalle. Koira ei saa ilmaisun aikana kytkeä missään vaiheessa.

Koiran tulee jatkaa ilmaisua, kunnes ohjaaja on maalihenkilön tai piilon luona.

Lisäksi koiran on jollakin selkeällä tavalla osoitettava, että kyseessä on ilmaisu. Koiranohjaaja ilmoittaa tuomarille ennen vainutyöskentelyn alkua, millaisella käytöksellä koira osoittaa ilmaisun.

Käytös voi olla esim.:

- Koira hyppää ohjaajaa vasten tai koskettaa ohjaajaa.
- Koira haukkuu ohjaajaa.
- Koira ottaa ohjaajaan katsekontaktin.

Arvostelu

- Työskentely
- ohjaajan suoraviivainen vienti maalihenkilön luo.

3.4.4.4 Jälkiesineiden ja jäljentekijän ilmaisu (F)

Suoritus

Koira ilmaisee jälkiesineen ja jäljentekijän menemällä maahan, istuutumalla tai jäämällä seisomaan esineen ja jäljentekijän kohdalla.

Koiran tulee jatkaa ilmaisua, kunnes ohjaaja on esineen tai henkilön luona.

Koiran on käytöksellään osoitettava selkeästi, että kyseessä on ilmaisu. Koiran tulee ottaa valittu asento viipymättä ja sen on käytäydyttävä maalihenkilön luona rauhallisesti tätä millään tavalla häiritsemättä.

Arvostelu

Jos koiranohjaaja ja/tai maalihenkilö/jäljentekijä auttavat koira ilmaisussa, ilmaisu arvostellaan 0 pisteellä. Jos koira millään tavalla häiritsee maalihenkilöä, alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Rauhaton ja epämääräinen ilmaisukäyttäytyminen alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.4.5 Ilmaisutesti

3.4.5.1 Ilmaisutesti: FL (A), F (V)

Suoritus

Ilmaisupaikan tulee olla etsintäalueen ulkopuolella. Maalihenkilö siirtyy koiran näkemättä ilmaisupaikkaan.

Tuomarin luvalla ohjaaja valmistelee koiran etsintään ja lähettää sen yhdellä käskysanalla ja/tai käsimerkillä noin 30 metrin päässä näkyvillä istuvan tai makaavan maalihenkilön luo. Koiran tulee mennä maalihenkilön luo suoraa reittiä ja viivyttlemättä sekä ilmaista maalihenkilö.

Koiran tulee ilmaista maalihenkilö ilman ohjaajan apua ja ohjaajan ilmoittamalla tavalla. Ohjaaja ilmoittaa ilmaisun hyväksymisestä. Ilmaisutavasta riippuen ohjaaja siirtyy maalihenkilön luo tuomarin merkistä tai koira hakee ohjaajan maalihenkilön luo. Ohjaaja saa päättää ilmaisun haluamallaan tavalla (hakemalla tai kutsumalla koiran).

Haukkuvan ilmaisun tulee kestää n. 15 sekuntia. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen läheltä maalimiestä tai hakee koiran mukaansa ja käskää koiran yhdellä käskysanalla ja/tai käsimerkillä perusasentoon. Tämän jälkeen alkaa vainutyöskentely.

Ilmaisutesti suoritetaan vastaavalla tavalla rullalla ilmaisussa ja vapaassa ilmaisussa.

Arvostelu

Jos koira ei mene maalihenkilön luo tai jos se jättää maalihenkilön heti ilmaisun jälkeen ja palaa ohjaajan luo, ilmaisutesti arvostellaan 0 pisteellä.

Jos koira ei mene maalimiehen luo suoraa reittiä tai jos ilmaisu on epävarmaa ja katkonaista, alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.4.5.2 Ilmaisutesti: T(A)

Suoritus

Suoritus alkaa 10 metrin päässä paikasta (merkitty maahan), jossa maalihenkilö on kannellisessa putkessa tai laatikossa. Ilmaisupaikan tulee olla etsintäalueen ulkopuolella ja sen tulee olla selkeästi tunnistettava. Piilo tulee näyttää koiranohjaajalle.

Tuomarin luvalla ohjaaja valmistelee koiran etsintään ja lähettää sen piilolle. Käskysana ja/tai käsimerkki on sallittu.

Koiran tulee aloittaa ilmaisu piilolla hajun paikallistettuaan. Koiran aloitettua ilmaisun koiranohjaaja saa tuomarin luvalla lähteä hakemaan koiran. Koira käsketään maahan noin 3 metrin päähän piilolta. Sen tulee käyttäytyä rauhallisesti eikä se saa millään tavalla häiritä maalihenkilön pelastamisessa. Koiranohjaaja auttaa maalihenkilön vapauttamisessa. Kun aukko on riittävän suuri, koiranohjaaja hakee koiran paikaltaan ja antaa sen tunkeutua maalihenkilön luo.

Haukkumalla ilmaisun tulee kestää n. 15 sekuntia. Tämän jälkeen alkaa vainutyöskentely.

Ilmaisutesti suoritetaan vastaavalla tavalla rullalla ilmaisussa ja vapaassa ilmaisussa.

Arvostelu

Jos koira ei mene maalihenkilön luo tai jos se jättää maalihenkilön heti ilmaisun jälkeen ja palaa ohjaajan luo, ilmaisutesti arvostellaan 0 pisteellä.

Jos koira ei mene maalimiehen luo suoraa reittiä tai jos ilmaisu on epävarmaa ja katkonaista, alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

3.4.6 Jälki

Yleistä

Koiranohjaaja odottaa etsintään valmiin koiran kanssa odotusalueella, kunnes hänet kutsutaan aloituspaikalle.

Kutsusta koiranohjaaja ilmoittautuu taluttimeen kytketyn ja perusasennossa istuvan koiran kanssa tuomarille ja kertoo tälle ilmaisutavan.

Koira jäljestää vapaana tai kytkettynä kaulapannasta tai valjaista 10 metrin pituiseen liinaan.

Jos koiran ilmaisutapa on rullailmaisuus, on rulla puettava koiralle ennen suoritusta.

Tuomari esittelee koiranohjaajalle lähtöalueen, jonka takana ohjaaja saa liikkua vapaasti. Ohjaaja irrottaa koiran liinan ja lähettää koiran etsintään.

Suoritus

Ohjaan on pysyttävä 10 m etäisyydellä koirasta myös koiran jäljestäessä vapaana.

Löydettyään esineen koiran tulee ilman ohjaajan apua nostaa se viipymättä tai ilmaista selkeällä tavalla.

Kun koira on ilmaissut esineen, siirtyy ohjaaja koiran luo.

Koiranohjaaja osoittaa esineen löytymisen nostamalla sen ilmaan.

Tämän jälkeen koirakko jatkaa jälkityöskentelyä.

Koiran tulee seurata jäljentekijän tekemää jälkeä. Ohjaaja pitää 10 metrin välimatkan koiraan. Tuomari seuraa koirakkoa sopivalla etäisyydellä. Tuomari voi valita paikkansa vapaasti voidakseen kunnolla arvioida suorituksen. Hän ei kuitenkaan saa häiritä koirakkoa.

Koiranohjaaja voi halutessaan pitää taukoja jäljestämisessä. Tauot sisältyvät käytettävissä olevaan kokonaisjäljestysaikaan.

Koiranohjaaja saa suorituksen aikana puhdistaa koiran pään, silmät ja kuonon sekä tarvittaessa tarjota koiralle vettä.

Jälkisuoritus päättyy jäljentekijän ilmaisemisen jälkeen löydettyjen esineiden luovutukseen, ohjaajan loppu ilmoittautumiseen sekä tuomarin arvosteluun.

Tuomari voi oman harkintansa mukaan olosuhteiden perusteella pidentää suoritusaikaa viimeisen suunnanmuutoksen jälkeen.

Esineilmaisu

Jälkiesineiden ilmaisu: Ks. luku 3.4.4.

Ottaminen: Koiran tulee ottaa esine suuhunsa viivyttelämättä.

Toimintamalli 1: ottaminen ja nouto

Koiran tulee ottaa esine suuhunsa viipymättä ja tuoda se suoraan koiranohjaajalle. Luovutusasennossa koira istuu ohjaajan edessä. Koira voidaan lähettää jäljelle joko esineen luovutuspaikalta tai löytöpaikalta.

Toimintamalli 2: ottaminen ja pysähtyminen

Tässä toimintamallissa koiran on esine suussa joko mentävä maahan, istuuduttava tai pysähdyttävä seisomaan koeohjeen esineilmaisuohjeen mukaisesti.

Kumpaakin edellä mainittua toimintamallia voi käyttää myös vuorotellen. Koiran on käytöksellään osoitettava selkeästi, että kyseessä on ilmaisu.

Esinetyöskentelyn arvostelu

- Työskentely
- esineen ottaminen
- esineen tuominen pudottamatta suoraan ohjaajalle.

Tuomari arvostelee jäljen nostamisen sekä jäljestämisen. Vähäinen poikkeaminen jäljeltä ei ole virhe, jos koira palaa itsenäisesti jäljelle ja jatkaa jäljestämistä.

Koiran tulee jäljestää itsenäisesti ja halukkaasti ja ilmaista esineet varmasti ja itsenäisesti.

Jos koira ei löydä esinettä, kyseinen esine arvostellaan 0 pisteellä.

Esineet, joita koira ei ilmaise itsenäisesti, arvostellaan löytymättöminä esineinä.

Jos koira menee maahan kohdassa, jossa ei ole esinettä, eikä ohjaaja hyväksy ilmaisua, vaan antaa koiralle käskyn jatkaa jäljestystä, alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaisesti.

Jos ohjaaja hyväksyy virheilmaisun, vähennetään yhtä esinettä vastaava pistemäärä.

Jäljentekijän ilmaiseminen

Katso suoritusohjeet luvusta 3.4.

Jos koira ilmaisee jäljentekijän eri tavalla kuin koiranohjaaja ennen suoritusta on ilmoittanut, on ilmaisun arvosana puutteellinen.

Keskeytys

Tuomari keskeyttää työskentelyn, jos koiranohjaaja poistuu yli 10 metrin päähän jäljestä. Vaikeassa maastossa tuomari voi sallia tätä suuremman etäisyyden. Tuomari keskeyttää työskentelyn joka tapauksessa havaitessaan, ettei koira pysty itsenäisesti nostamaan jälkeä tai jatkamaan jäljestämistä.

Suorituksen keskeytyessä koirakko sekä tuomari poistuvat alueelta suorinta reittiä. Etsinnän jatkaminen ei ole sallittua.

3.4.7 Hakukoe

Yleistä

Hakualueella tulee edetä normaalia kävelyvauhtia. Koiranohjaaja ei saa juosta. Koiranohjaajalle annetaan yksityiskohtainen piirros, josta alueen rajat käyvät ilmi. Tämän jälkeen ohjaajan tulee päättää taktiikkansa. Hän ei saa kiertää aluetta. Koiran tulee tarkistaa alue koiranohjaajan käskyjen mukaan puolelta toiselle edeten.

3.4.8 Rauniokoe

Yleistä

Koiranohjaaja saa ennen etsintää ja ennen taktiikkansa kertomista tarkastella etsintäaluetta lyhyesti sen reunalta (varovaisuusvelvoite). Tähän käytettävä aika sisältyy etsintäaikaan. Koiran tulee tällä välin pysytellä sille osoitetulla paikalla vapaana tai kytkettynä.

Koiranohjaaja kertoo tuomarille koiran lähettämiseen valitseman paikan ja lähettää sieltä koiran etsintään ilman tunnusvaljaita ja kaulapantaa (poikkeus: rullailmaisupanta).

Koiran tulee tarkistaa alue koiranohjaajan käskyjen mukaan.

Ohjaaja saa liikkua osoitetulla alueella tai seurata koira raunioalueelle, kun tuomari antaa luvan.

Ilmaisun jälkeen koiran voi lähettää jatkamaan työskentelyä joko löytöpaikalta tai raunioalueen rajalta. Tämän jälkeen koiranohjaaja poistuu raunioalueelta.

Liikkuminen

Toimiminen raunioilla, liikkumistapa, vaikeiden tilanteiden selvittäminen, kunto.

4 Tottelevaisuus ja ketteryys, esikoe (V)

Osa B

4.1 Esikoe RH-F V, RH-FL V, RH-T V

4.1.1 Liikkeet

Enimmäispistemäärä 100 pistettä

Liike 1: Kytkettynä seuraaminen	10 pistettä
Liike 2: Henkilöryhmän läpi kulkeminen	10 pistettä
Liike 3: Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo	10 pistettä
Liike 4: Kauko-ohjaus	15 pistettä
Liike 5: Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä
Liike 6: Koiran kantaminen ja luovutus	10 pistettä
Liike 7: Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla	15 pistettä
Liike 8: Tunneli	10 pistettä
Liike 9: Kiinteän puusillan ylitys	10 pistettä

4.1.2 Liike 1: Kytkettynä seuraaminen, RH-F V, RH-FL V, RH-T V

10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 10.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

1 käskysana tai käsimerkki seuraamiseen. Käskyn voi toistaa aina liikkeelle lähdön ja nopeuden muutoksen yhteydessä.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.5 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

Arvostelu tapahtuu luvussa 3.3.5 kuvatulla tavalla.

4.1.3 Liike 2: Henkilöryhmän läpi kulkeminen, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.2 mukaisesti.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	1 käskysana tai käsimerkki seuraamiseen. Käskyn voi toistaa aina liikkeelle lähdeettäessä.
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.6 kuvatulla tavalla.
Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3.3.6 kuvatulla tavalla.

4.1.4 Liike 3: Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.3 mukaisesti. Tuomari osoittaa lähtöpaikan.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	- 1 käskysana tai käsimerkki seuraamiseen - 1 käskysana tai käsimerkki maahanmenoon - 1 käskysana tai käsimerkki luoksetuloon - 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.7 kuvatulla tavalla.
Arvostelu	Jos koira menee istumaan tai jää seisomaan maahanmenokäskyn tai käsimerkin jälkeen, vähennetään 5 pistettä.

4.1.5 Liike 4: Kauko-ohjaus, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 15 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.4 mukaisesti. Asennonvaihdot suoritetaan pöydällä.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	- 1 käskysana ja/tai käsimerkki pöydälle hyppäämiseen ja pysähtymiseen - 1 käskysana ja/tai käsimerkki per asento - 1 käskysana tai käsimerkki luoksetuloon - 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.8 kuvatulla tavalla.
Arvostelu	- Jos koira ei ota oikeaa asentoa, vähennetään liikkeen osasta 4 pistettä. - Jos koira hyppää pöydältä ennen liikkeen loppua, on arvosana puutteellinen.

4.1.6 Liike 5: Paikallaolo häiriön alaisena, RH-F V, RH-FL V, RH-T V 10 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.1 mukaisesti.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	- 1 käskysana tai käsimerkki maahanmenoon - 1 käskysana tai käsimerkki istumaannousuun.
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.11 kuvatulla tavalla. Koiran tulee ilman ohjaajan apua maata rauhallisesti paikallaan, kun toinen koira suorittaa liikkeet 1–4. Kun toinen koirakko on päättänyt liikkeen 4, päättää koiranohjaaja tuomarin merkistä paikallaolon. Toisen koiran jatkaessa liikkeiden suorittamista koiranohjaaja pysyttelee koiransa kanssa paikallamakuupaikalla tai tuomarin osoittamalla paikalla. Ohjaaja voi tällöin kytkeä koiran.

Arvostelu

- Jos koira siirtyy paikaltaan enemmän kuin 3 metriä sen jälkeen, kun suoritettava koira on päättänyt liikkeen **2**, on liikkeen arvosana puutteellinen.
- Jos koira siirtyy paikaltaan enemmän kuin 3 metriä ennen kuin suoritettava koira on päättänyt liikkeen **2**, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira ei mene maahan, vaan seisoo tai istuu pysyen kuitenkin paikallaolopaikalla, vähennetään 5 pistettä.

4.1.7 Liike 6: Koiran kantaminen ja luovutus, RH-F V, RH-FL V, RH-T V**10 pistettä****Yleiset määräykset**

Liike suoritetaan kaavion 10.5 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki pöydälle hyppäämiseen perusasennosta
- 1 käskysana tai käsimerkki loppuperusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.10 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

Jos koira hyppää kesken kantamisen maahan, on liikkeen arvosana puutteellinen.

4.1.8 Liike 7: Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla, RH-F V, RH-FL V, RH-TV 15 pistettä**Yleiset määräykset**

Liike suoritetaan kaavion 20.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana tai käsimerkki liikkeellelähtöön.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.12 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

Alueelta poistuminen liian aikaisin laskee arvosanan puutteelliseen.

4.1.9	Liike 8: Tunneli,	RH-F V, FL V, T V	10 pistettä
Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 20.8 sekä luvun 2.4.2 mukaisesti.		
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	- 1 käskysana ja/tai käsimerkki läpimenoon - 1 käskysana tai käsimerkki pysähtymiseen - 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.		
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.13 kuvatulla tavalla.		
Arvostelu	Jos koira ei poistu tunnelista tai ei pysähdy käskystä, on liikkeen arvosana puutteellinen.		

4.1.10	Liike 9: Kiinteän puusillan ylitys, RH-F V, RH-FL V, RH-T V	10 pistettä
Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 20.2 mukaisesti.	
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	- 1 käskysana ja/tai käsimerkki sillalle hyppäämiseen, - 1 käskysana pysähtymiseen, - 1 käskysana liikkellelhtöön.	
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.14 kuvatulla tavalla.	
Arvostelu	Jos koira hyppää sillalta alas ennen puoliväliä, arvostellaan liike 0 pisteellä. Jos koira hyppää sillalta alas puolivälin jälkeen, on liikkeen arvosana puutteellinen.	

5 Tottelevaisuus ja ketteryys, luokka A Osa B

5.1 Jälki-, haku- ja rauniokoe, luokka A, RH-F A, FL A, T A

5.1.1 Liikkeet Enimmäispistemäärä 100 pistettä

Liike 1: Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä	15 pistettä
Liike 2: Liikkeestä istuminen ja luoksetulo	15 pistettä
Liike 3: Tasamaanouto	10 pistettä
Liike 4: Koiran kantaminen ja luovutus	10 pistettä
Liike 5: Kauko-ohjaus	10 pistettä
Liike 6: Liikkuva tynnyrisilta	10 pistettä
Liike 7: Tikapuut vaakatasossa	10 pistettä
Liike 8: Tunneli	10 pistettä
Liike 9: Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä

5.1.2 Liike 1: Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä, RH-F A, FL A, T A 15 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.1 mukaisesti.
Henkilöryhmä	Henkilöryhmässä tulee olla vähintään neljä henkilöä, joista kahdella on mukanaan kytketty, yhteiskuntakelpoisesti käyttäytyvä koira (uros ja narttu). Ryhmä liikkuu ympyrällä myötäpäivään.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	1 lyhyt käskysana tai käsimerkki seuraamiseen. Käskyn voi toistaa aina liikkeellelhdön ja nopeuden muutoksen yhteydessä.
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.5 kuvatulla tavalla.

Ryhmä Liike suoritetaan luvussa 3.3.6 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Arvostelu tapahtuu luvussa 3.3.5 kuvatulla tavalla.

5.1.3 Liike 2: Liikkeestä istuminen ja luoksetulo, RH-F A, FL A, T A 15 pistettä

Yleiset määräykset Liike suoritetaan kaavion 10.7 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana seuraamiseen
- 1 käskysana tai käsimerkki istumiseen
- 1 käskysana luoksetuloon
- 1 käskysana ja/tai käsimerkki maahanmenoon
- 1 käskysana tai käsimerkki luoksetuloon
- 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.

Suoritus Liike suoritetaan luvussa 3.3.15 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Arvostelu tapahtuu luvussa 3.3.15 kuvatulla tavalla.

Jos koira ottaa muun kuin pyydetyn asennon, vähennetään kulloinkin 6 pistettä.

5.1.4 Liike 3: Tasamaanouto, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä

Yleiset määräykset Tuomari osoittaa lähtöpaikan.

Esine Liikkeessä käytettävä esine on luvussa 2.4.1 kuvatun mukainen.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit 1 käskysana tai käsimerkki on sallittu kuhunkin seuraavista:

- perusasentoon siirtyminen liikkeen alussa ja lopussa
- nouto
- esineestä irrottaminen.

Suoritusohjeet Liike suoritetaan luvussa 3.3.9 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Jos koiranohjaaja siirtyy paikaltaan ennen liikkeen päättymistä tai jos koira ei tuo esinettä, arvostellaan liike 0 pisteellä.

5.1.5 Liike 4: Koiran kantaminen ja luovutus, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä

Yleiset määräykset Liike suoritetaan kaavion 10.6 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit 1 käskysana ja/tai käsimerkki pöydälle hyppäämiseen perusasennosta ja 1 käskysana tai käsimerkki luoksetulokutsuun sekä loppuperusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet Liike suoritetaan luvussa 3.3.10 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Jos koira hyppää kesken kantamisen maahan, on liikkeen arvosana puutteellinen. Jos koira lähtee avustajan luota maahan laskemisen jälkeen ennen tuomarin merkkiä, voi liikkeen arvosana olla enintään tyydyttävä.

5.1.6 Liike 5: Kauko-ohjaus, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä

Yleiset määräykset Liike suoritetaan kaavion 20.5 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki keskimerkille lähetykseen
- 1 käskysana tai käsimerkki pysähtymiseen
- 1 käskysana ja/tai käsimerkki kullekin pöydälle lähetykseen
- 1 käskysana kullekin pöydälle hyppäämiseen ja pysähtymiseen.

Pöydät

- 1 käskysana tai käsimerkki luoksetuloon
- 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.16 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

Jos koira ei käy keskimerkillä tai jos pöytiä ei suoriteta ohjaajan etukäteen ilmoittamassa järjestyksessä tai jos koiranohjaaja siirtyy paikaltaan, on liikkeen arvosana puutteellinen.

5.1.7 Liike 6: Liikkuva tynnyrisilta, RH-F A, FL A, T A

10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 20.6 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki sillalle hyppäämiseen
- 1 käskysana pysähtymiseen
- 1 käskysana tai käsimerkki jokaiseen liikkeellelähtöön.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.17 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

- Jos koira hyppää sillalta alas ennen puoliväliä, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira hyppää sillalta alas puolivälin jälkeen, on liikkeen arvosana puutteellinen.

5.1.8 Liike 7: Tikapuut vaakatasossa, RH-F A, FL A, T A

10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 20.7 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki kiipeämiseen
- 1 käskysana eteenpäin liikkumiseen.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.18 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

- Jos koira hyppää alas ennen tikapuiden puoliväliä, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira hyppää tikapuilta alas puolivälin jälkeen, on liikkeen arvosana puutteellinen.
- Jos koira hyppää alas viimeisen askelman jälkeen, voi liikkeen arvosana olla korkeintaan tyydyttävä.
- Jos koira putoaa puolien väliin mutta pääsee ylös itsenäisesti ilman apua, voi se saada osa-arvostelun arvosanalla puutteellinen.
- Yksittäisistä askelistä tikapuiden kehyspuilla alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaan.
- Jos koira kulkee suureksi osaksi kehyspuilla tai vaikuttaa selvästi epävarmalta, on liikkeen arvosana puutteellinen.

5.1.9 Liike 8: Tunneli, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 20.8 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki läpimenoon
- 1 käskysana tai käsimerkki pysähtymiseen
- 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.13 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

Jos koira ei poistu tunnelista tai ei pysähdy käskystä, on liikkeen arvosana puutteellinen.

5.1.10 Liike 9: Paikallaolo häiriön alaisena, RH-F A, FL A, T A 10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 10.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana tai käsimerkki maahanmenoon
- 1 käskysana tai käsimerkki istumaannousuun.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.11 kuvatulla tavalla.

Koiran tulee ilman ohjaajan apua maata rauhallisesti paikallaan, kun toinen koira suorittaa liikkeet 1–8.

Arvostelu

- Jos koira siirtyy paikaltaan enemmän kuin 3 metriä sen jälkeen, kun suoritettava koira on päättänyt liikkeen 4, annetaan osa-arvostelu.
- Jos koira siirtyy paikaltaan enemmän kuin 3 metriä ennen kuin suoritettava koira on päättänyt liikkeen 4, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira ei mene maahan, vaan seisoo tai istuu pysyen kuitenkin paikallaolopaikalla, vähennetään 5 pistettä.

6 Tottelevaisuus ja ketteryys, luokka B

Osa B

6.1 Jälki- haku- ja rauniokoe, luokka B, RH-F B, FL B, T B

6.1.1 Liikkeet

Enimmäispistemäärä 100 pistettä

Liike 1: Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä	15 pistettä
Liike 2: Liikkeestä istuminen ja luoksetulo	15 pistettä
Liike 3: Tasamaanouto	10 pistettä
Liike 4: Koiran kantaminen ja luovutus	10 pistettä
Liike 5: Kauko-ohjaus	10 pistettä
Liike 6: Keinu	10 pistettä
Liike 7: Tikapuut vaakatasossa	10 pistettä
Liike 8: Tunneli	10 pistettä
Liike 9: Paikallaolo häiriön alaisena	10 pistettä

6.1.2 Liike 1: Vapaana seuraaminen ja henkilöryhmä, RH-F B, FL B, T B 15 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.1 mukaisesti.
Henkilöryhmä	Henkilöryhmässä tulee olla vähintään neljä henkilöä, joista kahdella on mukanaan kytketty, yhteiskuntakelpoisesti käyttäytyvä koira (uros ja narttu). Ryhmä liikkuu ympyrällä myötäpäivään.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	1 lyhyt käskysana tai käsimerkki seuraamiseen. Käskyn voi toistaa aina liikkeellelähdön ja nopeuden muutoksen yhteydessä.
Suoritusohjeet	Liike suoritetaan luvussa 3.3.5 kuvatulla tavalla.
Ryhmä	Liike suoritetaan luvussa 3.3.6 kuvatulla tavalla.
Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3.3.5 kuvatulla tavalla.

6.1.3 Liike 2: Liikkeestä istuminen ja luoksetulo, RH-F B, FL B, T B 15 pistettä

Yleiset määräykset	Liike suoritetaan kaavion 10.7 mukaisesti.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	- 1 käskysana seuraamiseen - 1 käskysana tai käsimerkki istumiseen, - 1 käskysana luoksetuloon - 1 käskysana ja/tai käsimerkki maahanmenoon, - 1 käskysana ja/tai käsimerkki seisomiseen, - 1 käskysana luoksetuloon - 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.
Asennot	Istu - maahan - seiso
Suoritus	Liike suoritetaan luvussa 3.3.15 kuvatulla tavalla.
Arvostelu	Jos koira ottaa muun kuin pyydetyn asennon, on pistevähennys 4 pistettä.

6.1.4 Liike 3: Tasamaanouto, RH-F B, FL B, T B 10 pistettä

Yleiset määräykset	Tuomari osoittaa lähtöpaikan.
Esine	Liikkeessä käytettävä esine on luvussa 2.4.1 kuvatun mukainen.
Sallitut käskysanat ja käsimerkit	1 käskysana tai käsimerkki on sallittu kuhunkin seuraavista: - nouto

- esineestä irrottaminen
- loppuperusasento.

Suoritusohjeet Liike suoritetaan luvussa 3.3.9 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Jos koiranohjaaja siirtyy paikaltaan ennen liikkeen päättymistä, arvostellaan liike 0 pisteellä.

6.1.5 Liike 4: Koiran kantaminen ja luovutus, RH-F B, FL B, T B 10 pistettä

Yleiset määräykset Liike suoritetaan kaavion 10.6 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki pöydälle hyppäämiseen perusasennosta
- 1 käskysana tai käsimerkki luoksetulokutsuun sekä loppuperusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet Liike suoritetaan luvussa 3.3.10 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Jos koira hyppää kesken kantamisen maahan, on liikkeen arvosana puutteellinen. Jos koira lähtee avustajan luota maahan laskemisen jälkeen ennen tuomarin merkkiä, voi liikkeen arvosana olla enintään tyydyttävä.

6.1.6 Liike 5: Kauko-ohjaus, RH-F B, FL B, T B 10 pistettä

Yleiset määräykset Liike suoritetaan kaavion 20.5 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki keskimerkille lähetykseen
- 1 käskysana pysähtymiseen
- 1 käskysana ja/tai käsimerkki kullekin pöydälle lähetykseen
- 1 käskysana kullekin pöydälle hyppäämiseen ja pysähtymiseen.

Pöydät

- 1 käskysana tai käsimerkki luoksetuloon
- 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet Liike suoritetaan luvussa 3.3.16 kuvatulla tavalla.

Arvostelu Jos koira ei käy keskimerkillä tai pöydällä tai jos pöytiä ei suoriteta arvotussa järjestyksessä, on liikkeen arvosana puutteellinen.

Jos koiranohjaaja siirtyy paikaltaan, on liikkeen arvosana puutteellinen.

6.1.7 Liike 6: Keinu, RH-F B, FL B, T B 10 pistettä

Yleiset määräykset Liike suoritetaan kaavion 20.9 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki ylösmenoon
- 1 käskysana pysähtymiseen
- 1 käskysana tai käsimerkki jokaiseen liikkeellelähtoon.

Suoritusohjeet Koiranohjaaja siirtyy vapaana seuraavan koiran kanssa keinun eteen ja ottaa perusasennon. Koiranohjaajan käskystä ja/tai käsimerkistä koiran tulee kiivetä ylösmenoa pitkin keinulle ja käskysanasta pysähtyä viivyttelemättä.

Tuomarin merkistä ohjaaja siirtyy koiran viereen, antaa koiralle käskyn tai käsimerkin kulkea eteenpäin ja kulkee koiran vierellä keinulaudan toiseen päähän, missä sekä koira että koiranohjaaja pysähtyvät.

Tuomarin merkistä ohjaaja antaa koiralle käskyn tai käsimerkin kulkea eteenpäin ja koira kiipeää alastuloa pitkin alas. Koiranohjaaja ja koira kulkevat muutaman

askeleen kauemmas esteestä ja pysähtyvät, ja koira ottaa itsenäisesti perusasennon.

Koiran tulee kulkea keinulauta päästä päähän osoittamatta pelkoa tai halua hypätä alas.

Arvostelu

- Jos koira hyppää alas ennen keinulaudan puoliväliä, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira hyppää keinulaudalta alas puolivälin jälkeen, on liikkeen arvosana puutteellinen.
- Epävarmuus ja/tai ryntääminen sekä puutteellinen koordinaatio alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

6.1.8 Liike 7: Tikapuut vaakatasossa, RH-F B, FL B, T B

10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 20.7 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki kiipeämiseen,
- 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.18 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

- Jos koira hyppää alas ennen tikapuiden puoliväliä, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira hyppää tikapuilta alas puolivälin jälkeen, on liikkeen arvosana puutteellinen.
- Jos koira hyppää alas viimeisen askelman jälkeen, voi liikkeen arvosana olla korkeintaan tyydyttävä.
- Jos koira putoaa puolien väliin mutta pääsee ylös itsenäisesti ilman ohjaajan apua, voi se saada osa-arvostelun arvosanalla puutteellinen.
- Yksittäisistä askelista tikapuiden kehyspuilla alennetaan arvosanaa virheen suuruuden mukaan.
- Jos koira kulkee suureksi osaksi kehyspuilla tai vaikuttaa selvästi epävarmalta, on liikkeen arvosana puutteellinen.

6.1.9 Liike 8: Tunneli, RH-F B, FL B, T B

10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 20.8 sekä luvun 2.4.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana ja/tai käsimerkki läpimenoon
- 1 käskysana tai käsimerkki pysähtymiseen
- 1 käskysana tai käsimerkki perusasentoon siirtymiseen.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.13 kuvatulla tavalla.

Arvostelu

Jos koira ei poistu tunnelista tai ei pysähdy käskystä, on liikkeen arvosana puutteellinen.

6.1.10 Liike 9: Paikallaolo häiriön alaisena, RH-F B, FL B, T B

10 pistettä

Yleiset määräykset

Liike suoritetaan kaavion 10.1 mukaisesti.

Sallitut käskysanat ja käsimerkit

- 1 käskysana tai käsimerkki maahanmenoon
- 1 käskysana tai käsimerkki istumaannousuun.

Suoritusohjeet

Liike suoritetaan luvussa 3.3.11 kuvatulla tavalla.

Koiran tulee ilman ohjaajan apua maata rauhallisesti paikallaan, kun toinen koira suorittaa liikkeen 1–8.

Arvostelu

- Jos koira siirtyy paikaltaan enemmän kuin 3 metriä sen jälkeen, kun suorittava koira on päättänyt liikkeen **4**, annetaan osa-arvostelu.
- Jos koira siirtyy paikaltaan enemmän kuin 3 metriä ennen kuin suorittava koira on päättänyt liikkeen **4**, arvostellaan liike 0 pisteellä.
- Jos koira ei mene maahan, vaan seisoo tai istuu pysyen kuitenkin paikallaolopaikalla, vähennetään 5 pistettä.

7 Vainutyöskentely, Esikoe (V)

Osa A

7.1 Esikoe: Jälki, RH-F V

7.1.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 100 pistettä

Jäljellä pysyminen (ohjaajan itse tekemä jälki)	50 pistettä
Esineet, 3 x 10 pistettä	30 pistettä
Ilmaisutesti	20 pistettä

7.1.2 Yleiset määräykset: jälkikoe, luokka V, RH F-V

Ohjaajan itse tekemä jälki 400 normaaliaskelta, 2 suoraa kulmaa ja 3 omaa käyttöesineitä luvun 2.4.2 mukaisesti.

Lähtö merkitään kyltillä, joka osoittaa jäljen suuntaan.

Ohjaaja pysähtyy hetkeksi lähtöpaikalle ja jatkaa sitten normaaliaskelin osoitettuun suuntaan. Hän ei saa jälkeä tehdessään potkia maata rikki, kulkea laahaavin askelin tai pysähdellä.

Jälkiesineitä ei saa asettaa jäljen viereen, vaan niiden tulee olla jäljen päällä.

Jäljen ikä 20 minuuttia.

7.1.3 Suoritusohjeet: jälkikoe, luokka V, RH F-V

Yleistä Suoritus tapahtuu luvun 3 yleisten ohjeiden mukaisesti.

Jäljestysaika Enintään 15 minuuttia.

Arvostelu Arvostelu tapahtuu luvussa 3 esitettyjen kriteereiden mukaisesti.

7.1.4 Suoritusohjeet: ilmaisutesti (ks. luku 3.4.5)

Jälkiosuuden suoritettuaan koiranohjaaja ilmoittautuu taluttimeen kytketyn ja perusasennossa istuvan koiran kanssa tuomarille ja kertoo tälle ilmaisutavan. Suoritus alkaa tuomarin merkistä.

7.2 Esikoe: Haku, RH-F V

7.2.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 100 pistettä

Etsintätyöskentely	30 pistettä
Maalihenkilöiden ilmaisu	70 pistettä

7.2.2 Yleiset määräykset: hakukoe, luokka V, RH FL-V

Etsintäalue	5000 m ² avointa, peitteistä maastoa. Piilojen tulee olla sellaiset, että koiran on mahdollista saada sekä näkö- että kosketusyhteys maalihenkilöön.
Maalihenkilöt	1 maalihenkilö.

7.2.3 Suoritusohjeet: hakukoe, luokka V, RH FL-V

Yleistä	Suoritus tapahtuu luvun 3 yleisten ohjeiden mukaisesti.
Etsintäaika	Enintään 10 minuuttia.

Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3 esitettyjen kriteereiden mukaisesti. Hyväksytty suoritus edellyttää maalihenkilön löytymistä. Ensimmäisestä valeilmaisusta vähennetään 20 pistettä. Koiranohjaajan kohdalla arvioidaan erityisesti yhteistyötä koiran kanssa.
------------------	---

7.3 Esikoe: Raunio, RH-T V

7.3.1 Osa-alueet Enimmäispistemäärä 100 pistettä

Etsintätyöskentely	30 pistettä
Maalihenkilöiden ilmaisu	70 pistettä

7.3.2 Yleiset määräykset: rauniokokeen esikoe, RH T-V

Etsintäalue	Vähintään 400–600 m ² :n kokoinen raunioitunut kohde yhdessä tasossa. Alueella voi olla erilaisia rakennusmateriaaleja.
Maalihenkilöt	1 maalihenkilö.

7.3.3 Suoritusohjeet: rauniokokeen esikoe, RH T-V

Yleistä	Suoritus tapahtuu luvun 3 ohjeiden mukaisesti. Ohjaaja saa seurata koira raunioalueelle, kun tuomari antaa luvan. Yleensä koiran tulee tällöin olla selvästi irtaantunut ohjaajasta.
Etsintäaika	Enintään 10 minuuttia.
Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3 esitettyjen kriteereiden mukaisesti. Ensimmäisestä valeilmaisusta vähennetään 20 pistettä. Hyväksytty suoritus edellyttää maalihenkilön löytymistä.

8 Vainutyöskentely, luokka A

Osa A

8.1 Jälki A, RH-F A

8.1.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 200 pistettä

Tunnistusesine	10 pistettä
Tunnistusesineen etsiminen	10 pistettä
Jäljen nostaminen	10 pistettä
Jäljen seuraaminen	70 pistettä
5 esinettä, à 8 pistettä	40 pistettä
Maalihenkilö, löytäminen	30 pistettä
Maalihenkilö, ilmaisu	30 pistettä

8.1.2 Yleiset määräykset: jälkikoe, luokka A, RH-F A

Vieraan tekemä jälki 1000 askelta.

Suunnanmuutokset 4 selkää suunnanmuutosta, suoria tai tylppiä kulmia.

Jäljen ikä 90 minuuttia

Lähtö Jälki lähtee 20 m x 20 m:n kokoiselta lähtöalueelta, jonne on näkymättömiin asetettu yksi tunnistusesine. Alueen vasen ja oikea reuna on merkitty.

Jäljentekijä menee alueelle vasemman tai oikean sivurajan kautta ja jättää sinne tunnistusesineen jäljen lähtöpisteen merkiksi. Jäljentekijä seisoo hetken paikallaan ja jatkaa sitten normaaliaskelin osoitettuun suuntaan.

Jälki Jäljen kulun tulee olla mahdollisimman luonnollinen ja maastoa mukaileva sekä sisältää maastonvaihteluita.

Maasto voi olla metsää, niittyä ja peltoa, ja jälki voi ylittää tien tai kadun.

Jäljentekijä kulkee koko jäljen normaaliaskelin. Hän ei jälkeä tehdessään saa potkia maata rikki eikä pysähdellä. Jäljentekijän tulee antaa tuomarille tarkka jälkikaavio, josta käyvät ilmi kaikki keskeiset tiedot, kuten esineiden järjestys ja muut erityiset kohdat jäljellä.

Toivottu esitystapa on GPS-tallenne.

Jäljentekijä jättää jäljelle viisi esinettä.

Esineitä ei saa asettaa jäljen viereen, vaan niiden tulee olla jäljen päällä.

Jäljentekijän on merkittävä esineiden paikat jälkikaavioon. Lisäksi esineet merkitään tai kuvaillaan tarkasti.

Jäljen lopetus Jäljentekijä istuu tai makaa jäljen lopussa. Hän siirtyy jäljen loppuun ennen kuin koirakko aloittaa jäljen etsinnän.

8.1.3 Suoritusohjeet: jälkikoe, luokka A

Yleistä Suoritus tapahtuu luvun 3 yleisten ohjeiden mukaisesti.

Ohjaaja irrottaa koiran liinan ja lähettää koiran lähetyslinjalta etsimään tunnistusesinettä.

Koiralla on 3 minuuttia aikaa etsintäalueen systemaattiseen läpikäymiseen. Ohjaaja voi ohjata koiraa käskysanoilla ja/tai käsimerkeillä lähetyslinjaa kuitenkin ylittämättä.

Kun koira on löytänyt tunnistusesineen, ohjaaja voi kytkeä koiran liinaan ja lähettää jäljelle.

Jos koira ei löydä esinettä mutta nostaa jäljen, voi koiranohjaaja pysäyttää koiran kytkettäväksi liinaan tai tuomarille ilmoitettuaan antaa sen jatkaa jäljestämistä vapaana ja seurata sitä.

Jos koira ei etsintäajan (3 minuuttia) sisällä nosta jälkeä, voi koirakko jatkaa jäljen etsimistä. Tähän käytettävä aika sisältyy jäljestämisen kokonaisaikaan. Koiranohjaaja ei saa astua etsintäalueelle. Tuomari voi keskeyttää etsinnän, jos koira ei selvästi halua työskennellä tai ei pysty suoriutumaan tehtävästä.

Jäljestysaika

Enintään 20 minuuttia jäljestämiseen ja tunnistusesineen etsimiseen.

Arvostelu

Arvostelu tapahtuu luvun 3 kriteereiden mukaisesti:

- työskentely etsintäalueella sekä tunnistusesineen ilmaisu
- jäljen nostaminen ja seuraaminen
- löydettyjen esineiden tarkastaminen
- jäljen päässä odottavan jäljentekijän ilmaiseminen itsenäisesti.
- Hyväksytty suoritus edellyttää jäljentekijän löytymistä.
- Jos koiranohjaaja auttaa koira jäljentekijän tai esineen ilmaisussa, ilmaisu arvostellaan 0 pisteellä.
- Tuomari voi keskeyttää työskentelyn milloin tahansa, jos koira ei hänen käsityksensä mukaan pysty jatkamaan tehtävää itsenäisesti.

Koiran arviointi

Jos tunnistusesineen löytämisen ja jäljennoston enimmäisaika ylittyy, tämä osa arvostellaan 0 pisteellä.

Ilmaisun arvostelu

Jos koiranohjaaja on ilmoittanut ilmaisutavaksi haukkumisen, mutta koira ilmaisee maalihenkilön selkeästi muulla tavalla, on ilmaisun arvosana puutteellinen. Jos koiran ilmaisu haukku ei ole korrektia, jos haukku on kohdistettu väärään suuntaan tai jos koira jättää maalihenkilön lyhyeksi aikaa, on enimmäisarvosana tyydyttävä.

8.2 Hakukoe A, RH-F A

8.2.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 200 pistettä

Ilmaisutesti	20 pistettä
Ohjattavuus	20 pistettä
Etsinnän intensiivisyys	10 pistettä
Liikkuminen	10 pistettä
Itsenäisyys	10 pistettä
Yhteistyö, tilannekuvan muodostaminen, yleisvaikutelma koiranohjaajan toiminnasta koko vainutyöskentelyn aikana	10 pistettä
Ilmaisut: 2 henkilöä, joista kummastakin	60 pistettä
	120 pistettä

8.2.2 Yleiset määräykset: hakukoe, luokka A, RH-FL A

Etsintäalue 20 000 m², (100 m x 200 m), avointa ja peitteistä maastoa.

Merkintä Etsintäalueen rajat ja keskilinja on merkitty.

Piilojen paikat Piilojen tulee olla sellaiset, että koiran on mahdollista saada sekä näkö- että kosketusyhteys maalihenkilöön.

Maalihenkilöt

2 maalihenkilöä.

Usean henkilön ja yhden koiran tulee kävellä etsintäalue läpi ristiin rastiin vähintään 15 minuuttia ennen ensimmäistä suoritusta.

8.2.3 Ilmaisutesti (ks. luku 3.4.5)

Koiranohjaaja ilmoittautuu taluttimeen kytketyn ja perusasennossa istuvan koiran kanssa tuomarille ja kertoo tälle ilmaisutavan. Suoritus alkaa tuomarin merkistä.

8.2.4 Suoritusohjeet: hakukoe, luokka A

200 pistettä

Yleistä

Arvostelu tapahtuu luvussa 3 esitettyjen kriteereiden mukaisesti.

Ilmaisutestin jälkeen koiranohjaaja siirtyy hakuosuuden aloituskohtaan, ja tuomari kertoo hänelle taktisen tilanteen.

Etsintäaika

Enintään 15 minuuttia.

Suoritusohjeet

Tuomarin merkistä koiranohjaaja lähettää koiran etsintään.

Koiran tulee tarkistaa alueen kumpikin puoli ohjaajan käskyjen mukaisesti syvillä pistoilla. Koiranohjaaja liikkuu ilmaisuja lukuun ottamatta ainoastaan keskilinjalla.

Koiran satunnainen taaksepäin työskentely ei ole virhe.

Ohjaaja voi halutessaan suorittaa etsintäalueella ensin karkean etsinnän ja sen jälkeen ilman pistemenetyksiä jatkaa hakualueen päästä etsintää vastakkaiseen suuntaan niin monta kertaa kuin haluaa.

Arvostelu

Arvostelu tapahtuu luvussa 3 esitettyjen kriteereiden mukaisesti.

Ensimmäisestä valeilmaisusta vähennetään 40 pistettä.

Hyväksyttyä suoritusta ei voi saavuttaa vain yhdellä maalihenkilöllä. Mahdollinen enimmäispistemäärä on tällöin 139.

8.3 Rauniokoe A, RH-T A

8.3.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 200 pistettä

Ilmaisutesti	20 pistettä
Ohjattavuus	20 pistettä
Etsinnän intensiivisyys	10 pistettä
Liikkuminen	10 pistettä
Itsenäisyys	10 pistettä
Taktiikka ja yhteistyö	10 pistettä
Ilmaisut	2 henkilöä, joista kummastakin 60 pistettä
	120 pistettä

8.3.2 Yleiset määräykset: rauniokoe, luokka A, RH-T A

Etsintäalue

Vähintään 800–1000 m²:n kokoinen raunioitunut kohde, jossa on erilaisia rakennusmateriaaleja ja joka voi olla yhdessä tai useammassa tasossa.

Pelkkä rakennusetsintä ei ole sallittu, mutta yksittäisiä tiloja voidaan liittää etsintäalueeseen.

Luokassa A rauniokohteessa tulee olla pimeitä tiloja ja onkaloita sekä syviä piiloja, joiden syvyys on n. 1 metri.

Koiranohjaaja saa alueesta piirroksen.

Maalihenkilöt

2 maalihenkilöä umpipiiloissa.

Häiriöt	Kytevä tuli, moottorimelu, vasaraniskut, rummutus, nauhoitetut äänet jne.
Avustajat	Yhden tai useamman henkilön ja yhden koiran tulee kävellä etsintäalue läpi ristiin rastiin vähintään 15 minuuttia ennen ensimmäistä suoritusta. Juuri ennen koiran lähettämistä ja koiran työskentelyn aikana alueella kulkee kaksi avustajaa ilman koiraa.

8.3.3 Ilmaisutesti (ks. luku 3.4.5)

Koiranohjaaja ilmoittautuu taluttimeen kytketyn ja perusasennossa istuvan koiran kanssa tuomarille ja kertoo tälle ilmaisutavan. Suoritus alkaa tuomarin merkistä.

8.3.4 Suoritusohjeet: rauniokoe, luokka A

200 pistettä

Yleistä	Suoritus tapahtuu luvun 3 ohjeiden mukaisesti. Ilmaisutestin jälkeen koiranohjaaja siirtyy etsinnän aloituskohtaan, ja tuomari kertoo hänelle taktisen tilanteen. Suoritus tapahtuu luvun 3 ohjeiden mukaisesti.
Etsintäaika	Enintään 15 minuuttia.
Ilmaisu	Suoritus jatkuu ilmaisun jälkeen tuomarin merkistä. Koiranohjaaja saa lähettää koiran ilmaisupaikasta kerran jatkamaan etsintää (ks. luku 3.4).
Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3 esitettyjen kriteereiden mukaisesti. Ensimmäisestä valeilmaisusta vähennetään 40 pistettä. Hyväksyttyä suoritusta ei voi saavuttaa vain yhdellä maalihenkilöllä. Mahdollinen enimmäispistemäärä on tällöin 139.

9 Vainutyöskentely, luokka B

Osa A

9.1 Vainutyöskentely, jälki B, RH-F B

9.1.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 200 pistettä

Tunnistusesine	10 pistettä
Tunnistusesineen etsiminen	10 pistettä
Jäljen nostaminen	10 pistettä
Jäljen seuraaminen	70 pistettä
8 esinettä à 5 pistettä	40 pistettä
Maalihenkilö, löytäminen	30 pistettä
Maalihenkilö, ilmaisu	30 pistettä

9.1.2 Yleiset määräykset: jälkikoe, luokka B, RH-F B

Vieraan tekemä jälki 2000 askelta.

Suunnanmuutokset 8 selkää suunnanmuutosta, jotka voivat olla teräviä, suoria tai tylppiä kulmia.

Esineiden ilmaisu 8 hyvin hajustettua esinettä, jotka eivät väriltään merkittävästi erotu pohjasta.

Jäljen ikä 180 minuuttia.

Lähtö Jälki lähtee 30 m x 30 m:n kokoiselta lähtöalueelta, jonne on näkymättömiin asetettu yksi tunnistusesine. Alueen vasen ja oikea reuna on merkitty.
Jäljentekijä menee alueelle vasemman tai oikean sivurajan kautta ja jättää sinne tunnistusesineen jäljen lähtöpisteen merkiksi. Jäljentekijä seisoo hetken paikallaan ja jatkaa sitten normaaliaskelin osoitettuun suuntaan.

Jälki Jäljen kulun tulee olla mahdollisimman luonnollinen ja maastoa mukaileva sekä sisältää maastonvaihteluita. Maasto voi olla metsää, niittyä ja peltoa, ja jälki voi ylittää tien tai kadun.

Jäljentekijä kulkee koko jäljen normaaliaskelin. Hän ei jälkeä tehdessään saa potkia maata rikki eikä pysähdellä. Jäljentekijän tulee antaa tuomarille tarkka jälkikaavio, josta käyvät ilmi kaikki keskeiset tiedot, kuten esineiden järjestys ja muut erityiset kohdat jäljellä. GPS-tallenne on sallittu ja toivottu esitystapa.

Jäljentekijä jättää jäljelle kahdeksan esinettä.

Esineitä ei saa asettaa jäljen viereen, vaan niiden tulee olla jäljen päällä. Jäljentekijän on merkittävä esineiden paikat jälkikaavioon. Lisäksi esineet merkitään tai kuvaillaan tarkasti.

Jäljen lopetus Jäljentekijä istuu tai makaa jäljen lopussa. Hän siirtyy jäljen loppuun ennen kuin koirakko aloittaa jäljen etsinnän.

9.1.3 Suoritusohjeet: jälkikoe, luokka B, RH-F B

200 pistettä

Yleistä Suoritus tapahtuu luvun 3 ohjeiden mukaisesti.

Jäljestysaika Enintään 45 minuuttia, sisältäen tunnistusesineen etsimisen.

Koira saa käyttää tunnistusesineen etsimiseen enintään 3 minuuttia.

Suoritusohjeet

Ohjaaja irrottaa koiran liinan ja lähettää koiran lähetyslinjalta etsimään tunnistusesinettä.

Koiralla on 3 minuuttia aikaa etsintäalueen systemaattiseen läpikäymiseen. Ohjaaja voi ohjata koiraa käskysanoilla ja/tai käsimerkeillä lähetyslinjaa kuitenkin ylittämättä.

Kun koira on löytänyt tunnistusesineen, ohjaaja voi kytkeä koiran liinaan ja lähettää jäljelle.

Jos koira ei löydä esinettä mutta nostaa jäljen, voi koiranohjaaja pysäyttää koiran kytkettäväksi liinaan tai tuomarille ilmoitettuaan antaa sen jatkaa jäljestämistä vapaana ja seurata sitä.

Jos koira ei etsintäajan (3 minuuttia) sisällä nosta jälkeä etsintäalueelta, voi koirakko jatkaa jäljen etsimistä. Tähän käytettävä aika sisältyy jäljestämisen kokonaisaikaan. Koiranohjaaja ei saa astua etsintäalueelle. Tuomari voi keskeyttää etsinnän, jos koira ei selvästi halua työskennellä tai ei pysty suoriutumaan tehtävästä.

Arvostelu

Arvostelu tapahtuu luvun 3 mukaisesti. Erityisesti huomioidaan seuraavat seikat:

- työskentely etsintäalueella sekä tunnistusesineen ilmaisu
- jäljen nostaminen ja seuraaminen
- löydettyjen esineiden tarkastaminen
- jäljen päässä odottavan jäljentekijän ilmaiseminen itsenäisesti.
- Hyväksyttyä suoritusta ei voi saavuttaa, jos koira ei löydä maalihenkilöä. Mahdollinen enimmäispistemäärä on tällöin 139.
- Jos koiranohjaaja auttaa koiraa jäljentekijän tai esineen ilmaisussa, on ilmaisun pistemäärä 0.

Jos tunnistusesineen löytämisen ja jäljennoston enimmäisaika ylittyy, tämä osa arvostellaan 0 pisteellä.

Ilmaisun arvostelu

Jos koiranohjaaja on ilmoittanut ilmaisutavaksi haukkumisen, mutta koira ilmaisee maalihenkilön selkeästi muulla tavalla, on ilmaisun arvosana puutteellinen.

Jos koiran ilmaisuhaukku ei ole korrektia ja jos haukku on kohdistettu väärään suuntaan tai jos koira jättää maalihenkilön lyhyeksi aikaa, on enimmäisarvosana tyydyttävä.

9.2 Vainutyöskentely, haku B, RH-FL B

9.2.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 200 pistettä

Ohjattavuus	20 pistettä
Etsinnän intensiivisyys	20 pistettä
Liikkuminen	10 pistettä
Itsenäisyys	10 pistettä
Taktiikka ja yhteistyö	20 pistettä
Ilmaisut: 3 henkilöä, joista jokaisesta	40 pistettä

9.2.2 Yleiset määräykset: hakukoe, luokka B, RH-FL B

Etsintäalue	35 000–40 000 m ² :n kokoinen alue, joka on vähintään 50 %:n osuudelta peitteistä ja jossa voi olla yksittäisiä rakennuksia.
Merkintä	Koiralla on maalihenkilöön näköyhteys ja/tai kosketusmahdollisuus. Mahdollisia ovat kuitenkin myös alueelle tyypilliset piilot, kuten korkealla sijaitsevat piilot, joihin koira ei voi nähdä ja joihin se ei voi päästä. Piilot saavat olla enintään 3 metrin korkeudella. Korkealla sijaitsevien piilojen tulee olla vähintään 20 metriä etsintäalueen rajojen sisäpuolella. Tuuliolosuhteet on otettava erityisesti huomioon.
Maalihenkilöt	3 maalihenkilöä.
Avustajat	Usean henkilön ja yhden koiran tulee kävellä etsintäalue läpi ristiin rastiin vähintään 15 minuuttia ennen ensimmäistä suoritusta.

9.2.3 Suoritusohjeet: hakukoe, luokka B, RH-FL B

200 pistettä

Yleistä	Suoritus tapahtuu luvun 3 ohjeiden mukaisesti.
Etsintäsuunnitelma	Ohjaaja saa itse päättää etsinnän taktiikan. Hänen tulee ennen etsinnän aloittamista kertoa suunnitelmansa tuomarille. Mahdollisista muutoksista suorituksen aikana tulee aina ilmoittaa tuomarille. Ajanottoa ei tällöin pysäytetä.
Etsintäaika	Enintään 30 minuuttia.
Suoritusohjeet	Tuomarin merkistä koiranohjaaja lähettää koiran etsintään etsintäsuunnitelmansa mukaisesta paikasta. Kun koira on selvästi irtaantunut koiranohjaajasta, antaa tuomari ohjaajalle luvan lähteä aloituspaikasta. Koiran tulee tarkistaa alueen kumpikin puoli ohjaajan käskyjen mukaisilla pistoilla. Koiranohjaaja voi ilman pistemenetyksiä lähettää koiran jatkamaan etsintää ilmaisupaikasta. Tällöin hänen tulee kuitenkin ilmoittaa tuomarille etsintäsuunnitelman muutoksesta. Muussa tapauksessa ohjaajan tulee palata koiransa kanssa lähtöpisteeseen. Etsintätyöskentely päättyy koiranohjaajan loppuilmottautumiseen ja tuomarin arvosteluun. Koiranohjaajan tulee ilmoittaa tuomarille ilmaisun hyväksymisestä. Vasta tämän jälkeen hän saa tuomarin merkistä lähteä koiran luo.
Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3.4 esitettyjen kriteereiden mukaisesti. Ensimmäisestä valeilmaisusta vähennetään 40 pistettä. Hyväksyttyä suoritusta ei voi saavuttaa, jos yksi maalihenkilö jää löytymättä. Mahdollinen enimmäispistemäärä on tällöin 139.

9.3 Vainutyöskentely, raunio B, RH-T B

9.3.1 Osa-alueet

Enimmäispistemäärä 200 pistettä

Ohjattavuus

20 pistettä

Etsinnän intensiivisyys	20 pistettä
Liikkuminen	10 pistettä
Itsenäisyys	10 pistettä
Taktiikka ja yhteistyö	20 pistettä
Ilmaisut: 3 henkilöä, joista jokaisesta	40 pistettä
	120 pistettä

9.3.2 Vainutyöskentely: rauniokoe, luokka B, RH-T B

Etsintäalue	Vähintään 1200–1500 m ² :n kokoinen raunioitunut kohde, jossa voi olla erilaisia rakennusmateriaaleja ja joka voi olla yhdessä tai useammassa tasossa. Pelkkä rakennusetsintä ei ole sallittu, mutta yksittäisiä tiloja voidaan liittää etsintäalueeseen. Luokassa B rauniokohteessa tulee olla vähintään kuusi piiloa, joista vähintään kaksi on pimeässä tilassa tai onkalossa, vähintään kaksi noin 2 metrin syvyydessä tai vähintään kaksi enintään 2 metrin korkeudessa. Raunioalueella on oltava näistä vähintään kahta eri piilotyyppiä. Korkealla sijaitsevia piiloja käytettäessä tuuliolosuhteet on otettava erityisen hyvin huomioon.
Maalihenkilöt	3 maalihenkilöä umpipiiloissa.
Häiriöt	Kytevä tuli, moottorimelu, vasaraniskut, rummutus, nauhoitetut äänet jne.
Avustajat	Usean henkilön ja yhden koiran tulee kävellä etsintäalue läpi ristiin rastiin vähintään 15 minuuttia ennen ensimmäisen suorituksen alkua. Juuri ennen koiran lähettämistä ja koiran työskentelyn aikana alueella kulkee useita henkilöitä ilman koiraa.

9.3.3 Suoritusohjeet: rauniokoe, luokka B

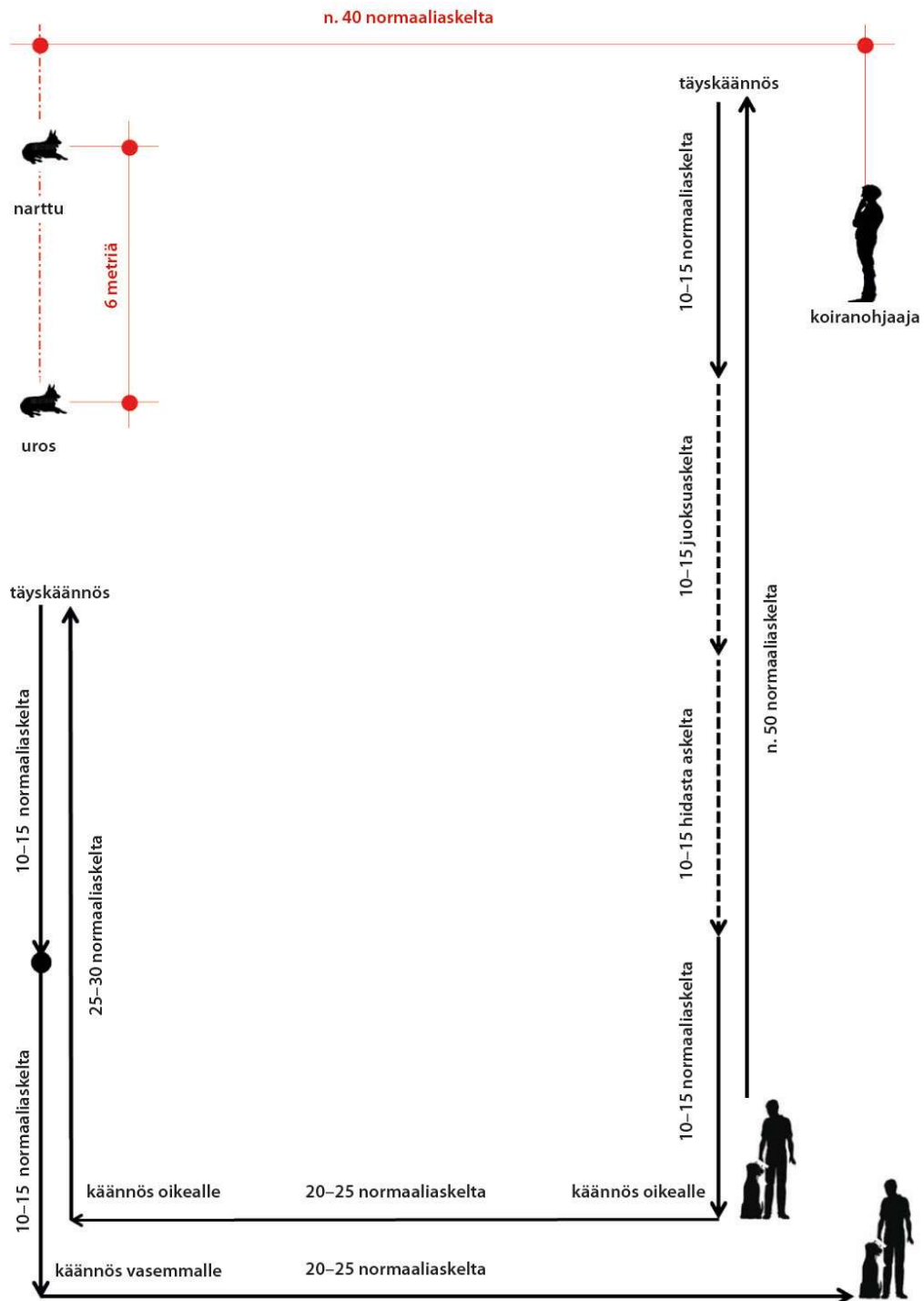
200 pistettä

Yleistä	Suoritus tapahtuu luvun 3 ohjeiden mukaisesti.
Etsintäaika	Enintään 30 minuuttia.
Ilmaisu	Suoritus jatkuu ilmaisun jälkeen tuomarin merkistä. Koiranohjaaja saa lähettää koiran ilmaisupaikasta kerran jatkamaan etsintää.
Arvostelu	Arvostelu tapahtuu luvussa 3.4 esitettyjen kriteereiden mukaisesti. Ensimmäisestä valeilmaisusta vähennetään 40 pistettä. Hyväksyttyä suoritusta ei voi saavuttaa, jos yksi maalihenkilö jää löytymättä. Mahdollinen enimmäispistemäärä on tällöin 139.

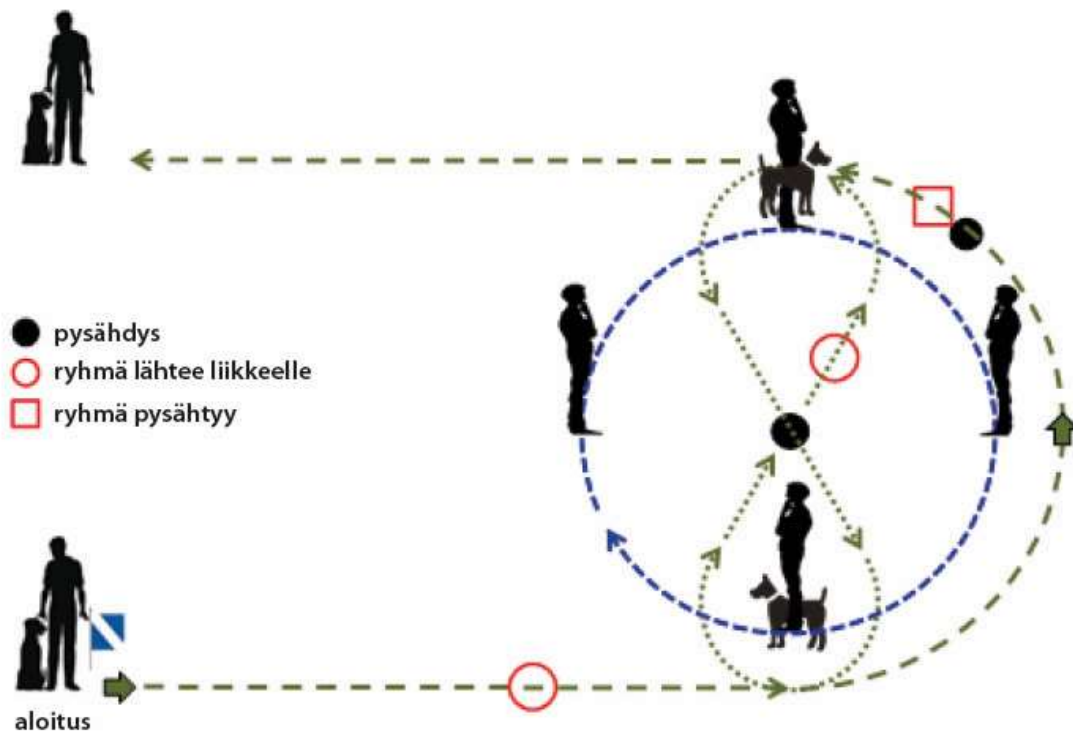
10 Liite – Tottelevaisuusosuuden kaaviot ja piirrokset

10.1 Kytkettynä seuraaminen / vapaana seuraaminen

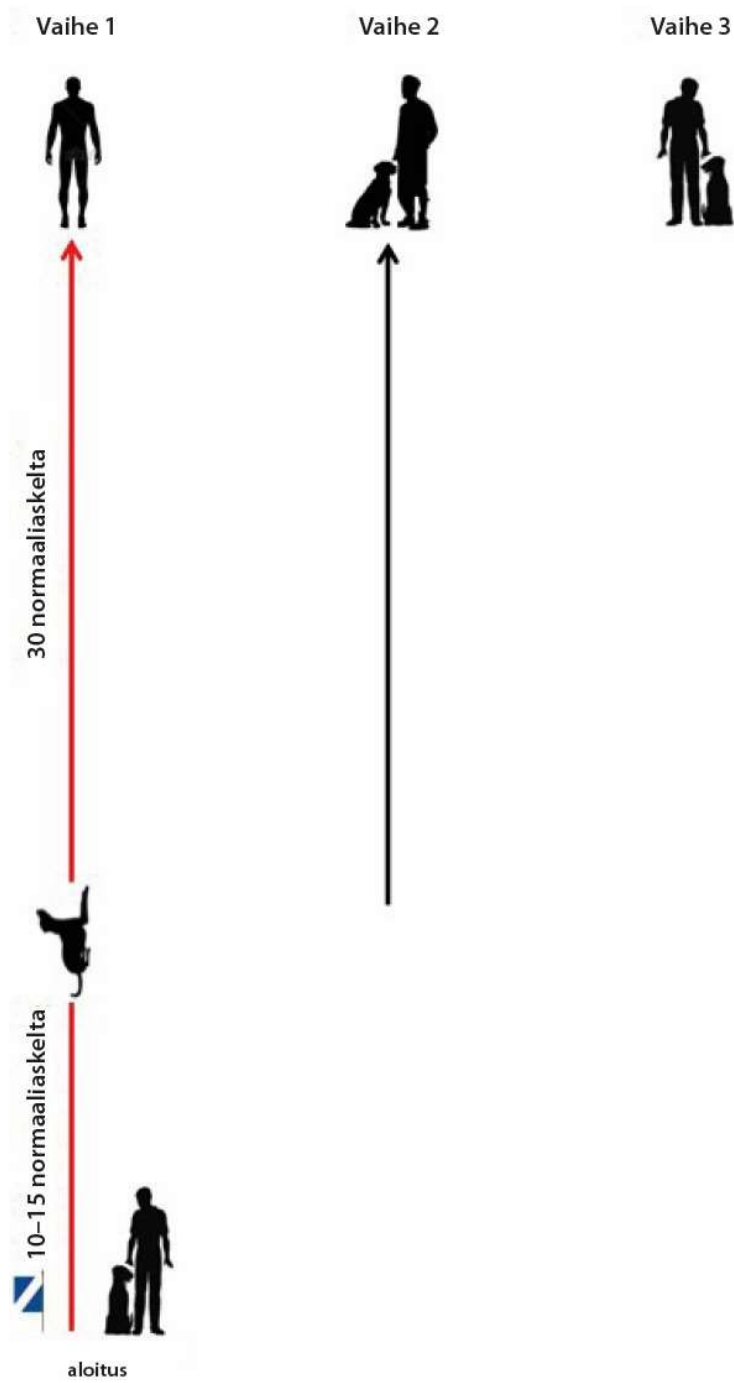
Kuva on esimerkki uroksen ja nartun sijoittamisesta sekä ohjaajan paikasta paikallaololiikkeessä. Järjestelyä on mahdollista muuttaa käytettävissä olevan tilan mukaisesti.

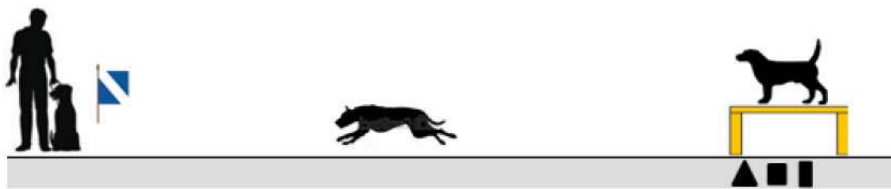
10.2 Henkilöryhmän läpi kulkeminen

10.3 Liikkeestä maahanmeno ja luoksetulo

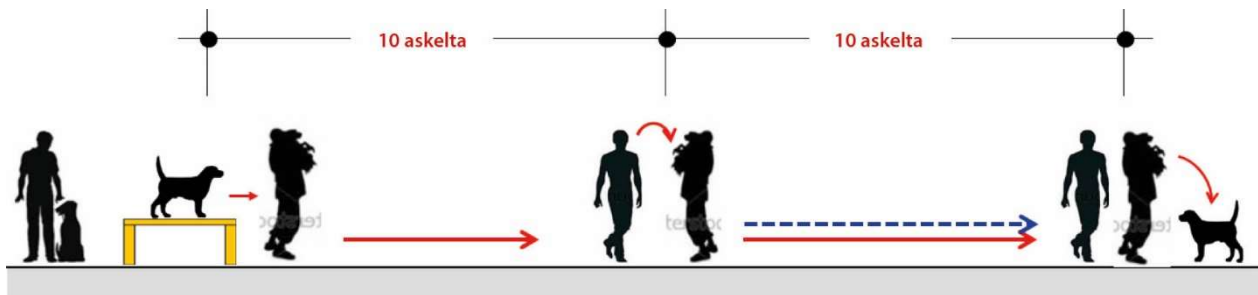

10.4 Kauko-ohjaus

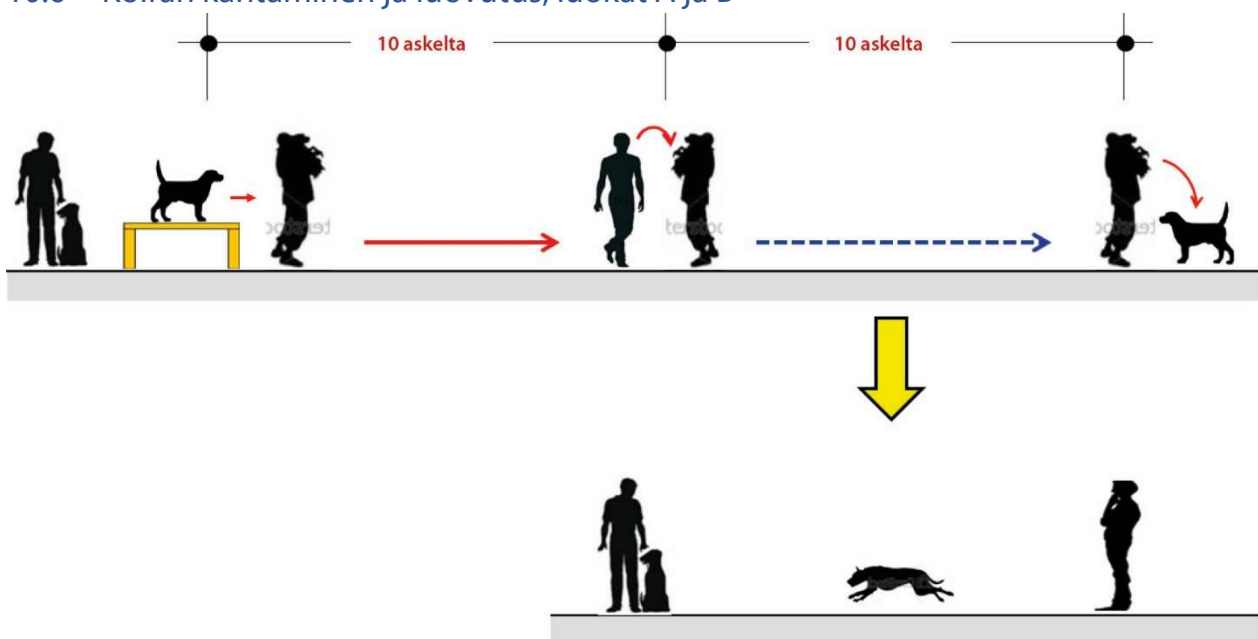

- ▲ = istuminen
- = maahanmeno
- ▮ = seisominen

10.5 Koiran kantaminen ja luovutus, esikoe

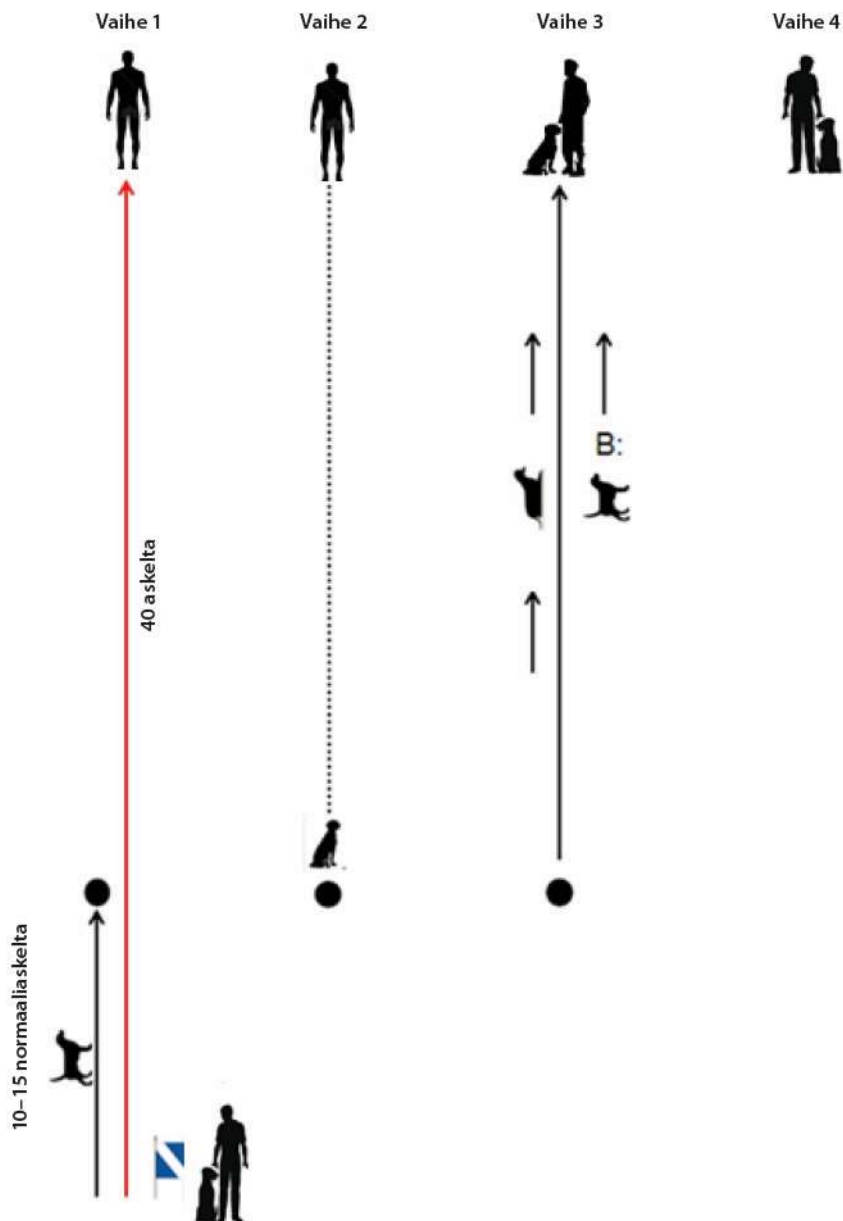

10.6 Koiran kantaminen ja luovutus, luokat A ja B

10.7 Liikkeestä istuminen ja pysäytetty luoksetulo

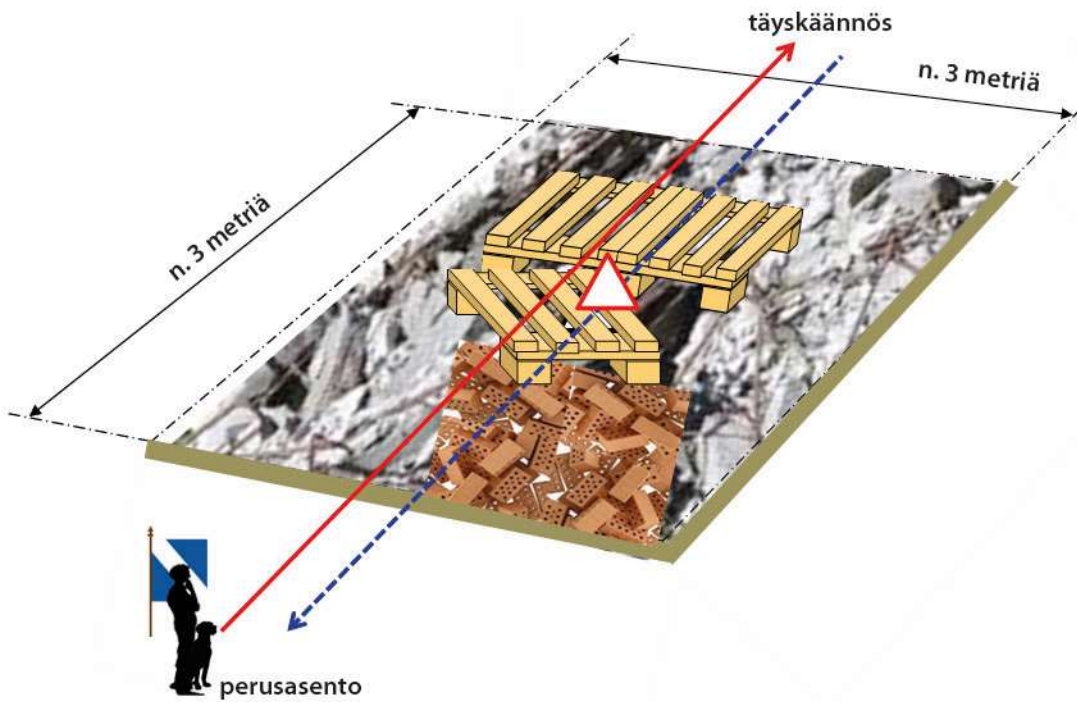
Luokassa A liikejärjestys on istu–tänne–maahan–tänne, luokassa B istu–tänne–maahan–seiso–tänne.

20 Liite – Ketteryyssosuuden kaaviot ja piirrokset

Kaikki esteet ja niiden rakenteet on kuvattu seuraavassa liitteessä. Esteiden materiaalin voi valita vapaasti. Toiminnot ja mitat ovat sitovia ja niitä tulee noudattaa.

20.1 Liikkuminen epämiellyttävällä materiaalilla

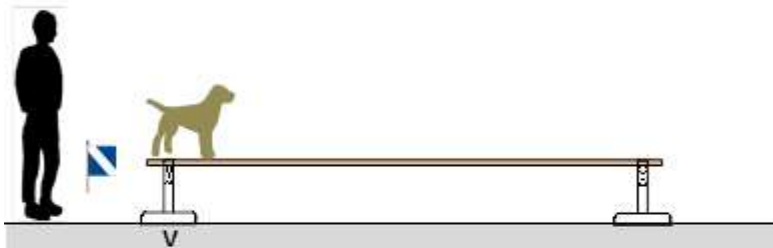
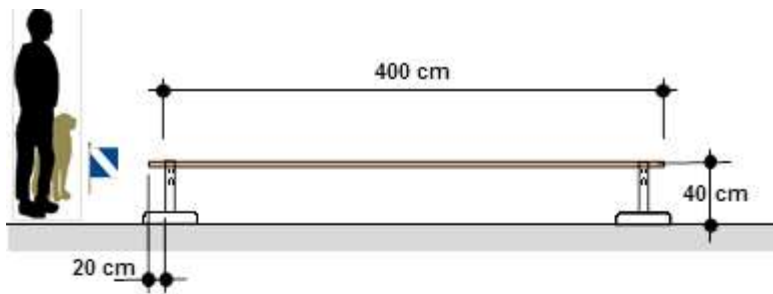
pysähdys, koira istuu

aloitus ja lopetus

20.2 Kiinteän puusillan ylitys

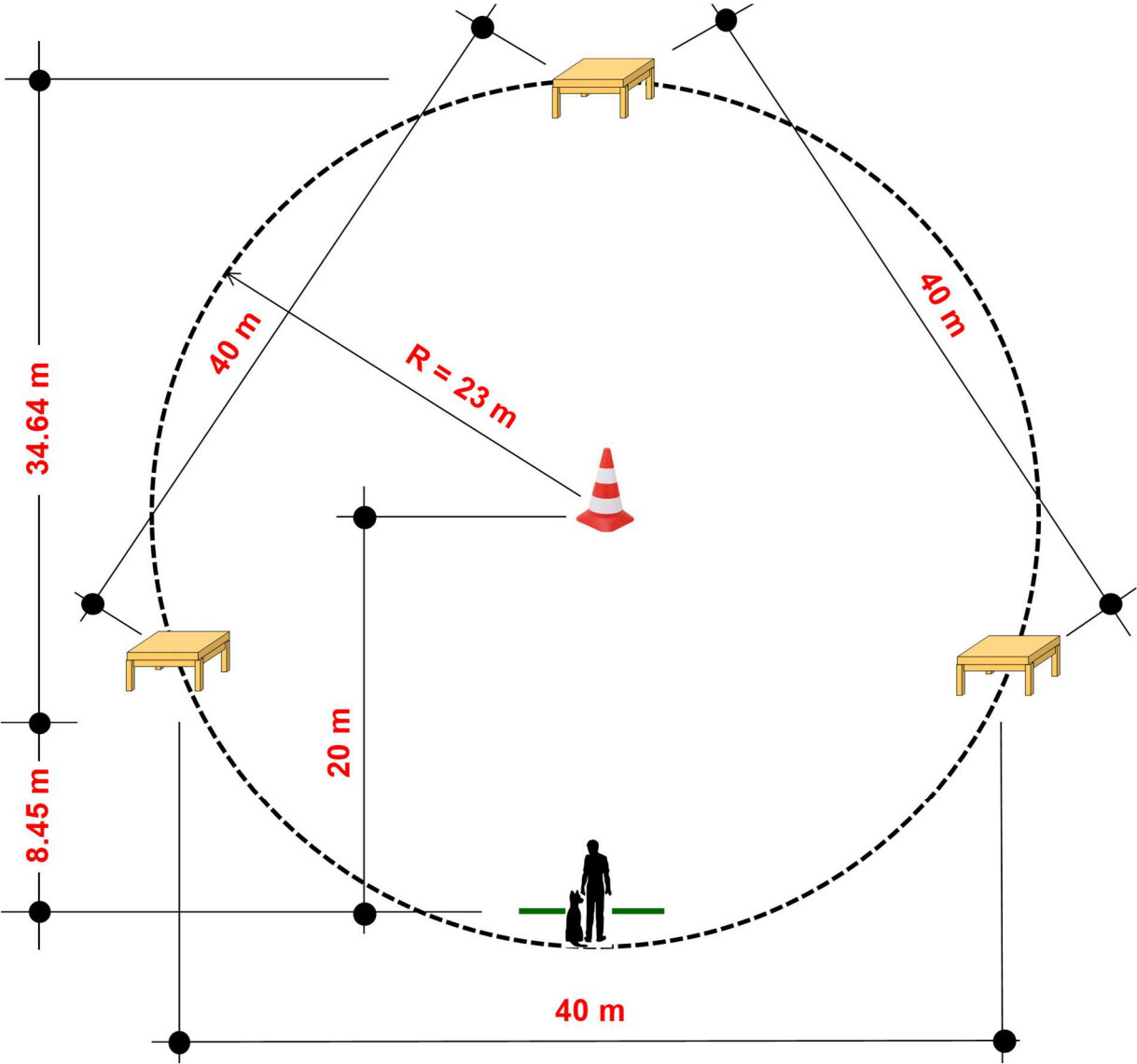
Myös muut jalustarakenteet ovat mahdollisia. Jalustat tulee sijoittaa lankun molempiin päihin.

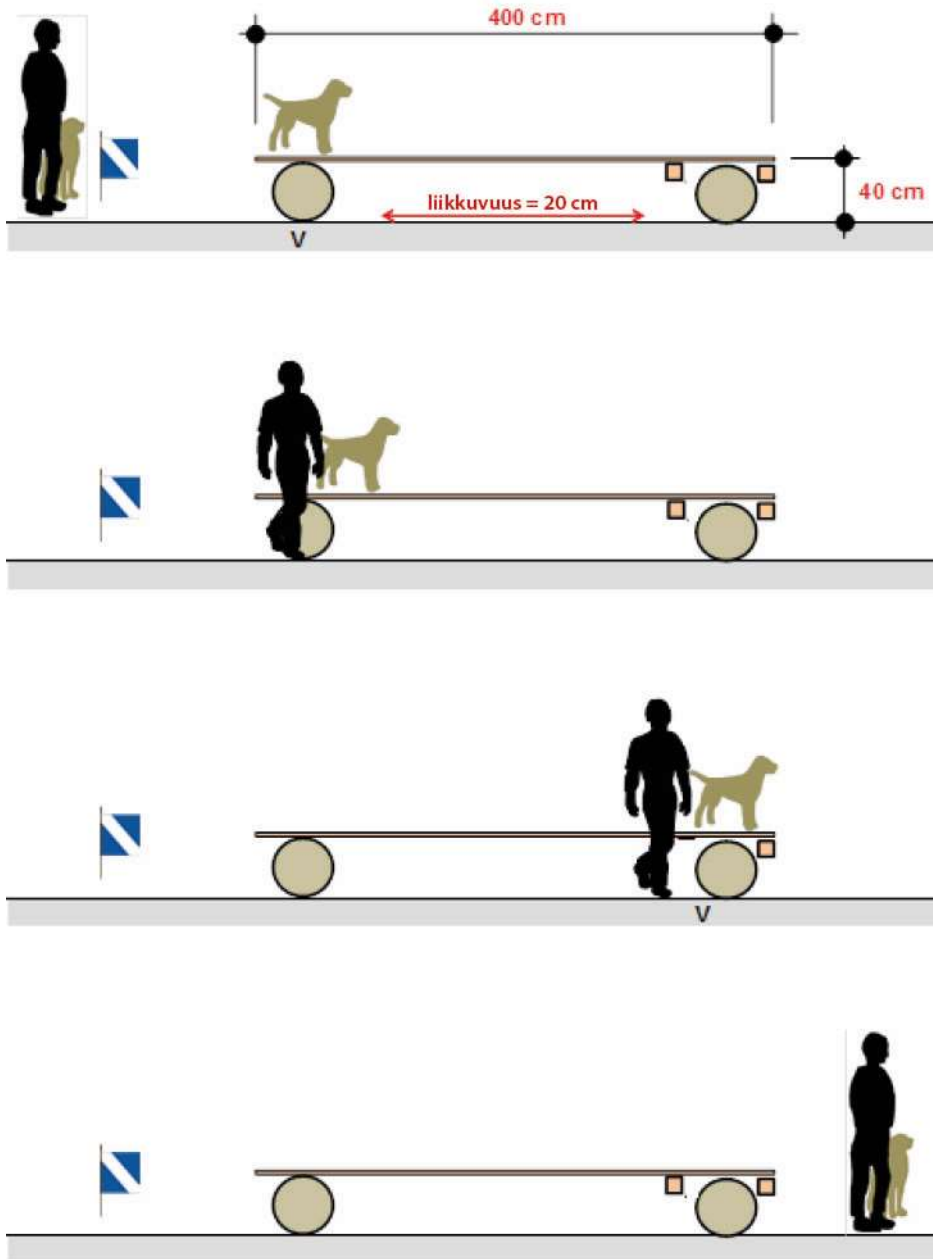
20.3

20.4

20.5 Kauko-ohjaus

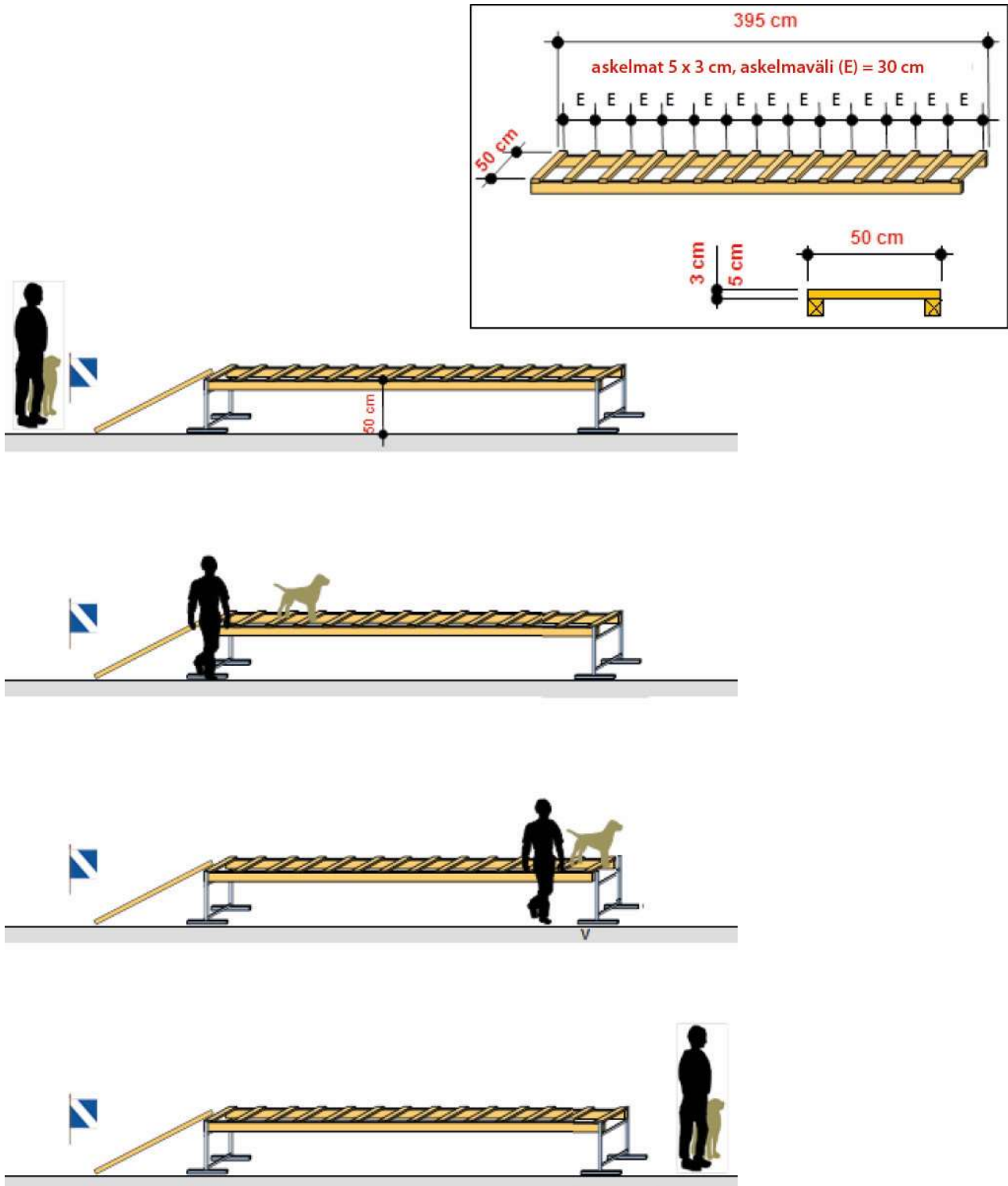

20.6 Liikkuva tynnyrisilta

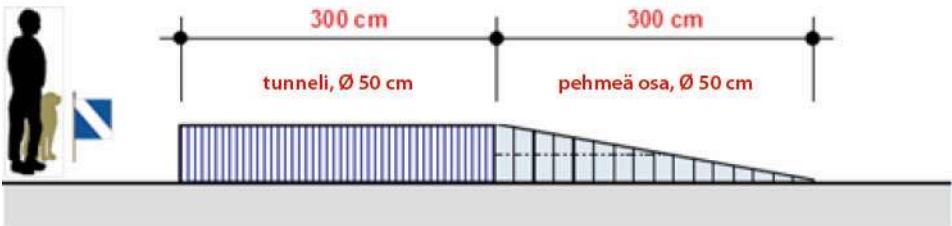

20.7 Tikapuut

Luokassa A ohjaaja kulkee koiran vierellä. Luokassa B koira kävelee itsenäisesti viimeiselle askelmalle ja pysähtyy.

20.8 Tunneli

20.9 Keinu

Samankaltaiset rakennelmat samoilla mitoilla ja samalla liikkuvuudella ovat sallittuja.

